

NATURFREDNING I NORGE

Å R S B E R E T N I N G 1 9 3 5

Strandparti på Molen.

Største udvalg i matvarer

hos

Jensen & Co.

Torvgaten 5a & b

STEEN & STRØMS
MAGASIN

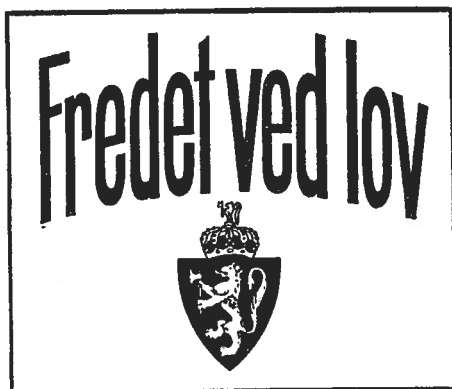
GRUNNLAGT 1797

50 specialavdelinger.

Alltid det nyeste,

beste og billigste.

STEEN & STRØM A/s

Fredningsmerke for fredning i henhold til lovenes § 1.

Fredningsmerke i henhold til lovenes § 5.

FREDNINGSMERKER

LANDSFORENINGEN FOR NATURFREDNING I NORGE

ÅRSBERETNING FOR 1935

LANDSFORENINGENS ORGANISASJON OG KONTOR

Formann i Landsforeningen: Inntil 20. juni oberstløytnant *K. G. Gleditsch*, Vettakollen pr. Oslo, derefter dosent *Adolf Hoel*, Observatoriet, Oslo.

Nestformann: Inntil 20. juni professor *Rolf Nordhagen*, Bergen, derefter overmaskinist *Ole Isaksen*, Stavanger.

Til Landsforeningen har i 1935 vært tilsluttet 6 kretsforeninger:

Østlandske Kretsforening, formann inntil 10. mai oberstløytnant *K. G. Gleditsch*, derefter dosent *Adolf Hoel*, Observatoriet, Oslo. (Oslo, Hamar og Agder bispedømmer.)

Kontingent kr. 40.00 engang for alle, kr. 4.00 årlig.

Vestlandske Kretsforening, formann inn-

til 20. mai professor *Rolf Nordhagen*, derefter professor *Aug. Brinkmann*, Bergens Museum, Bergen. (Bjørgvin bispedømme.)

Kontingent kr. 50.00 og kr. 2.00.

Rogaland Kretsforening, formann overmaskinist *Ole Isaksen*, Stavanger. (Stavanger bispedømme.)

Kontingent kr. 30.00 og kr. 2.00.

Surnadal Kretsforening, formann *J. L. Chaworth Musters*; sekretær lærer *O. Sylte*, Vindøla.

Kontingent kr. 30.00 og kr. 2.00.

Trøndelag Kretsforening, formann konservator *C. Dons*, Trondheim. (Nidaros bispedømme.)

Kontingent kr. 25.00 og kr. 2.00.

Nord-Norges Kretsforening, formann lærer *P. Benum*, Tromsø. (Hålogaland bispedømme.)

Kontingent kr. 20.00 og kr. 2.00.

Fra de to nordlige kretsforeninger har

man heller ikke i 1935 mottatt årsberetning og kontingent.

Forsøkene på å få blåst nytt liv i disse to foreninger har dessverre ikke ført til noe resultat.

Rogaland Kretsforening har innsendt et forslag til *nye lover for Landsforeningen*. Østlandske Kretsforenings styre er imidlertid uenig i flere punkter i dette forslaget, og vil fremkomme med et eget forslag til nye lover når saken skal behandles på kommende landsmøte i Stavanger, som skal avholdes den 21. april i år.

I skrivelse av den 13. mai 1935 meddelte Landsforeningens formann, oberst-

løytnant K. G. Gleditsch, landsstyrets medlemmer at han av helbredshensyn ønsket å fratre som formann. Samtidig foreslo han formannen i Østlandske Kretsforening, dosent Adolf Hoel, Oslo, valgt til ny formann for Landsforeningen. Dette forslaget blev vedtatt av landsstyret. Som viceformann valgtes formannen for Rogaland Kretsforening, overmaskinist Ole Isaksen, Stavanger. Valget gjelder inntil landsmøtet 1936.

* * *

Oberstløytnant K. G. Gleditsch har siden 1925 vært formann i Landsforeningen for

Oberstløytnant K. G. Gleditsch.

Naturfredning i Norge og formann i dens Østlandske Krets, og han hadde dette opofrende og krevende hverv helt til våren 1935.

Det var et arbeide som han gikk til med levende interesse og med de ypperligste betingelser for. Med sitt inngående kjennskap til Norge og sin glimrende oversikt og som en stor naturvenn har han spillet en rolle for naturfredning som ikke nok kan vurderes.

Det styre som har hatt anledning til å arbeide sammen med ham, har da også forstått hvilken betydning det har hatt for naturfredning i vårt land å ha en mann i spissen med vidt utsyn og så dyp og allsidig forståelse av oppgavene. Foreningens medlemmer vil av årsberetningene gjennom det nevnte tidsrum se hvorledes oppgavene er vokset og hvor mange alt er løst eller sin løsning nær. I denne årsberetning er der som man ser en oversiktlig fortegnelse over alt det hittil fredede, både av enkeltforekomster og av større områder som nasjonal- og naturparker, og av den tilføjede datum for fredningen vil man se hvor meget er opnådd i oberstløytnant Gleditsch's formannstid. Til dette kommer det ofte langt fremskredne arbeide for nye fredninger.

Da foreningen har hatt lite penger til sin rådighet, har han som formann også herved hatt mange vanskeligheter å overvinne og har måttet gjøre personlige ofre og dessuten gi avkall på de lettelser som vår tid kan stille til rådighet, hvis man har pengemidler.

Til tross for inntektenes knapphet er dog foreningens lille formue vokset i hans formannstid.

Trangen til å verne om fri natur må sees som et bevarende instinkt, vakt til

live i en tid, da civilisasjonen i en uanet grad har tatt i sin tjeneste de tekniske hjelpemidler. De store kulturland var tidlig opmerksomme på faren ved å gjøre for mange inngrep i naturen ikke bare av hensyn til videnskap og kunst, men også for de impulser den kan gi åndslivet i alle henseender og dessuten for den sundhet og enkle livsglede den byr menneskene i sin almindelighet. Disse kulturland har gjort store ofre, fordi de forstår naturfredningens mangesidige betydning for menneskenes åndelige og materielle kultur. Man kan gjerne si at den er en høiere form som samfundenes selvoppholdelsesdrift. I naturen kan menneskesamfundene således hente de nyttigste lærdommer for sin kultivering av jorden. «Naturen er fornuftig».

Det er den dypere forståelse av naturens store betydning i allsidig retning som har gjort oberstløytnant Gleditsch til en så ivrig forkjemper for saken, og vi skylder ham alle stor takk. Bare her i hovedstadens omegn har vi fått de dystre nåleskoger oplivet av mange av deres tidligere beboere — av et fugleliv som stadig øker, av pattedyr som fareinstinktet tvang til å passe sig for de tobente skapninger, men som alt nu har gjort den erfaring, at menneskene her innen visse trakter merkelig nok ikke er farlige. Og slik er det blitt mange andre steder i landet, på fjell og myr, i dal og skog. Selv de nakne klipper ved havkysten som så godt trenger sin sommerprakt av de vakre sjøfugler vil mange steder bli tryggere tilholdssteder for bare å nevne etpar av de mange fredningstiltak. Hans iherdige arbeide for villreinens bevarelse, dette høie symbol for fjelllandet Norge, vil foreningens medlemmer alltid minnes om, når de tar årsberetningene i sin hånd. Oberstløytnant Gle-

dotsch gjorde villreinen til naturfrednings-
symbolet, og det pryder alltid årsberet-
ningenes omslag.

Hanna Resvoll-Holmsen.

* * *

Landsforeningen fikk i 1934 overlatt kontorlokale ved Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser, Observatoriet, Oslo. Man disponerer fremdeles det samme kontor, hvor man får hjelp til maskinskrivning og annen assistanse. Formannen personlig

har telefon nr. 42794. Sekretæren, *John Giæver*, treffes i telefon nr. 42892. Svalbardkontorets kasserer er forretningsfører for foreningen og revisor *Karl Brende*, Oslo. Man har siden 10. mai pr. 31. desember mottatt 165 skrivelser og avsendt 254 for Landsforeningen og Østlandske Kretsforening.

På ansøknin g fikk Landsforeningen bevilget 300 kr. til sitt virke i budgetterminen 1934/35. For neste termin har Stortinget bevilget 500 kr.

BEHANDLEDE SAKER

SVALBARD

Om den foreslåtte nasjonalpark på Svalbard (årsberetningen 1933 s. 20 og 1934 s. 7) meddeler Handelsdepartementet at saken blev overtatt av den nye sysselmann for Svalbard i september 1935 til videre bearbeidelse.

Fra ishavsskipper Ingvald Svendsen, Tromsø, har Svalbardkontoret mottatt en skrivelse av 28. oktober 1935. Her uttaler denne kjente ishavsveteran frykt for at den tiltagende fiskeralmue på Spitsbergen vil komme til å drive innsamling av egg og dun på øyene deroppe i sommermånedene, og derved ødelegge spesielt stammen av efugl.

Denne skrивelsen er av Landsforeningens formann sendt til de forskjellige kretsforeninger. Østlandske Kretsforening behandlet saken i styremøte den 7. november. Man drøftet forskjellige botemidler, men kom til at det nytter lite med fredningsbestemmelser uten opsyn og kontroll. Under de nuværende forhold vil det være meget vanskelig å få i stand et tilnærmelsesvis

effektivt politiopsyn. Formannen fikk i oppdrag å utrede saken.

KALKSTEINGROTTENE I RANA

I forrige årsberetning omtaltes de undersøkelser som blev foretatt sommeren 1934 av de naturfredede grotter i Rana. Sommeren 1935 har jeg fortsatt, og delvis avsluttet, disse arbeider. Jeg opholdt mig i Rana 13.—31. august og bodde nesten hele tiden i en hytte ved Reingardslivatnet, velvilligst stillet til disposisjon av hr. lærer Nyrud. Man er her like ved de store grotter Larshullet, Lapphullet og Olavsgrotten, og der er også god anledning til å studere forskjellige karstfenomener som de arter sig i dette strøk. Mitt arbeide omfattet denne gang også en oplodning av Reingardslivatnet, som for størstedelen ligger i kalksten, og største dyp blev funnet å være 75 m. Både i Larshullet og Lapphullet samt i den nær vestenden av vannet liggende Reingardsligrotte blev der foretatt fort-

Fra Olavsgrotten.

satte detaljundersøkelser. I Lapphullet blev erkjent 2 profiltyper: et *trykkledningsprofil* (mere eller mindre rundt tverrsnitt) dannet ved oppløsning av kalken under hel vannfylling og da stående under trykk, og et *bekkeløpsprofil* innskåret i bunnen av trykkledningsprofilet under det stadium av grottedannelsen da vannet ikke lengere fylte hulrummet, men rant som en bekk langs grottens bunn, og herunder også kunde transportere rullesten, grus og sand. For erkjennelsen bl. a. av disse forhold, som også gjenfinnes i de andre grotter, var det av stor betydning at jeg tidligere på året hadde kunnet foreta en studiereise til det store grotteområde i den frankiske jura nordøst for Nürnberg i Tyskland, hvor den derværende juradolog mitt er sterkt forkarstet.

Olavsgrotten blev ferdigmålt 1935. Den har en samlet lengde av ca. 425 m., men er på grunn av sin lave høide (ned til 30 cm.) ubekvem å ferdes i. For øvrig blev detaljundersøkelser foretatt i den aktive grotte på nordsiden av Reingardslivatnet, i Grønligrotten og Hamarnesgrotten. Mine arbeider i Larshullet og nærliggende huler er i hovedsaken avsluttet, men da dette

nordlandske karstområde har vist sig å være et meget interessant og givendes arbeidsfelt, vil arbeidet bli fortsatt og tenkes også å skulle omfatte andre kalkområder, f. eks. nord for Glåmvatnet, som efter dr. Charles Rabot skal være meget interessant.

Gunnar Horn.

Efter anmodning fra Norsk Telegrambyrå har oberstløytnant K. G. Gleditsch levert en illustrert artikkel om grottene, som vil bli tatt inn i en rekke aviser.

ØRNEN

Som meddelt i årsberetningen for 1934, s. 13, lyktes det ikke å få havørn og fiskeørn fredet i Norge.

Ørnens utrettelige forkjemper her i landet, forfatteren *Carl Schøyen*, har fortsatt sitt arbeide for saken både i skrift og tale. Men noe nytt foreligger der ikke om ørnen. Herr Schøyen og Landsforeningen kommer imidlertid til å ta op spørsmålet om å få ørnen fredet i enkelte distrikter. Det gjelder dog først og fremst å bringe folk forståelse av saken.

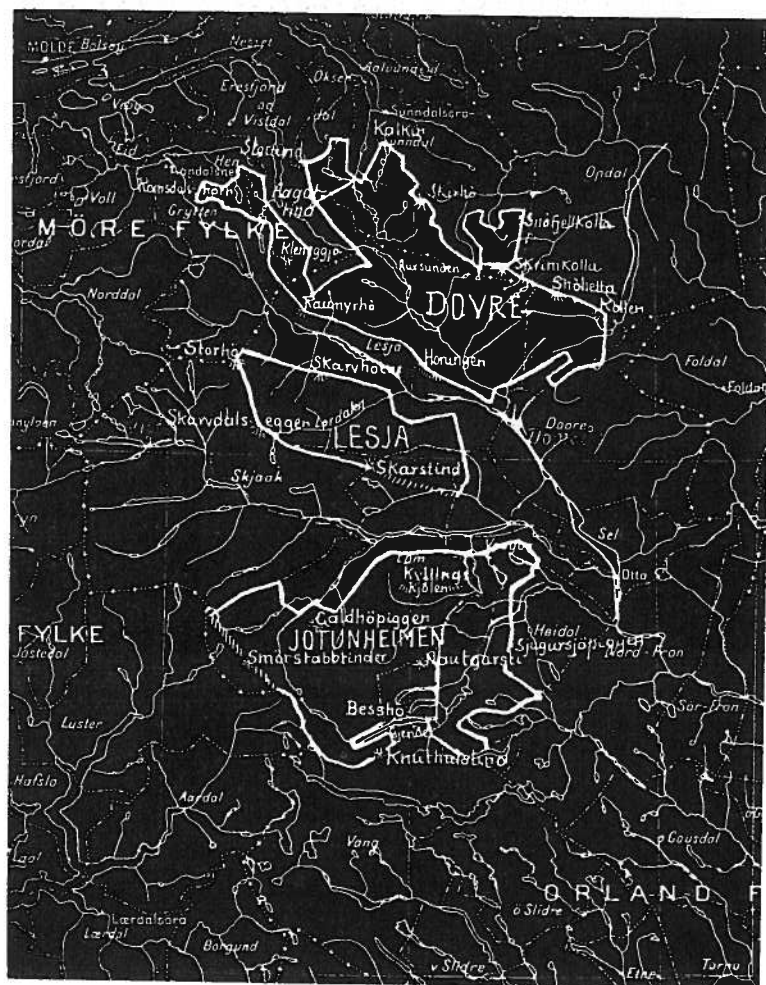
VILLREINEN

Under omtalen av villrein-spørsmålet i årsberetningen for 1934 (s. 14) blev der meddelt at Landsforeningen vilde fremsette et nærmere utarbeidet forslag og på karter antyde visse fjell- og heiområder som bør reserveres for villreinen.

Oberstløytnant K. G. Gleditsch har siden arbeidet med denne viktige saken, og den 25. november 1935 sendte oberstløytnanten gjennom Landsforeningen et forslag

med titel «Vern om villreinen» til Landbruksdepartementet.

I dette forslaget heter det bl. a. at nu er «så store og vesentlige områder i det centrale Norges høifjell ferdigbehandlet av Høifjellskommisjonen og så store og for denne sak betydningsfulle fjellstrekninger dømt å være Statens høifjell, at der bør kunne etableres flere helt eller delvis fredede naturparker til vern om villreinen. Visstnok er — efter de opplysninger som

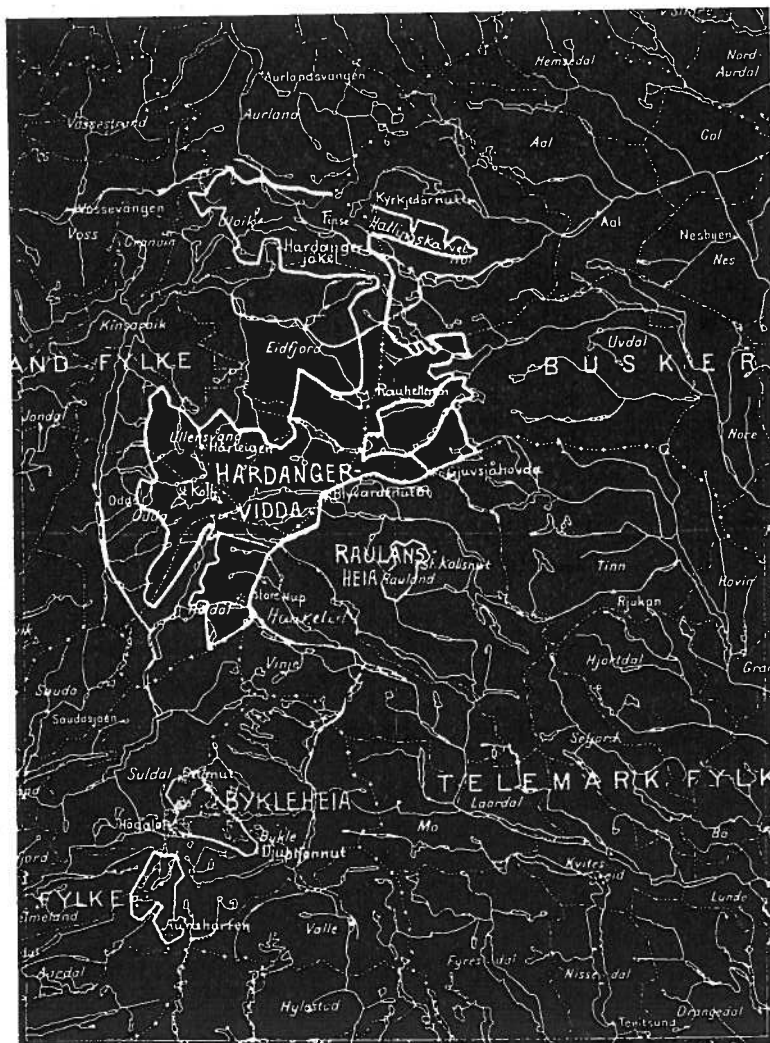
Feltene som foreslått fredet i Dovre og Jotunheimen.

har vært mig tilgjengelige — villreinbestanden i de senere år efter bestemmelsene i den nye jaktlov tiltatt ganske betydelig, særlig i Bykle—Suldalsheiene og på Hardangervidda. *Men noe helt fredet område, noen virkelig heim, har villreinen ennå ikke fått i Norge.*

Tamreinholdet tiltar sterkt og tamreinen brer sig over større og større fjellstreknin-

ger, og som bekjent lar tamreinhold og villreinbestand sig vanskelig forene i samme fjell. Der bør derfor i tide *avgrenses visse, tilstrekkelig store områder av det centrale Norges høifjell, hvor tamreinhold ikke tillates.*

Fra gammelt av er samtlige de nu av Høifjellskommisjonen behandlede høifjells-partier gode villreintrakter og bør bli det

Feltene som foreslått fredet på Hardangervidda.

igjen. For at villreinen også i fremtiden skal kunne trives og holde sig i fjellet er det — foruten at den der kan finne sin føde sommer som vinter — nødvendig at den ikke forstyrres av jernbane- og bilstøi og -lukt. *Villreinheimen må ikke gjennomkrysses av automobilveier eller jernbanskinner, og der bør ikke være anledning til bygning av hus utover hvad der er absolutt nødvendig for opsynsfolk og foturister.*»

Oberstløytnant Gleditsch foreslår opprettet helt fredlyste områder i nedennevnte fjellstrøk innen statens høifjell:

- I. Område i Suldals—Bykleheiene på ca. 240 km².
- II. —»— ved Ugleflått i Rauland på ca. 70 km².
- III. —»— på Hardangervidda på ca. 630 km².
- IV. —»— i Jotunheimen på ca. 800 km².
- V. —»— i Lesja—Sunndals—Dovre-fjellene på ca. 770 km².

Angående område I og III henvises til en artikkel i årsberetningen for 1927 s. 401—405, med de forandringer som følger av at grensen for statens høifjell i Buskerud og Telemark nu er avgjort.

Det nye område II i fjellpartiet vest for Møsvatn i Ugleflåttpartiet, Rauland herred, er ca. 70 km² stort. Dette område, som hører til velkjente villreintrakter, bør i sin helhet reserveres for villreinen.

Av Vest-Jotunheimen (IV) bør området mellom Gjende i syd, Galdhøpiggen—Kvitingskjølen i nord, Nautgardstind i øst og Leirdalen—Høgvagletind—Sjoghulstind i vest reserveres for villreinen. Naturfredningsforeningen har gjennom lengere tid og ved flere anledninger arbeidet for å få Gjende sikret mot utbygning eller andre

forandringer. Der har herom vært ført forhandlinger med Vågå kommune, som har vist megen interesse for å få opprettet en villreinpark i forbindelse med en fredning av Gjende. Det stiller sig som et fremtidsmål — når Høifjellskommisjonen har behandlet Vest-Jotunheimen å få et sammenhengende fjellbelte fra Gjende i øst til Vettisfossen i vest (begge inklusive). Det vilde gi Norge en naturpark, som vilde søke sin like i verden.

Partiet nord for Lesjadalføret (V) nordover til Sunndalsfjellene, østover til Dovre og vestover til Eikesdal—Romsdalen hører også til de gamle, gode villreintrakter. Oberstløytnant Gleditsch foreslår at ca. 770 km² av dette område, partiet nord for Aursjøen blir utlagt som den 5te dyreheim.

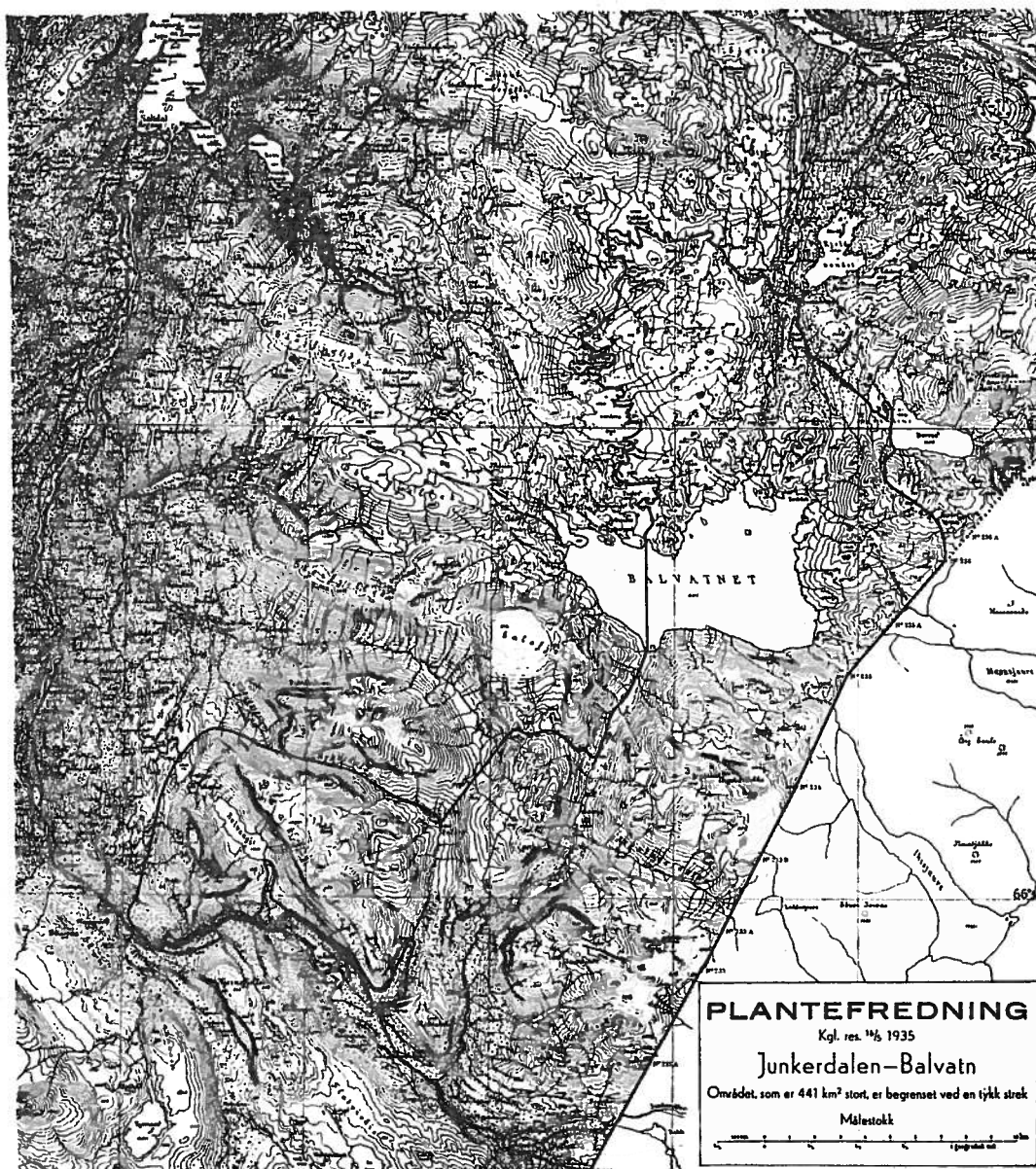
Spesielt innen Hardangerviddaområdet vil man også kunne få naturlige heimer for fjellreven (mjølraakken).

I samtlige foran nevnte områder burde også alt dyreliv vernes om.

Partiet Lesja—Skjåk—Vågå, som ikke er ferdigbehandlet av Høifjellskommisjonen, er ved denne anledning ikke behandlet.

JUNKERDALEN—BALVATNET FREDNINGSFELT

Som meddelt i årsberetningen for 1934 hadde professor R. Nordhagen foreslått at det ved kgl. resolusjon av 8. mars 1928 fredede plantefelt i Junkerdalen skulde utvides nordover til Balvatnet og østover til svenskegrensen. Den 17. mai 1934 sendte Landsforeningen en forestilling til Landbruksdepartementet, idet man, under henvisning til professorens motiverte forslag,

anmodet om at grensen for det plante-fredede område utvides så det også omfatter «partiet mellem Gradiselva i syd, riksgrensen mot Sverige i øst og en linje langs Dorrovatnet — Risvannselva — Beritelva — Fiskeløsvatn i nord». Det tidligere fredede

område utgjør 60 km.² med 64 plantearter. Det utvidede utgjør ca. 441 km.² hvor der vokser 90 arter. I tilslutning til denne forestillingen innsendtes der den 21. desember 1934 endel supplerende opplysninger bilagt en ny, revidert fortegnelse av pro-

fessor Nordhagen over de plantearter som ønskes fredet.

Ved kgl. resolusjon av 16. mai 1935 blev fredningsfeltet utvidet efter det ovennevnte forslag. Samtidig blev resolusjonen av 8. mars 1928 ophevet.

Kart med beskrivelse vil bli sendt til opslag og til kunngjørelse for turistforeninger og lokale myndigheter i Nordland og Sverige.

SJØFUGLENE

Fredningen av *fuglelivet ved statens fyrstasjoner* er nu bragt i en foreløbig havn. Efter Landsforeningens søknad av april 1932 (Årsberetning 1933 s. 11) blev der ved kgl. resolusjon av 24. mai 1935 bestemt:

- I. I henhold til lov om naturfredning av 25. juli 1910, jfr. lov av 14. juli 1916 skal fuglelivet med undtagelse av kråke, ravn (korp) og stormåse, på de på en fremlagt liste nevnte fyrstasjoner med tilliggende statsgrunn være fredet mot ødeleggelse eller skade av ethvert slags, heri innbefattet borttaking av fagleegg.
- II. Fredningen er ikke til hinder for fyrbetjeningen til utnyttelse av enkelte steder som egg- og dunvær.
- III. Fredningsvedtaket blir å kunngjøre ved opslag på fredningsstedene.»

I det foredrag som ligger til grunn for resolusjonen uttaler departementet bl. a.:

«Tilsynet med fredningens overholdelse går man ut fra vil kunne ordnes ved fyrdirektørens foranstaltning ved fornøden instruks til fyrbetjeningen som også på nærmere vilkår vil kunne gis politimyndighet.»

Resolusjonen av 24. mai 1935 omfatter 50 fyr langs kysten fra Færder til Vardø.

I instruksen til fyrbetjeningen ved de fuglefredede stasjoner heter det at det påhviler betjeningen å føre tilsyn med at fredningsbestemmelsene overholdes. Fremmede som kommer til stasjonen skal gjøres oppmerksom på fredningen. Overtredelse av bestemmelsene skal anmeldes til stedets lensmann. Det skal sørges for at opslagene som kunngjør fredningsvedtaket alltid er i orden og synlig.

Som man vil se, er fredningsbestemmelsene innskrenket til de femti fyrstasjoner hvor der for tiden er noe fugleliv. Landsstyret mener imidlertid at samtlige fyrstasjoner langs kysten bør fredes. Selv om der nu intet fugleliv er ved en rekke stasjoner, mener man at en fredning kan virke til at fugl i fremtiden søker hen til disse for å hekke. I skrivelse av den 2. januar 1936 uttaler fyrdirektøren at han er «villig til å anbefale for departementet at også de øvrige fyrstasjoner fredes».

Landsstyret finner det også betenkelig at fyrenes betjening skal ha rett til å ta egg og dun. Angående dette har Landsforeningen sendt en forestilling til fyrdirektøren.

Rogaland Kretsforening går dessuten sterkt inn for at også fyrlyktene og fyrvesenets holmer og landtanger som benyttes som oplagssted for fyrvesenets materiell skal fredes. Forslaget om dette blev avslått med den begrunnelse at staten ikke er eier, men bare leier av slike steder. Man arbeider videre også med dette spørsmål.

Man har også tatt op igjen arbeidet med spørsmålet om en utvending belysning av

de fyr som har størst fuglefall av trekkfugl. Fyrdirektøren opplyser at en slik belysning vanskelig kan etableres på andre fyr enn de som allerede har elektrisk lys. Blandt disse fyr er det bare Songvår og Lister, Lista som har et påtagelig fuglefall. Forøvrig er fuglefall relativt ringe i Norge på grunn av de lyse netter i trekktiden. Etter forslag fra Vestlandske Kretsforening har Landsforeningen i skrivelse av den 23. januar 1936 bedt fyrdirektøren om en uttalelse angående forsøksvis utvendig belysning av Songvår og Lister fyr.

Der foreligger fremdeles intet nytt om vår søknad av juli 1933 angående fredning av *fuglelivet på Andøen* i Finnmark fylke — Årsberetningen 1933 s. 20. Saken beror i Landbruksdepartementet, som meddeler at gjentatte henvendelser er sendt fylksmannen i Finnmark uten resultat.

Ifølge meddelelse i pressen (bl. a. «Dagbladet» for 15. februar 1936) har konservator Soot-Ryen ved Tromsø Museum kjøpt *fugleværet Sør-Fugløy* i Troms fylke, som nu derved er fredet mot jakt og fangst. Konservatoren driver videnskapelige undersøkelser og eksperimenter, bl. a. med utklekningsanstalt for efugl-egg.

Angående fredning av *fugleværet Rott* i Rogaland se Rogaland Kretsforenings årsberetning for 1935 s. 62.

SAXIFRAGA AIZOON

I en artikkel i «Aftenposten» for 25. september 1935 rettet Gabr. Bakka, lærer ved Riis middelskole i Aker, en henvendelse til rette vedkommende om å sørge

for fredning av den sjeldne plante Saxifraga Aizoon i Ryfylke, på grunn av at Stavanger Turistforening skulde bygge en hytte innen plantens vekstområde der. Landsforeningen lot da gjennom konservator Johs. Lid samle inn alle nødvendige opplysninger om plantens voksesteder innen området, hvorefter dosent, fru Hanna Resvoll-Holmsen utarbeidet et forslag om fredning av forekomstene. Landsforeningen rettet så en henvendelse til Stavanger Turistforening og Rogaland Kretsforening om å samarbeide i dette spørsmålet. Se også Rogalands Kretsforenings årsberetning.

OMFATTENDE FREDNING VED KRISTIANSAND

Kristiansand bystyre besluttet enstemmig i møte den 20. november 1935 å søke om «at dyrelivet innen de av Kristiansand kommune og Eg sinnssykeasyl tilhørende jord- og skogeiendommer i Kristiansand inntil videre skal være fredet mot ødeleggelse av ethvert slags.

— at det innenfor de i post 1 nevnte områder skal være forbudt

- a) å drepe, skade eller forstyrre dyr,
- b) å ødelegge eller røve reder, hi eller egg,
- c) å gå med skytevåben. Undtatt herfra er jaktopsynet og jaktberettigede i nabofelter på vei til eller fra sine felter mot fremvisning av legitimasjonskort.

— I tiden fra 15. mars til 15. august skal hunder føres i bånd innen området. Løse hunder, som jager eller forstyrrer dyrelivet innbringes til Kristiansands politikammer eller avlives på stedet av jaktopsynet, såfremt de ikke kan innfanges.

— De nærmere regler om fredningen og om eventuell adgang til sportsfiske samt til felling eller fangst av rovdyr fastsettes av Kristiansands formannskap efter at direktøren for Eg asyl har hatt anledning til å uttale sig. Disse regler må for å opnå gyldighet godkjennes av Kirkedepartementet.»

Det areal som søkes fredet er på ca. 16.6 km.² mot nordvest og vest for byen.

Saken blev den 2. januar sendt til fylkesmannen i Vest-Agder, som videresendte den med sin anbefaling til Kirkedepartementet den 11. januar. Landsforeningen mottok så dokumentene til uttalelse den 26. mars, og returnerte dem med sin beste anbefaling den 28. s. m.

NASJONALPARK VED SVARTISEN

Fra oberstløytnant K. G. Gleditsch har man nylig mottatt forslag om å arbeide for opprettelse av en nasjonalpark ved Svartisen vesentlig til vern om bjørn, ørn og rein. Der foreslås fredet et område fra Svartisens vestkant inn til svenskegrensen.

Dette er en gammel bjørnetrakt, og da bjørnen er totalfredet i de tilgrensede strøk i Sverige, er det trolig at dyrene kan reke over grensen inn i Norge. Her bør vi da verne om dem, slik at de ikke straks blir skutt, slik som det hendte for noen år siden. Såvidt vites eier staten hele det område som foreslås fredet. De herreder som berøres er Mo, Meløy, Beiarn og Saltdal. Om noen år vil riksveien og Nordlandsbanen komme til å krysse området.

I traktene om Flatisen skal der finnes en liten *reinstamme* — visstnok av forvillet tamrein.

Samtidig har fiskerikonsulent Oscar Sund i en artikkel i «Nordlandsposten» for 2. januar 1936 slått til lyd for opprettelse av en *nasjonalpark i Arstaddalen i Beiarn*, like nord for Svartisen. Dette område hører til Nord-Norges eiendommeligste og vakreste trakter og fortjener utvilsomt å vernes om. Formentlig eies den største del av denne trakten av private. Sunds og Gleditsch' projekter kan om ønskes slås sammen ved å frede det skilende parti øst for Glomfjord.

Saken befinner sig ennu på et helt forberedende stadium. Landsforeningen vil imidlertid ta den op i sin fulle bredde i nær fremtid.

PROPAGANDA FOR NATURFREDNING

Professor W. Werenskiöld har i Almanakk for 1936 s. 78 skrevet en artikkel om naturfredning.

I årets løp har endel av styremedlemmene i Østlandske Kretsforening holdt en rekke foredrag om naturfredningen. I desember holdt oberstløytnant Gleditsch efter anmodning foredrag om naturfredning i Rotaryklubben i Oslo for et tallrikt og meget interessert publikum. Den 14. januar 1936 avholdt Polyteknisk Forening i Oslo et godt besøkt møte med foredrag om naturfredning av oberstløytnant Gleditsch, dosent Hoel og dr. Løvenskiöld. De fleste av Oslos største aviser og «Teknisk Ukeblad» bragte omfattende og velvillige referater fra møtet.

I februar holdt oberstløytnant Gleditsch efter anmodning foredrag i Folkeakademiet i Moss om naturfredningssaken i Norge og andre land.

Foredrag er dessuten blitt holdt i forskjellige foreninger av dosent, fru Resvoll-Holmsen, dr. Løvenskiold og dosent Hoel.

Rogaland Kretsforening har arbeidet utrettelig med propaganda for vår sak innen sitt distrikt.

Efter anmodning fra Norsk Telegrambyrå har oberstløytnant Gleditsch nylig sendt ut en illustrert artikkel om naturfredning. Artikkelen har vært inntatt i en rekke av landets aviser.

å verne om dyrelivet og planter og trær, om geologiske forekomster o. lign. Vi vil arbeide for å få naturfredningsloven utvidet til også å omfatte karakteristiske og vakre landskaper.

Skaff oss nye medlemmer. Meld slekt og venner inn som livsvarige eller årlig betalende medlemmer av en kretsforening. Hold Deres eget medlemsskap vedlike. Velvilligst benytt postanvisningen som følger årsberetningen.

VÆR MED Å VERNE OM NORSK NATUR!

Ved enhver anledning drar De tilskogs eller til fjells eller ut til sjøen. De finner ny styrke og glede og sundhet i naturen. Men har De tenkt på at denne naturen kan trenge *Dem*?

Naturen trenger Deres omsorg:

Drep ikke dyr til unyttes!

Rykk ikke unødige planter opp med rot!

Bryt ikke greiner av trærne!

Vern særlig om de dyr, planter og trær som hører Dem og Deres hjemsted til, og sørg for at andre respekterer det som der søkes vernet om. Landsforeningen for naturfredning og de foran nevnte kretsforeninger vil alltid være behjelpelig med å sikre fredlysning ved kongelig resolusjon eller ved tinglysning.

Men De har også andre plikter mot den norske natur, og disse plikter kan De oppfylle ved å støtte oss i arbeidet vårt med

INTERNASJONALT SAMARBEIDE

Efter anmodning har man sendt Landsforeningens årsberetninger for årene 1928—1934 til Canadas Trade Commissioner i Oslo.

Landsforeningen har bytteforbindelse med nedenstående selskaper og videnskapelige institusjoner:

Universitetsbiblioteket i Oslo.

Kungl. vetenskapsakademiens bibliotek, Stockholm.

Universitetsbiblioteket, Upsala.

Universitetsbiblioteket i Kiel.

Museum für Länderkunde, Leipzig.

Arctic Institute of U. S. S. R., Leningrad.

Det tyske gesandtskap, Oslo.

Staatliche Stelle für Naturdenkmalpflege in Preussen, Berlin.

Verein Naturschutzpark, Stuttgart.

Uplands Fornminnesförening, Upsala.

Svenska Naturskyddsföreningen, Stockholm.

Dansk Naturfredningsforening, København.

Svenska Turistföreningen, Stockholm.

Norsk Skolemuseum, Oslo.

Office internationale pour la Protection de la Nature, Bruxelles.

Föreningen för Skidlöpningens Främjande i Sverige, Stockholm.

Regnskap for
Landsforeningen for Naturfredning i Norge 1934.

Inntekter:			Utgifter:		
1/1 35 Beholdning i bank	kr.	203.45	Fabritius & Sønner A/S, særtrykk av		
	"	0.33	dr. Horns artikkel	kr.	25.00
Fabritius & Sønner: Annonser:			Porto av årsberetningen	"	8.10
Østlandske Krets	"	670.00	Scheel & Co.: klisjéer til årsberetning ..	"	140.33
Rogaland "	"	140.00	Porto (formannens korrespondanse) ..	"	7.30
Medlemskontingent for 1934:					kr. 180.73
Østlandske Krets	kr.	182.00	Trykning av beretninger samt medlems-		
Vestlandske "	"	100.00	fortegnelse og regnskap kr. 1 425.00		
Rogalands "	"	225.30	hvorpå avbetalt	"	636.90
				kr. 788.10	kr. 817.63
		507.30	Balanse (beholdning)	"	703.45
		<u>kr. 1 521.08</u>			<u>kr. 1 521.08</u>

Beholdning i bank

kr. 703.45

Skylder Fabritius & Sønner

kr. 788.10

Oslo, 21. juni 1935.

Revidert.
KARL BRENDE.

K. G. GLEDITSCH.

Regnskap for
Landsforeningen for Naturfredning i Norge
(fra 15. juli til 31. desember 1935).

Inntekter:		Utgifter:	
15/7 35 Statsbidrag	kr. 300.00	Trykningsutgifter: Rest	
29/7 35 Beholdning (i banken)	" 703.45	Fabritius & Sønner, trykningsarbeider	
			kr. 788.10
Medlemskontingent for 1935:		Do. kartong og trykning..	" 11.00
Østlandske Krets	kr. 234.67	Ing. Dahls Opm., 1800	
Vestlandske "	" 0	trykk av kart	" 95.00
Rogalands "	" 128.10		kr. 894.10
Surnadal "	" 36.50	Porto	kr. 89.54
		Telefon og telegrammer ..	" 10.15
Renter 1935	" 399.27		" 99.69
	" 8.39	Kontorrekvisita	" 27.94
		Østlandske Kretsforening, 20 serier av	
		tidsskriftet «Norge»	" 50.00
			kr. 1 071.73
		Balanse (beholdning)	" 339.38
			kr. 1 411.11
	kr. 1 411.11		
Beholdning	kr. 339.38	I bank	kr. 284.27
		I kasse	" 55.11
			kr. 339.38

Oslo den 30. mars 1936.

Revidert.
KARL BRENDE.

ADOLF HOEL.

Status pr. 31/3 1936.

Aktiva:		Passiva:	
Innestående i bank 31/12 35	kr. 284.27	Skylder: Fabritius & Sønner 100 plaka-	
Utgifter 1/1—31/3 36	" 55.11	ter 7/1 36	kr. 69.69
Tilgode kontingent:		Balanse (overskudd)	" 323.02
Vestlandske Krets 1935, 80 medlemmer			
à kr. 2.— 1/3	" 53.33		
	kr. 392.71		kr. 392.71

Oslo, 31. mars 1936.

ADOLF HOEL.

FREDEDE OMRÅDER OG FOREKOMSTER I NORGE

Vi har her ajourført og supplert fortegnelsen i årsberetningen for 1928 over naturfredede områder m. v. Nedenstående fortegnelse er ordnet kronologisk fortløpende (ikke kretsvis) for hele landet i følgende grupper (se også hosstående oversiktskarter):

- I. Områder.
 - A. Naturparker.
 - B. Delvis fredede områder.
- II. Enkelte forekomster.
 - A. Trær og planter.
 - B. Geologiske forekomster.
 - C. Historiske forekomster.

Der er også utarbeidet en alfabetisk fortegnelse med henvisning til de årsberetninger og andre skrifter hvor vedk. sak er behandlet. Denne indeks vil bli trykt i nær fremtid og sendt til kretsforeningene.

I. OMRÅDER

A. Naturparker.

Tofteholmen naturpark, — holme på 110 mål i Oslofjorden, Hurum herred, skjenket som gave av kammerherre Håken Mathiesen og A. B. Nielsen. Naturfredet ved kgl. res. av 20. juni 1919. Holmen er særlig i geologisk henseende meget interessant. Årsb. 1920 I, s. 15.

Fokstummyra, — ca. 9 km² av statens fjellstuemark ved Fokstua stasjon, Dovre herred, Opland fylke. Fredet ved kgl. res. av 9. november 1923. Årsb. 1923 (1924 I) s. 7.

Røsvassholmen naturpark, — ca. 250 mål urskog av gran isprengt bjørk på Røs-

vassholmen i Hattfjelldal herred, Nordland fylke. Fredet av statens skogvesen ved Landbruksdepartementets beslutning 20. januar 1925. Årsb. 1926 s. 3.

Bekkenesholmen, — en ca. 40 mål stor holme i Tysfjord herred, Nordland fylke. Fredet ved kgl. res. av 24. februar 1928. Årsb. 1928 s. 22.

Nordkapp og Hornvika, — et 2.75 km² (2 750 mål) stort område omfattende selve Nordkapp-platået og kysten rundt Nordkapp og Hornvika i Måsøy og Kjelvik herreder, Finnmark fylke. Fredet ved kgl. res. av 31. mai 1929, forsåvidt plante- og dyrelivet angår. Årsb. 1929 s. 3.

Stubberud skogpark, — et ca. 100 mål stort, inngjerdet område av gården Nordhaug i Bærum herred, Akershus fylke, er av den daværende eier, nu avdøde oberst Egeberg-Ottesen skjenket Naturfredningsforeningen. Fredet ved kgl. res. av 7. juni 1929 mot beskadigelse av enhver art. Årsb. 1929 s. 28.

Rundeholmen i Opsangervatnet, Kvinherad, Hordaland fylke. Fredet ved kgl. res. av 1. juni 1934. Holmen er særlig kjent fra Jonas Lies opphold i Kvinherad. Årsb. 1934 s. 30—31.

Mølen, — øy på ca. 170 mål i ytre Oslofjorden, Hurum, Buskerud fylke. Fredet ved kgl. res. av 1. mars 1935. Meget interessant i botanisk henseende. Årsb. 1934 s. 20 og 1935 s. 31.

Galtebo gård, — et ca. 20 mål stort, vel avgrenset område av gården i Spydeberg herred, Østfold fylke. Fredet ved kgl. res. av 7. juni 1935. Årsb. 1934 s. 24 og 1935 s. 37.

B. *Delvis fredede områder.*

Larvik bøkeskog, ca. 280 mål, Vestfold fylke. Fredet av statens skogvesen ved skjøte i 1884 vederlagsfritt til staten.

I *Koloens statsalmenning*, Nord-Fron herred, Opland fylke, er av statens skogvesen fredet en gruppe store trær i Hemsterdalen ved Landbruksdepartementets beslutning 2. februar 1907.

Vaggetem, — ca. 5,5 km² furuskog i Sørvaranger herred, Finnmark fylke. Fredet ved statens skogvesen. 1910—11.

Jotka, — ca. 250 mål aspeskog ved Jotkaelva i Alta herred, Finnmark fylke. Fredet ved statens skogvesen. 1910—11.

Aanuglo statsskog, — ca. 640 mål frodig skog (bl. a. barlind og bergflette) på øen Aanuglo, Tysnes herred, Hordaland fylke. Fredet av statens skogvesen 1910—11.

Granforekomst ved Anarjokka, Karasjok herred, Finnmark fylke. Fredet ved statens skogvesen.

Granforekomst i Pasvikdalen, Sørvaranger herred, Finnmark fylke. Fredet ved statens skogvesen 1911.

Luster statsskog, — ca. 50 mål stor granforekomst i Luster statsalmenning, Luster herred, Sogn og Fjordane fylke. Fredet ved kgl. res. av 6. november 1914. Årsb. 1914, s. 5.

Tommamoen, — ca. 80 grantrær i Sørvaranger herred, Finnmark fylke. Fredet ved statens skogvesen. 1. oktober 1915.

Av *Rør- og Langvatn statsskog*, en ca. 35 mål stor urskogstrekning i Namdalseid herred, Nord-Trøndelag fylke. Fredet av statens skogvesen ved Landbruksdepartementets skrivelse 24. september 1915.

Ved *Sakrisvoll* og *Tamnes* i Røros herred, Sør-Trøndelag fylke er planten *Aster*

subintegerrimus fredet ved kgl. res. av 30. desember 1915. Årsb. 1915 s. 4.

Fluetjernet, — Oddernes herred, Vest-Agder fylke. Fredet ved kgl. res. 24. juni 1915, vesentlig av hensyn til *Cladium mariscus*, en plante som bare vokser på dette stedet og på øen Stord her i landet. Årsb. 1915 s. 8.

Skultervannsåsen, — ca. 70 mål stor skogstrekning ved Tokevatnet i Drangedal herred, Telemark fylke. Skjenket av forstkandidat Lund. Skog og annen vegetasjon fredet ved kgl. res. av 17. november 1916. Årsb. 1917 s. 15.

Nedalen ved Sylene, — et ca. 55 km² stort område mellom Essandsjøen og Sylene i Sydal herred, Sør-Trøndelag fylke. Plante-fredning ved samarbeide mellom Trøndelag Kretsforening, Trondhjem turistforening og de Angelske stiftelser. Fredet ved kgl. res. av 6. juli 1917. Årsb. 1917 I s. 22 og 1918 I s. 26.

Rørtveit fondsskog, — ca. 70 mål urskog av gran og furu i Evje herred, Aust-Agder fylke. Skjenket av statens skogvesen og fredet ved kgl. res. av 21. juli 1917. Årsb. 1918 s. 14.

Blessumkalvkeven, — ca. 50 mål stor urskogstrekning i Stordalen og Langmarken statsalmenning, Vågå herred, Opland fylke. Fredet av statens skogvesen ved kgl. res. av 18. april 1918. Årsb. 1920 I s. 14.

I *Moen statsskog*, Tinn herred, Telemark fylke, er en gruppe furuer av svære dimensjoner fredet av statens skogvesen 27. mars 1920.

Almedalen, — ca. 7 mål skogpark (alm, ask, lind o.s.v.) på eiendommen Østensjø, Aker herred, Akershus fylke. Fredet for all fremtid ved tinglysning i 1921 av eieren H. Tveter. Årsb. 1922 s. 6.

Av *Kjerbu statsskog*, — en 860 mål stor urskogstrekning i Ognadal herred, Nord-Trøndelag fylke. Fredet av statens skogvesen 6. mai 1922.

Karlshaugen, ca. 150 mål stor urskogstrekning i Hakadal (Hakedals verk), Nittedal herred, Akershus fylke. Skjenket av godseier Løvenskiold. Fredet ved kgl. res. av 16. mars 1922. Årsb. 1923 I s. 9.

Aksnesholmene, — tre holmer tilhørende Aksnesgårdene i Vikøy, Kvam herred, Hordaland fylke. Fuglelivet fredet ved kgl. res. av 1. juni 1923. Årsb. 1925 s. 17.

I *Stange almenning*, Stange herred, Hedmark fylke, — ca. 3 mål urskog. Fredet ved kgl. res. av 16. februar 1923. Årsb. 1924 s. 6.

Fredning av fuglelivet på Jæren. Frivillig fredning i 1924 av fuglelivet (eggrov og jakt) på 809 bruk (117 gårder) på Jæren. Årsb. 1925, s. 10.

Vettisfossen i Årdal herred, Sogn og Fjordane fylke. Ved Vestlandske Kretsforening innsamlet kr. 15 000 fra Bergen og fra Den norske turistforening. Mot denne sum gikk eieren med på å legge servitutt på fossen mot beskadigelse eller ødeleggelse av enhver art. Fredet ved kgl. res. av 8. februar 1924. Årsb. 1925, s. 15.

Dreyerstubben med et mål skog i Åsnes, Hedmark fylke. Fredet av Åsnes kommune i 1925. Årsb. 1926 s. 4.

Lensegravskogen i Drangedal. Flere store grupper av store trær (furu, gran og eik) i Lensegravmarka, Drangedal herred, Telemark fylke. Skjenket som gave av Drangedal kommune og Ingeborg Lensegrav. Fredet ved tinglysning ved Kragerø sorenskriveri 1926. «Norge. Tidsskrift om vårt land», nr. 23, februar 1927, s. 416.

Rødsand grubefelt på vestsiden av Tingvollfjorden i Møre og Romsdal fylke, mellom Katthammeren i nord, Bergsås i syd og Måsvatn—Fosterlågen i vest. Delvis fredning av plante- og dyrelivet, geologiske og mineralske dannelser, ved kgl. res. av 2. september 1927. Årsb. 1928 s. 8.

Goskama, — ca. 250 mål furuskog i Eibydalen, Alta herred, Finnmark fylke. Fredet ved statens skogvesen, ved Landbruksdepartementets skrivelse 12. september 1928.

Fredning i Nord-Rana. Nord-Norges Bergverksselskaps konsesjonsområde mellom Tverelva—Ranvatn—Lille Akersvatn—Dalselva—Ranfjorden og Ranelva i Nord-Rana herred, Nordland fylke er fredet (betinget) ved kgl. res. av 7. september 1928. Dels høifjell, dels fjellskog av bjørk med spredt gran i de lavere strøk. Årsb. 1928 s. 16.

Aure prestegårdsskog, — ca. 640 mål furuskog i Aure herred, Møre fylke, fredet av statens skogvesen. 5. mars 1928.

Maries Minde, ca. 2,5 mål stor skogteig ved Øgårdsvollen, Våler herred, Hedmark fylke, gave fra karttegner A. Øgård. Fredet ved privat tinglysning 1928. Årsb. 1928 s. 33.

Versvik plantepark, — ca. 10 mål stort område i Eidanger herred, Telemark fylke. Skjenket Naturfredningsforeningen som gave av Norsk Hydro i 1928. Selskapet holder området inngjerdet. Fredet spesielt av hensyn til de sjeldne planter Flueblomst og Fruesko (*Cypripedium calceolus* og *Ophrys myodes*).

En rekke øyer og holmer ved Kvitingsøy, Kvitingsøy herred, Rogaland fylke blev i 1929 av eierne fredet mot eggrov, jakt og fangst for et tidsrum av 10 år.

Helin nasjonalpark, — et ca. 35 km² stort område, Vang herred, Opland fylke (hvor bl. a. den sjeldne fjellvalmue *Papaver radicatum* vokser). Fredet som botanisk naturpark ved kgl. res. av 4. april 1930. Årsb. 1930, s. 45.

Kalksteingrotter i Mo herred, Rana i Nordland fylke, beliggende på statens grunn. Fredet ved kgl. res. av 23. oktober 1931 mot beskadigelse av enhver art. Årsb. 1931 s. 40.

Kalksteingrotter i Mo herred, Rana i Nordland fylke, beliggende på privat grunn. Fredet ved kgl. resolusjon av 18. november 1932 mot beskadigelse av enhver art. Årsb. 1932 s. 4.

Botanisk fredning på Svalbard, — et større område rundt Isfjordens indre armer, Dicksonfjorden, Billefjorden og Sassenfjorden er fredet ved kgl. res. av 26. februar 1931. Årsb. 1931 s. 31.

Dyrelivet i søndre del av Nordmarka. Innen et ca. 28 km² stort område mellom Holmenkollen, Voksenkollen i vest og Maridalsvatnet i øst i Aker herred, Akershus fylke er dyrelivet fredet ved kgl. res. av 2. september 1932 og 22. februar 1935. Årsb. 1932 s. 9 og 1934 s. 21.

Frimannsslund, — en gruppe på 11 furutrær i Davik, Sogn og Fjordane fylke, plantet av dikterpresten Claus Frimann. Fredet ved kgl. res. av 1934. Årsb. 1934 s. 31.

Bjørnefredning i Gudbrandsdalen. I et område på 4742 km² i sydvestlige delen av Gudbrandsdalen i Opland fylke er bjørnen totalfredet for et tidsrum av fem år, ved kgl. res. av 14. desember 1934. Årsb. 1934 s. 3.

Hovedøya ved Oslo. Den nordvestlige og sydøstlige del av øya blev midlertidig

fredet ved Stortingets vedtak i april 1935. Årsb. 1934 s. 19 og 1935 s. 31.

To eiendommelige furubestander, i alt 48 trær på Fyresdal prestegårds grunn, Telemark fylke, fredet av statens skogvesen ved Kirkedepartementets skrivelse av 15. november 1935. Årsb. 1935 s. 44.

Junkerdalsura—Balvatn, på et ca. 60 km² stort område ved Junkerdalsura, Båtfjell i Saltdal herred, Nordland fylke var en rekke planter (64 arter) fredet ved kgl. res. av 22. mars 1928. Årsb. 1928 s. 19. Ved kgl. res. av 16. mai 1935 blev fredningsområdet utvidet til å omfatte ca. 441 km² med 90 plantearter. Årsb. 1935 s. 8.

Skaugumsåsen, — et ca. 220 km² stort område langs skrenten av Skaugumsåsen, Asker herred, Akershus fylke. Grunnen, plantelivet og dyrelivet fredet ved kgl. res. av 7. juni 1935. Årsb. 1934 s. 24 og 1935 s. 37.

Fuglelivet ved statens fyr. Ved 50 fyrstasjoner langs Norges kyst er fuglelivet fredet ved kgl. res. av 24. mai 1935. Årsb. 1934 s. 11 og 1935 s. 10.

Fuglelivet langs Vorma, mellom Minnesund og Svanefossen i Eidsvoll og Nes herreder, Akershus fylke. Fredet ved kgl. res. 3. mai 1935. Årsb. 1934 s. 20 og 1935 s. 36.

2. ENKELTE FOREKOMSTER

A. Trær og planter.

En rekke plantearter ved Hjerkin, Kongsvoll og Drivstua i Opdal herred, Sør-Trøndelag fylke, kgl. res. av 9. juni 1911. Årsb. 1914 s. 5.

«Den gamle Mester» (Jørgen Moes eik) i Krødsherad, Buskerud fylke, kgl. res. av 3. desember 1914. Årsb. 1914, s. 7.

Eseltistel (Onopordon Acanthium), Hvaler prestegård, Østfold fylke, kgl. res. av 6. november 1914. Årsb. 1914 s. 7.

Grantre med «Krüppelzapfen», ved Elstøen på Hadeland, Lunner herred, Oppland fylke, kgl. res. av 10. september 1915. Årsb. 1915 s. 4.

Slangegran på Opaker, Grue herred, Hedmark fylke, kgl. res. av 4. februar 1916. Årsb. 1917 I s. 15.

Bregneart på Barland, Sannidal, Telemark fylke, kgl. res. av 4. februar 1916. Årsb. 1917 I s. 15.

Grantre med «Krüppelzapfen» på Lenvik prestegård, Troms fylke, kgl. res. av 13. april 1917. Årsb. 1918 s. 13.

Flogrogn ved Hvalstad, Asker, Akershus fylke, privat fredning 1917. Årsb. 1918 I s. 20.

«Sørensbirken» ved Tinn prestegård, Tinn i Telemark fylke, kgl. res. av 19. januar 1917. Årsb. 1918 I s. 14.

«Kjoseiken» på Kroken, Brunlanes i Vestfold fylke, kgl. res. av 23. mars 1917. Årsb. 1918 I s. 14.

Søilegran på Kolstad, Øystre Slidre, Oppland fylke, kgl. res. av 23. mars 1917. Årsb. 1918 I s. 14.

Storbjørka på Skjerbekk, Elverum, Hedmark fylke, kgl. res. av 6. juli 1917. Årsb. 1918 I s. 14.

To slangegraner på Kleiven og Holten, Mo i Telemark fylke, kgl. res. av 13. juli 1917. Årsb. 1918 I, s. 14.

Hengegran på Bjørgan, Nord-Aurdal, Oppland fylke, kgl. res. av 13. juli 1917. Årsb. 1918 s. 14.

Gran på Eidskog prestegård, Hedmark

fylke, kgl. res. 19. januar 1917. Årsb. 1918 I, s. 14.

To kjempegraner på Åsi, Fyresdal i Telemark fylke, tinglest fredning 1917. Årsb. 1918 I s. 19.

Pyramideformet furu på Ullershaug, Nes i Akershus fylke, tinglest fredning 1917. Årsb. 1918 I s. 19.

Bøhlereika i Skedsmo, Akershus fylke, tinglest fredning 1917. Årsb. 1918 I s. 20.

Gannestadeika i Borre, Vestfold fylke, tinglest fredning 1917. Årsb. 1918 I s. 20.

Stor gran i Setskog, Akershus fylke, tinglest fredning 1917. Årsb. 1918 I s. 20.

Pulsatilla protensis og andre planter på Hovedøya, Oslo, privat fredning 1918. Årsb. 1920 s. 15.

Kyrkjegrana på Grans prestegård, Gransherad i Telemark fylke, kgl. res. av 1. februar 1918. Årsb. 1920 I s. 14.

Kalstøvikfurua på Kalstuvik, Fyresdal i Telemark fylke, kgl. res. av 5. mars 1918. Årsb. 1920 I s. 14.

Liestølsfurua på Askerud, Fyresdal i Telemark fylke, kgl. res. av 5. mars 1918. Årsb. 1920 I s. 14.

Tokstadfurua på Tokstad, Ringsaker i Telemark fylke, kgl. res. av 12. april 1918. Årsb. 1920 I s. 14.

Bordgran på Gruesletta, Ø. Aker, Akershus fylke, kgl. res. av 19. april 1918.

Høklingsfurua på Ruslien, Årnes i Hedmark fylke, kgl. res. av 5. juli 1918. Årsb. 1920 I s. 14.

Søilegran på Kongsdelene i Hurum, Buskerud fylke, kgl. res. av 20. juni 1919. Årsb. 1920 I s. 15.

Søilegran på Slettemås, Kviteseid, Telemark fylke, kgl. res. av 27. juni 1919. Årsb. 1920 I s. 15.

Trisetlønna i Lårdal, Telemark fylke, kgl. res. av 18. juli 1919. Årsb. 1920 I. s. 15. (Ødelagt av storm 1923.)

«Gravrok-bjørka» ved Søberg i Gauldal, Sør-Trøndelag fylke, kgl. res. av 5. mars 1918. Årsb. 1920 I. s. 30. (Tatt av flommen 1918.)

Sammenvokset bjørk og rogn ved Støren stasjon i Sør-Trøndelag, kgl. res. av 18. juli 1919. Årsb. 1920 I. s. 30.

Crepis multicaulis på Nygård i Nesseby, Finnmark fylke, kgl. res. av 4. oktober 1919. Årsb. 1920 II. s. 12.

Polemonium boreale (*P. humile*) på Bugøynes kirkegård, Sør-Varanger, Finnmark fylke, kgl. res. av 4. oktober 1919. Årsb. 1920 II. s. 12.

Saurstulgrana ved Røisland, Tinn i Telemark fylke, tingl. fredn. 1919. Årsb. 1920 I. s. 15.

«Lundseineren» i Meldal, Sør-Trøndelag, kgl. res. av 21. mai 1920. Årsb. 1922 I. s. 12.

«Brureika» på Lote, Kinsarvik i Hordaland fylke, kgl. res. av 21. mai 1920. Årsb. 1921 II. s. 8.

Vilur-eika på Vilure, Ullensvang i Hordaland fylke, kgl. res. av 21. mai 1920. Årsb. 1921 II. s. 8.

Nygjerd-eineren på Ambla, Sogndal, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 21. mai 1920. Årsb. 1921 II. s. 8.

Ådlands-eika på Ådland i Samnanger, Hordaland fylke, kgl. res. av 27. august 1920. Årsb. 1921 II. s. 8.

Slangegran på Haga, Jevnaker i Opland fylke, tingl. fredn. 1920. Årsb. 1921 I. s. 8.

Skjærgårdsfuru på Burøy, Tjøme i Vestfold fylke, tingl. fredn. 1920. Årsb. 1921 I. s. 8.

Tuftbjørka på Tuft, Ytre Sandsvær i Buskerud fylke, tingl. fredn. 1920. Årsb. 1921 I. s. 8.

Fossbjørka på Foss, Ytre Sandsvær i Buskerud fylke, tingl. fredn. 1920. Årsb. 1921 I. s. 8.

Stor einer (7.25 m. høi) på Saltkop, Slagen i Sem, Vestfold fylke, tingl. fredn. 1920. Årsb. 1921 I. s. 10.

Lia-furua på Lid i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. av 1. april 1921. Årsb. 1923 I. s. 18.

Øyra-oren på Loen, Stryn i Nordfjord, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 3. juni 1921. Årsb. 1923 I. s. 18.

Vettismark-grana i Vettismarka, Årdal i Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 2. desember 1921. Årsb. 1923 I. s. 19.

Erdals-eineren på Erdal i Eidfjord, Hordaland fylke, kgl. res. av 2. desember 1921. Årsb. 1923 I. s. 19.

Karta-bjørka på Grøte i Lærdal, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 2. desember 1921. Årsb. 1923 I. s. 19.

Bordgran på Finstad, Eidsberg i Østfold fylke, kgl. res. av 20. mai 1921. Årsb. 1922 I. s. 5.

Lønn med misteltein, Holmestrand Lærerskole, Vestfold fylke, kgl. res. av 5. august 1921. Årsb. 1922 I. s. 5.

Tordenskjoldseika på Falkenstein, Borre i Vestfold fylke, kgl. res. av 9. desember 1921. Årsb. 1922 I. s. 5.

Rogn med misteltein på Keisermarka, Horten, tingl. fredn. 1921. Årsb. 1922 I. s. 5.

Slangegran ved Bjonevatn, Tingelstad i Brandbu, Opland fylke, tingl. fredn. 1921. Årsb. 1922 I. s. 5.

Skaugerudbjørka på Skaugerud, Vestre Toten i Opland fylke, tingl. fredn. 1921. Årsb. 1922 I. s. 5.

To store eiker på Bakken i Horten, fredet av Forsvarsdepartementet 1921. Årsb. 1922 I. s. 6.

Stor lind på Tivoli, Horten. Fredet av Forsvarsdepartementet 1921. Årsb. 1922 I. s. 6.

Stora-bjørka på Fagernes, Kyrkjebø i Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 2. mars 1922. Årsb. 1923 I. s. 19.

To store furuer på Foss, Modum i Buskerud fylke, tingl. fredn. 1922. Årsb. 1923 I. s. 10.

Storbjørka på Smørgrav, Øvre Eiker i Buskerud fylke, tingl. fredn. 1922. Årsb. 1923 I. s. 10.

Haraldstadeineren på Haraldstad, Rakkestad i Østfold fylke, tingl. fredn. 1922. Årsb. 1923 I. s. 10.

Stor barlind på Støen, Kvinherad i Hordaland fylke, kgl. res. av 12. mai 1923. Årsb. 1925 I. s. 17.

Vassbråt-eika på Indreøya i Os, Hordaland fylke, kgl. res. av 9. november 1923. Årsb. 1925 I. s. 17.

Iglevanns-eika på Indreøya, Os i Hordaland fylke, kgl. res. av 9. november 1923. Årsb. 1925 I. s. 17.

Kalnes-furua på Indreøya, Os i Hordaland fylke, kgl. res. av 9. november 1923. Årsb. 1925 I. s. 17.

Sorbus subpinnata ved Gunnekleivfjorden, Porsgrunn i Telemark fylke, tingl. fredn. 1923. Årsb. 1924 s. 8.

Alm og ask i Svindal i Vest-Agder, tingl. fredn. 1923. Årsb. 1924 s. 8.

Svensbyfurua på Svensby, Snarum i Modum, Buskerud fylke, tingl. fredn. 1923. Årsb. 1924 I. s. 8.

Vill-apall på Setnes, Inderøy, Sør-Trøndelag, kgl. res. av 1. februar 1924. Årsb. 1926 s. 6.

2 eiker på Stadsbygd prestegård, Sør-Trøndelag, kgl. res. av 1. februar 1924. Årsb. 1926 s. 6.

Palna-bjørka på Henjum, Leikanger i Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 1. februar 1924. Årsb. 1925 I. s. 18.

Vie-eineren på Vie, Førde, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 1. februar 1924. Årsb. 1925 I. s. 18.

3 barlindtrær på Skatland, Vikebygd i Hordaland fylke, kgl. res. av 4. juli 1924. Årsb. 1925 I. s. 18.

Furu på Asprøstbakken, Utgård, Tynset i Hedmark fylke, tingl. fredn. 1924. Årsb. 1925 s. 8.

Himli-eineren, Eidsvoll, Akershus fylke, tingl. fredn. 1924. Årsb. 1925 s. 8.

Eik i Solumsmarka, Drangedal, Telemark fylke, tingl. fredn. 1924. Årsb. 1925 I. s. 8.

Gamle-asken på Halsnøy, Fjelberg i Hordaland fylke, kgl. res. av 16. januar 1925. «Norge» nr. 23, februar 1927, s. 418.

Hasseltre på Lien, Os i Hordaland fylke, kgl. res. av 16. januar 1925. «Norge» nr. 23, februar 1927, s. 418.

Potentilla rupestris ved Tåsen gård i V. Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1925. Årsb. 1926 s. 4.

Hoffsbjørka ved Hoff gård, Ullern i V. Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1925. Årsb. 1926 s. 5.

Hasseltre på Eide i Hegglandsdalen, Os i Hordaland fylke, kgl. res. av 22. januar 1926. «Norge» nr. 23, februar 1927, s. 418.

Piletre i Incognitogaten, Oslo, tingl. fredn. 1926. Årsb. 1927 s. 415.

Gullhaugfurua, Hol i Hallingdal, Buskerud fylke, tingl. fredn. 1926. Årsb. 1927 s. 415.

Glosli-eieren, Nittedal, Akershus fylke, tingl. fredn. 1926. «Norge» nr. 23, februar 1927, s. 417.

Glestad-eieren ved Åsgårdstrand, Vestfold fylke, tingl. fredn. 1926. «Norge» nr. 23, februar 1927, s. 417.

Einer på Ellingtreet, Skjeldås i Ullensvang, Hordaland fylke, kgl. res. av 25. februar 1927. «Norge» nr. 34, januar 1928, s. 634.

Einer på Erreflåten, Skjeldås i Ullensvang, Hordaland fylke, kgl. res. av 25. februar 1927. «Norge» nr. 34, januar 1928, s. 634.

Sogsti-eika ved Drøbak, Frogn herred, Akershus fylke, kgl. res. av 10. februar 1928. «Norge» nr. 34, januar 1928, s. 632.

Riis-bjørka på Riis gård, V. Aker, Akershus fylke, kgl. res. av 22. juni 1928. Årsb. 1928 s. 32.

«Krulltall» i Åsen, Romedal, Hedmark fylke, kgl. res. av 22. juni 1928. Årsb. 1928, s. 32.

Madserud-almen i Madserud Allé, Oslo, tingl. fredn. 1928. Årsb. 1928 s. 32.

Furu ved veikryss på Nordstrand, Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1928. Årsb. 1928 s. 32.

Eik i prestegårdsskogen i Vikør i Hardanger, Hordaland fylke, fredet av statens skogvesen 1929. Årsb. 1929, s. 50.

Furu på Måren, Kyrkjebø i Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929, s. 48.

Eik på Tuften i Tørvikbygda, Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929 s. 48.

Lind på Liåsen, Hegglandsdalen i Os, Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929, s. 48.

Eik på Berge, Jondal i Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929, s. 48.

Haktorn på Hekland, Bruvik i Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929, s. 48.

Einer på Nesthus, Kvam i Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929 s. 48.

2 barlinder på Tveit, Varaldsøy i Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929 s. 47.

Barlind på Tveit, Varaldsøy i Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929 s. 47.

3 hasseltrær på Åkra, Varaldsøy i Hordaland fylke, kgl. res. 1929. Årsb. 1929 s. 47.

Post-eika, Ullern i Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1929. Årsb. 1929 s. 33.

Abbedi-eika, Ullern i Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1929. Årsb. 1929 s. 33.

Bjørk på Kåta i Ølen, Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 55.

2 store barlinder i Bandhaugslia, Os i Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 55.

«Kjellar-lindi» på Utne, Kinsarvik i Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 55.

Einer på Råen, Kinsarvik i Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 55.

2 aspetrær på Storehjellen, Flettre i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 56.

Vill-apal på Mølster i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 56.

«Storagrånæ», svær og merkelig gran på Sleen i Vossestrand, Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930, s. 56.

Gran på Vetlestølen, Hefte i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 56.

Einer på «Småfossane», Hefte i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 57.

Grå-older på Nygård i Etne, Hordaland fylke, tingl. fredn. 1930. Årsb. 1930 s. 57.

Einer i Vassel, Jondal i Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 57.

«Store-asken», tuntre på Kambo i Etne, Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 57.

«Tekslebekk-olderen», svart-older med 2 flogrogner på Berge, Jondal i Hordaland fylke, kgl. res. 1930. Årsb. 1930 s. 57.

Svart-or på gården Løvdal ved Risør, Aust-Agder fylke, tingl. fredn. 1930. Årsb. 1930 s. 42.

En furu ved Folkets hus i Askim, Østfold fylke, kgl. res. av 30. juli 1930. Årsb. 1930 s. 44.

Barlind på Osen i Bru, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

«Bleik-lindi» på Hatle-styve i Aurland, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Einer ved Ørsund i Sunndalen, Møre fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 70.

«Slagbakk-fura» og «Lia-fura» på Eldegard i Årdal, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931, s. 70.

4 kjempestore barlinder på Barlindi, Alvik i Kvam, Hordaland fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 70.

2 bjørketrær på Flekke i Fjaler, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 70.

«Store-bjørka» på Førde i Davik, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 69.

«Store-fura» på Holmøy i Hornindal, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 69.

«Stor-eineren» på Hilde i Innvik, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 68.

«Store-bjørka» på Etterdal i Davik, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 69.

«Store-fura» på Andenes i Gloppen, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 67.

«Hatleim-fura», tuntre på Hatleim i Innvik, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 67.

Barlind på Ottestad i Modalen, Hordaland fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 66.

«Stor-eika» på Hjelmeset i Gloppen, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 67.

«Jol-eika» på Tveit i Kvam, Hordaland fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 64.

«Fakse-grana» på Dalseide, Bruvik i Hordaland fylke, kgl. res. 1931. Årsb. 1931 s. 65.

En stor einer og en stor bjørk ved Simarud, Sørumsnes i Akershus fylke, tingl. fredn. 1931. Årsb. 1931 s. 48.

Ulleberg-eika i Brunlanes, Vestfold fylke, kgl. res. av 7. august 1931. Årsb. 1931 s. 51.

Sunde-eika i Sandar, Vestfold fylke, tingl. fredn. 1931. Årsb. 1931 s. 53.

Eik på Hovda, Randøy i Fister, Rogaland fylke, kgl. res. av 1. april 1932. Årsb. 1931 s. 43.

Kvit-bøk på Sandved i Høyland, Rogaland fylke, kgl. res. av 3. november 1932. Årsb. 1932 s. 15.

«Stor-osp» på Hanekam i Vik, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 18.

«Stor-apallen», tuntre på Nese i Vik, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Barlind i Mordal, Nordaukra i Møre fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Einer i «Vetleli» på Nese i Vik, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Eik på Håland i Kyrkjebø, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Eik, tuntre på Rød, Uskedal i Kvinnerad, Hordaland fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Alm på Sæve i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Furu ved Storhaugen, Nedre Rødal, Nordal i Møre fylke, kgl. res. 1932. Årsb. 1932 s. 17.

Bjørk på Storhaugen i Tromsø, kgl. res. av 16. september 1932.

Kvitbøk i Høiland på Jæren, Rogaland fylke, kgl. res. av 3. november 1932. Årsb. 1932 s. 5.

Stor bjørk ved Hegra prestegård, Nord-Trøndelag fylke, tingl. fredn. 1932. Årsb. 1932 s. 5.

Eik på Veholt i Solum, Telemark fylke, tingl. fredn. 1932. Årsb. 1932 s. 11.

Ask ved Lille Castellet, Søndre Huseby, V. Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1932. Årsb. 1932 s. 12.

Furu ved villa Fagerhøi, Nordstrand, Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1932. Årsb. 1932 s. 12.

Eik på Våle prestegård, Vestfold fylke, fredet av Kirkedepartementet 1932. Årsb. 1932 s. 12.

2 eiker og en einer på gården Jarle i Skjeberg, Østfold fylke, tingl. fredn. 1932. Årsb. 1932 s. 12.

Barlind på Øvredal i Os, Hordaland fylke, kgl. res. av 6. april 1933. Årsb. 1933 s. 38.

«Storoldri i Storlidi», svart-older på Holdhus i Hålandsdalen, Hordaland fylke, kgl. res. av 6. april 1934. Årsb. 1933 s. 39.

Stor hengebjørk på Ullern gård i Øvre Eiker, Buskerud fylke, kgl. res. av 10. februar 1932. Årsb. 1932 s. 4.

Stor eik på Østråt gård, Ørland, Sør-Trøndelag fylke, kgl. res. av 10. februar 1933. Årsb. 1932 s. 5.

«Faders Birk» på Jønnevold gård, Gjerpen i Telemark fylke, tingl. fredn. 1933. Årsb. 1933 s. 35.

2 store eiker på Hollebøl i Hobøl, Østfold fylke, tingl. fredn. 1933. Årsb. 1933 s. 35.

Eik mellom to eiendommer i V. Aker, Akershus fylke, kgl. res. av 11. august 1933. Årsb. 1933 s. 35.

Mektig eik ved Øverland i Seljord, Telemark fylke, tingl. fredn. 1934.

Kjempestor einer på Gjernes i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1934. Årsb. 1934 s. 32.

Furu på Bjørke i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1934. Årsb. 1934 s. 32.

Mektig kristtorn i prestegårdshaven på Sotra i Sund, Hordaland fylke, kgl. res. 1934. Årsb. 1934 s. 31.

18 gamle barlinder på Djønnø i Kinsarvik, Hordaland fylke, kgl. res. 1933. Årsb. 1933 s. 32.

Kjempestor gran og furu på Istad i Voss, Hordaland fylke, kgl. res. 1934. Årsb. 1934 s. 32.

Furu på Furuhei, Nordstrand i Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1934. Årsb. 1934 s. 26.

Lind (Anna-Lindi) og en stor eik på gården Østnes i Fet, Akershus fylke, tingl. fredn. 1934. Årsb. 1934 s. 27.

2 store grantrær og 4 furutrær på Råen, Hol i Hallingdal, Buskerud fylke, tingl. fredn. 1934. Årsb. 1934 s. 28.

Storbjørka på Strømme i Eidsbygda, Eid, Møre fylke, tingl. fredn. 1934. Årsb. 1934 s. 29.

«Fuglefuro», «Lamresbruri» (bjørk) og «Tusseaskjen» på gården Bjørge i Seljord,

25 Mølen - Hurum - misliktun
gn. 35, bnr. 5 og 6 - mot Østfold fylke
av m. h. a. art.
Kgl. res. av 14. des. 1934

Telemark fylke, tingl. fredn. 1934. Årsb. 1934 s. 29.

En «vette-eik» på Eikeland i Konsmo, Vest-Agder fylke, tingl. fredn. 1935. Årsb. 1935 s. 42.

«Åraks-eika» på Årak i Nissedal, Aust-Agder fylke, tingl. fredn. 1935. Årsb. 1935 s. 42.

«Lande-eika» og «Hanchaug-furuene» i Bygland, Setesdal, Aust-Agder fylke, tingl. fredn. 2. januar 1936. Årsb. 1935 s. 42.

Selje på Vestgaarden i Nes, Telemark fylke, tingl. fredn. 1935. Årsb. 1935 s. 43.

Kjempestor rogn på Lunde i Gaular, Sogn og Fjordane fylke, kgl. res. av 7. juni 1935. Årsb. 1935 s. 50.

Ask på Speldnes i Lindås, Hordaland fylke, kgl. res. av 7. juni 1935. Årsb. 1935 s. 50.

«Ingier-eieren» ved Burud i Aker, Akershus fylke, tingl. fredn. 1935. Årsb. 1935 s. 43.

* * *

Foruten de foran nevnte trær har statens skogvesen fredet enkelte trær og grupper av trær i statens skoger rundt om i landet. Blandt disse skal særlig nevnes:

Eike-allé ved Eidanger prestegård, Telemark fylke.

«Helligtrekongers-furua» i Borge prestegårdsskog, Østfold fylke.

«De 12 apostler», tolv høie furuer i Ringsaker prestegårdsskog, Hedmark fylke.

Einer, 11 meter høi, i Verran, Nord-Trøndelag.

«Kongen» og «Dronningen», 2 store furuer i Kvenangen, Troms fylke.

Stor furu ved Graddis fjellstue, Saltdal, Nordland fylke.

Stor furu ved Gargia fjellstue, Alta, Finnmark fylke.

Stor furu «Madammen», på Divi-åsen i Målselv, Troms fylke.

Syverudholtet i Våler prestegårdsskog, ca. 10 mål grov gran og en del stor furu.

B. Geologiske forekomster.

Uranienborg-skjæringen i Oslo. Privat fredning av Oslo kommune i 1916. Årsb. 1917 I. s. 9.

«Ruggestein», 5 m. lang, 3 m. bred og 3 m. høi stein, som kan rugges av en mann med hånden, på Åmodt i Sokndal, Rogaland fylke. Kgl. res. av 20. april 1923. Årsb. 1924 s. 7.

C. Forhistoriske forekomster.

Gammel myrmasmøvn ved Galtseteren i Rendal statsalmenning, Hedmark fylke, inngjerdet og fredet av statens skogvesen.

Hustuft og gravhaug med omliggende jordstykke og en bautastein på Hovda i Fister, Rogaland fylke, kgl. res. av 9. april 1932. Årsb. 1931 s. 43.

3 gravhauger, en hustuft og en bautastein på Molaug i Frafjord, Rogaland fylke. Privat fredning ved Rogaland kretsforening 1932. Årsb. 1932 s. 15 og 1933 s. 37.

Steinsetningsstjernen på Rinnen i Klepp, Rogaland fylke, kgl. res. av 9. april 1932. Årsb. 1931 s. 59.

Offerstein på Rege gård i Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Års. 1934 s. 41.

3 gravhauger og 2 steinsetninger på Sandved i Høyland, Rogaland fylke, kgl. res. av 2. november 1933. Årsb. 1933 s. 37.

Lynshaugen, gravhaug på Ytre Bø i Randaberg, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 39.

26 Gravhaudet, skoglund og almen ved
innkjørt til gården.
Hedmark-Tolga, Tolgemoen (Sethusgård)
gnr. 24, bnr. 1.
kgl. res. av 13. mars 1931

Grøderøisen på Vistnes i Randaberg, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 39.

Gravkammeret på Vardeheim i Sola, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 39.

Kjorkjehaugen på Line i Time, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 39.

Trodlahaugen på Line i Time, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 39.

Langhaug i Forsand kirkebygd, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 39.

6 «hvilesteiner» på Jåsund, Meling, Haga, Risa og Haugstad i Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

Tormod-bautasteinen på Tjelta i Sola, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

Runestein på Helleland i Sola, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

Bautastein på Brant i Klepp, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

Bautastein på Anda i Klepp, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

Bautasteinen på Tinghaug i Time, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

Bautastein på Hålandshaugen i Randaberg, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

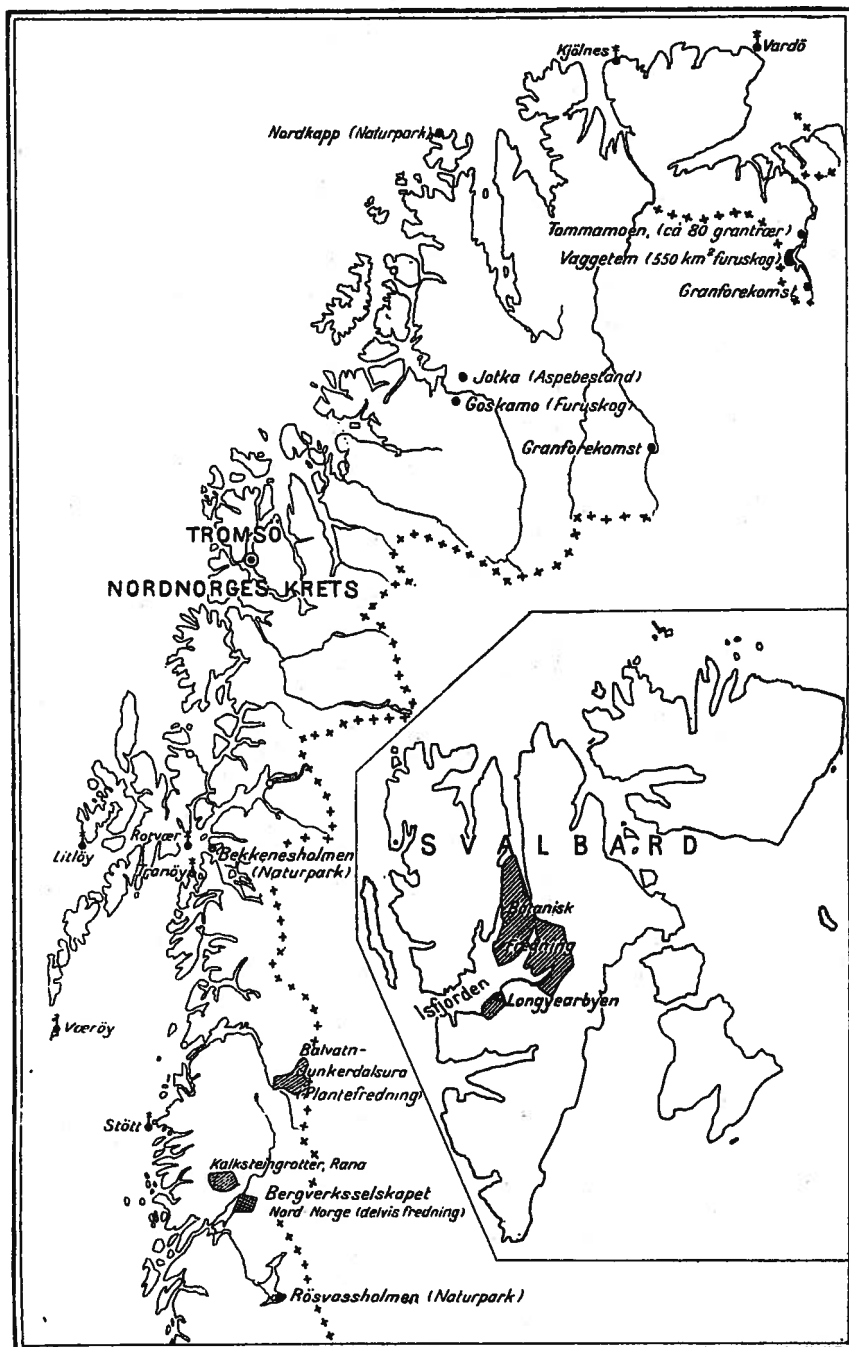
2 bautasteiner på Indre Bø i Randaberg, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 39.

Rune-bautastein på Skeiane i Høyland, Rogaland fylke. Statens fredningsmerke opsatt av Rogaland Kretsforening. Årsb. 1934 s. 41.

Storhaugen, gravhaug i Stavanger. Privat fredn. av Stavanger parkvesen 1935. Årsb. 1935 s. 57.

Oversiktskart over fredede områder i Sør-Norge pr. 1/1 1936.

Oversiktskart over fredede områder i Nord-Norge og Svalbard pr. 1/1 1936.

ØSTLANDSKE KRETSFORENING

ÅRSBERETNING FOR 1935

MEDLEMSTALL, STYRE OG KONTOR

Pr. 31. desember 1935 har Østlandske Kretsforening 115 livsvarige og 124 årlig betalende medlemmer, tilsammen altså 239 medlemmer.

I 1935 er der kommet til 18 nye livsvarige medlemmer. Av årlig betalende er der kommet til 17 og utgått 15. Propagandaen vil nu bli fortsatt og utvidet. Man har inntrykk av at interessen for vårt arbeide er stigende, og man har håp om at medlemstallet kan forhøies vesentlig.

På generalforsamlingen 29. mars 1935 gjenvalgtes de uttredende medlemmer av styret dosent, fru *Hanna Resvoll-Holmsen* og oberstløytnant *K. G. Gleditsch*. De øvrige medlemmer var da professor *W. Werenskiold*, skoginspektør *I. Ruden*, dr. *H. Løvenskiold*. Varamennene dosent *A. Hoel*, overrettssakfører *Delphin*, ingeniør *A. Bryn* blev gjenvalgt. Som kasserer og revisor blev gjenvalgt henholdsvis advokat *A. Heyerdahl* og sekretær *J. Printz*.

På ekstraordinært styremøte 10. mai 1935 bad oberstløytnant *K. G. Gleditsch* sig entlediget som formann i Landsforeningen og Østlandske Kretsforening. Lægen hadde påbudt oberstløytnanten å frasi sig dette arbeidet.

I hans sted valgte styret 1. varamann, dosent *Adolf Hoel*, til ny formann i kretsforeningen. Oberstløytnant *K. G. Gleditsch* gikk inn som 1. suppleant i dosent *Hoels* sted. Som foreningens sekretær fungerer *John Giæver* ved Svalbardkontoret og som forretningsfører kontorets kasserer.

Såvel formannens, sekretærens og forretningsførerens adresse er nu Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelser, Observatoriegaten 1, Oslo. Formannen treffes i telefon nr. 42794, sekretær og forretningsfører i telefon nr. 42892. Advokat *A. Heyerdahls* adresse er *Karl Johansgate 29*, Oslo.

Årsberetning og revidert regnskap for 1934 og arbeidsplan for 1935 blev fremlagt og godkjent på generalforsamlingen i mars 1935.

Som ovenfor nevnt er styret av den mening at forholdene nu skulde ligge godt an for tegning av nye medlemmer. Man henstiller til medlemmene å delta i arbeidet med dette. Det sier sig selv at arbeidet for naturfredning vil bli tilsvarende mere effektivt eftersom medlemstallet øker. Ved henvendelse til formannen eller sekretæren får interesserte tilsendt nye oprop og tegningslister med opplysninger om arbeidet vårt.

En særlig henstilling retter vi til foreninger og organisasjoner av enhver art om å virke for naturfrednings-saken blandt sine medlemmer. Ønsker man foredrag på medlemsmøter, kan dette i almindelighet arrangeres ved henvendelse til formannen i god tid før møtet.

Innmeldelser skjer til formannen, sekretæren eller til styremedlemmer og suppleanter.

Nye medlemmer får nærværende årsberetning og brosjyren «*Vern norsk natur*».

BEHANDLEDE SAKER

HOVEDØYA

Utviklingen av denne saken kan følges i årsberetningene for 1932, 1933 og 1934. I den siste beretningen (s. 19—20) refererte vi et utdrag av Forsvarsdepartementets innstilling angående fredningen — St. prp. nr. 1, 1935 s. 59 og flg.

Vår forening hadde den 27. oktober 1933 avgitt forslag til fredning av den nordvestlige og sydøstlige del av øya med grenser som anvist på kartskissen i årsb. 1934 s. 19. Forsvarsdepartementet foreslo en midlertidig fredning vesentlig etter vår forenings forslag; men tok samtidig forbehold om at fredningen kan forandres til å gjelde et mindre område eller bare gjelde en del av planteveksten eller en del av berggrunnen, eller at den helt kan opheves. Videre forutsettes at Forsvarsdepartementet skal kunne opføre bebyggelse eller anlegg i den utstrekning det kan skje uten å ødelegge partier, hvis planteliv og fjellgrunn det er av interesse å bevare. Det foreslås bevilget kr. 900 til en vaktmann i sommermånedene.

Denne innstillingen blev vedtatt av Stortinget i april 1935.

Imidlertid meddelte Forsvarsdepartementet den 15. mai «at det av hensyn til de forestående forhandlinger om salg av Hovedøya ikke foreløbig vil bli truffet forføining til formell fredning av øya i overensstemmelse med naturfredningsloven av 25. juli 1910 (jfr. lov av 14. juli 1916)».

Sommeren 1935 blev likevel en midlertidig fredning etablert i samråd med vår forening. Plakater blev slått op, og der blev ansatt en vaktmann i sommermånedene.

Forhandlingene mellem Forsvarsdeparte-

mentet og Oslo kommune om kjøp av øya pågår fremdeles. Der er opnevnt et utvalg av representanter for stat og kommune, som skal tre sammen i mars for å ta op spørsmålet om verdiansettelse.

Vår forening kan da bare uttale håpet om at man under disse forhandlinger også vil behandle fredningsspørsmålet med størst mulig forståelse og velvilje. Helst slik at fredningen blir medtatt som en klausul i salgskontrakten. Der skulde heller ikke være noen grunn til å tvile på at Oslo kommune vil vise saken like stor forståelse som Forsvarsdepartementet, idet det jo i første rekke skulde være i byens egen interesse å bevare Hovedøyas idylliske natur. Ja, vi går så langt som til å uttale håpet om at kommunen vil gjøre øya til en permanent *naturpark* for byens arbeidsslitne borgere.

MØLEN I HURUM

Denne vesle øya ute i bredeste Oslofjorden har lenge vært kjent som en botanisk sjelden interessant øy, hvor bl. a. mistelteinen ennu fantes. Lenge har den vært et skattet utfluktssted for friluftsmennesker fra Horten, Holmestrand og Hurumlandet. Som meddelt i årsberetningen for 1934 s. 20 eies Mølen nu av Oslofjordens friluftsråd. Da spørsmålet om kjøp kom op, ydet også vår forening sin skjerv, for å være med å verne om øyas sjeldne flora. Mistelteinen blev fredet ved kgl. resolusjon allerede den 14. september 1934. Det hastet før jul.

Den endelige fredning av øya fant sted ved kgl. resolusjon av 1. mars 1935. Det

Strandparti på Mølen.

«Fuglerede», *Neottia nidus aris*

bestemmes her at «det er forbudt å ødelegge eller skade plantelivet og å ødelegge eller forstyrre dyrelivet, heri innbefattet borttakning av fugleegg på øya eller langs dens kyst».

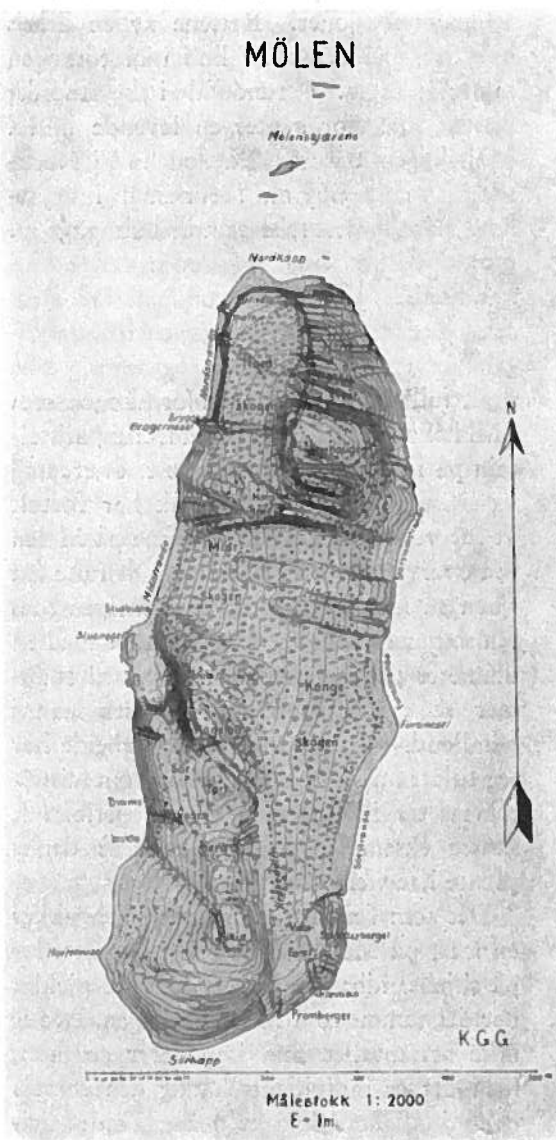
Samtidig med at plante- og dyrelivet således er fredet, er øya åpnet for et kultivert friluftsliv. Der er bygget brygge på øyas vestsider, der er gravet brønner og oppsatt sanitær-anlegg. Sommeren 1935 blev øya kartlagt av oberstløytnant K. G. Gleditsch, som også har utarbeidet en oversikt over øyas topografi. Kartet er inntatt på side 33.

I denne oversikten skriver oberstløytnanten bl. a.: «Paradismarka—Nordskogen hører til de vakreste og i botanisk henseende interessanteste partier av denne vakre øy. Farverike blomstertepper, mektige trær (lind) med rester av misteltein, sjeldne planter i mangfoldige arter gjør dette område til en naturlig botanisk have av høi rang, en park som bør vernes om for all fremtid. Innen dette område bør det ikke være tillatt å slå leir, reise telt

Vi bringer her også en foreløbig utredning av botanikeren Asbjørn Hagen om planteveksten på Mølen.

I alt blev der innsamlet ca. 420 planteprøver (samtlige skjenket til Botanisk Museum), hvorav 205 ark karplanter, av sop-

per ca. 100, laver 68, moser 21, zoocecidier 20, alger 8 prøver. Ornitologen dr. Herman L. Løvenskiold ofret megen tid på å fotografere planter for mig, og oberstløytnant K. G. Gleditsch lettet mig arbeidet på mange måter. Det blev opdaget ca. 70 nye karplanter for øen, i alt er det nu kjent nær 300 arter karplanter derfra. En over-

sikt over tidligere undersøkelser er gitt i den kommende lille avhandling. Stort sett kan man dele planteveksten på Mølen i 4 hovedsamfund: 1. Strandvegetasjon. 2. Skjellsandbankenes blomsterenger. 3. Lindeskog. 4. Barskog. Det man husker lengst fra Mølen er de prektige lindeskoger, da særlig Nordskogen og Midtskogen. Linden vokser her på dyp muld og opnår betraktelige dimensjoner. Restene av en delvis opbrent, gammel, svær lind i Nordskogen målte 5.14 m. i rundmål i brysthøide; næsten like stor syntes en levende lind i Midtskogen å være. En død lind i Nordskogen målte 3.03 m. i rundmål i brysthøide; en lindestubbe sammesteds 3.07 m. i rundmål ved basis, og en levende lind sammesteds 3.27 m. i rundmål ca. 2 m. over jorden. Bunnvegetasjonen i lindeskogene er enestående frodig og tar sig ofte praktfull ut, og så vel i Nordskogen som i Midtskogen fins der igjen adskillig misteltein på lind, selv om den ofte er svært ung og liten. Gamle Hortensfolk har fortalt at for vel 30 år siden var trærne på Mølen «så overgrodd av misteltein, at den ute fra sjøen så likeså grønn ut om vinteren som om sommeren». «Der fantes busker med en diameter på henimot 1.5 m. og med stammer så tykke som en velvoksen manns håndledd.» I mitt lille Mølen-arbeide har jeg tillatt mig å ta med adskillig om mistelteinens tragiske historie på øen, deriblandt krasse eksempler på den rovdrift denne plante har vært utsatt for.

Det som foruten lindeskogen henrykker en mest på Mølen, er det rike blomsterflor på skjellsandbanken i nord. Det gjelder her det samme som for lindeskogen. Det er ikke artsantallet som imponerer en mest, men det er individantallet og den enestående frodighet. Som et utslag av det dei-

lige førsteinntrykk vi fikk, kalte vi stedet Paradismarka, og jeg tilrådet at det blev forbudt telting her i strøket nord for Bragerneset (en del leirplasser hadde allerede satt bedrøvelige merker efter sig). Like innenfor er nemlig for tiden øens beste mistelteinbestand, likesom øens eneste voksested for den meget sjeldne løk *Allium Scorodoprasum* ligger like i veikanten her (av denne art iakttatt ca. 25 individer); orkideene *Neottia Nidus avis* og *Orchis masculus* fins også innenfor her i Nordskogen. Ellers iakttokes her på Paradismarka en ganske enestående forsamling av varmekjære planter i meget frodig utvikling; marken virket ofte som rene staudebed, enda det hadde vært for tørt her dette år.

Der blev optatt en temmelig fullstendig liste over øens epifytiske karplanter. Epifytene foretrekker de kuldskjære løvtrær, og det var derfor å vente en rik epifytvegetasjon i Mølenes tette, frodige lindeskoger, hvis løvverk beskytter godt mot for sterkt solskinn. Enkelte av de noterte arter er nye for Norges epifytflora, f. eks. den sjeldne *Viola lurta* og den fra sydligere egne ofte angitte *Moehringia trinerira*. Epifytene kan i flere henseender sammenlignes med planter som vokser på råtnende ved; da den slags planter interesserer nedskriveren, blev de mange nedliggende råtnende lindestammer systematisk undersøkt, og der blev i alt notert 23 arter fanerogamer voksende direkte på råtnende ved.

Lavfloraen utmerker sig ved det utpreget oceaniske innslag; på de svære lindestammer fins de herligste samfund av laver, hvor *Lobaria lactevirens* er toneangivende, innblandet *Lobaria amplissima*, *Nephroma lusitanicum*, *Parmeliella plumbea*, *Leptogium cyanescens*, samtlige kartlagt av dr.

Degelius i hans store verk over oceaniske laver. — Av soppene kan nevnes *Ustulina maxima* på lind (bare funnet én gang før i Norge og da på bøk), *Trametes pini* på levende furu, meget store eksemplarer av *Daldinia concentrica* på lind, *Polyporus adustus* (lind), *Polystictus hirsutus* (raun), *Fomes salicinus* (selje), *Trametes cinnabarinus* (raun). Av rustsoppene kan nevnes *Puccinia Aegopodii* (en av våre sjeldnere arter), *P. Arenariae* på *Moehringia trinervia*, *Uromyces Fabae* på *Lathyrus vernus* (i alt kjent 32 arter rustsopper fra Mølen), samt den i Norge sjelden påtrufne brandsopp *Tubercinia primulicola*. Soppene er utførlig beskrevet i mitt lille arbeide om Mølen.

Asbjørn Hagen.

MØLEN I BRUNLANES KUNDE IKKE REDDES

Mellem strandstedene Nevlunghamn og Helgeroa på østsiden av innløpet til Langesundsfjorden skyter en landtunge sig som et nebb ut i fjordgapet mot vest. Det store Vestfold-raet, den veldige morene fra istiden, løper her ut i havet og hele halvøya er fylt av rullestein som innlandsisen har lagt efter sig. Litt op fra kysten ligger der i flere rader en mengde gravrøiser fra bronsealderen. Røisene er nok utgravet, men de ligger der fremdeles og preger landskapet med minner fra våre forfedres tid. På denne eldgamle kirkegård der ute mot havet er selve gravrøisene fredet som fortidsminner.

Høsten 1931 henvendte vår forening sig til Brunlanes formannskap med forespørsel om herredet vilde interessere sig for å få fredet Mølen. Man mente nemlig at det ikke var nok at gravhaugene blev bevart,

men hele halvøya fordi «grunnen naturlig hører sammen med gravhaugene og sammen med disse gir et sjeldent storslagent bilde av dette interessante gravfelt og fordi dette landskap har stor geologisk interesse». Formannskapet gav tanken sin «fulleste tilslutning», men de tre eiere av grunnen uttalte på forespørsel at de fant fredning utelukket på grunn av områdets store verdi.

Saken blev efter dette stillet i bero. Men høsten 1934 mottok man meget alarmende underretninger om forholdene på Mølen. Saken var at entreprenørene i Oslo trengte småstein til betongstøpning. Høvelig singel fins der i mengder på Mølen, og en privatmann hadde sikret sig adgang til drift derute.

Det var major Heggelund fra Porsgrunn som begynte med dette. Han satte op maskineri og anla lagerplass og kai på den vestlige delen av halvøya. Paternosterverket blev satt op ca. 200 meter fra «kongegravene». Senere begynte en av eierne et lignende anlegg på en av de midtre parsellene. Han bygget et høit silo-tårn midt mellem to av de største gravhaugene. Hele bakken skulde graves ut, — og det var klart at når de mellemliggende sandmeler kom bort, *måtte* gravhaugene styrte sammen. Samtidig vilde stedets geologiske egenart bli fullstendig ødelagt.

Man fant at dette vilde være en skandaløs vandalisme, som for enhver pris måtte stoppes før større skade var skjedd. Oberstløytnant Gleditsch begynte et energisk arbeide for å redde Mølen, og da han gikk av som foreningens formann, blev arbeidet fortsatt i samme spor. Foreningen til fortidsminners bevaring tok også del i disse bestrebelser. «Morgenbladet» gikk inn for saken og bragte i juli og august 1935 en

rekke ypperlige artikler om Mølen. «Landskapet forvandles til en stenindustriens ørken, og der settes en skamplett i vår kulturhistorie,» skrev bladet. Naturfredningsforeningen hadde innhentet uttalelser om Mølen fra konservator *Rosendal* om dens geologiske betydning, fra professor *W. Werenskiold* om dens landskapelig-geografiske og fra konservator *Grieg* om dens arkeologiske betydning. Fylkesmann *Meinich* i Vestfold lovet å interessere sig for saken.

Den 10. juli 1935 sendte vår forening sekretær *Tornøe* til Mølen for å fotografere anleggene og gi en foreløbig innberetning om forholdene. Formannen henvendte sig derefter til regjeringen med anmodning om at den måtte søke å redde Mølen fra videre ødeleggelser.

Den 15. juli foretok statsråd *Bergsvik*, sekretær *Heggstad* i Kirkedepartementet, konservator *Biørn* ved Oldsakssamlingene og dosent *Hoel*, en befaring av Mølen og anleggene der. Man talte med eierne av anleggene, som begge forlangte erstatning for å slutte bedriften. Der blev bragt på det rene at en fredning av området vilde koste omkring 135 tusen kroner til erstatninger og ordningen med grunneierne.

Den 19. juli skrev Kirkedepartementet til major *Heggelund* og meddelte at man ikke fant å kunne gjøre naturfredningsloven gjeldende for Mølen vedkommende. Man henstillet til herr *Heggelund* at han ved den videre økonomiske utnyttelse av stedet tok mest mulig hensyn til bevarelsen av stedets karakteristiske natur. Videre måtte der tas hensyn til gravrøisene slik at de ikke blev undergravet. Røisene og det omkringliggende fredede område vil bli inngjerdet av Oldsakssamlingene efterhvert som det ansees nødvendig.

Fredningen av Mølen strandet altså på økonomien. Det nødvendige beløp var ganske visst stort; men der tør være meget i hvad «Morgenbladet» skrev, — at manges nasjon med glede vilde betalt millioner for å verne om et så kulturelt, historisk og geologisk interessant sted som Mølen. Nu blir stedet ødelagt. Det nytter ikke å håpe på det motsatte.

FREDNING AV FUGLELIVET LANGS VORMA

Denne fredningen er utførlig omtalt i årsberetningene for 1933 s. 30 og 1934 s. 20. Saken blev tatt op av Eidsvoll «Kjenn Ditt Land», som under samarbeide med Østlandske Kretsforening har sikret sig underskrifter fra 136 av 143 eiendomsbesiddere mot Vorma på strekningen Minnesund — Svanfossen.

Eidsvoll og Nes herredsstyrer og fylkesmannen i Akershus anbefalte fredning, og Landsforeningen innsendte søknad om fredning den 20. desember 1934.

Ved kgl. resolusjon av 3. mai 1935 blev så fredningen av fuglelivet langs Vorma stadfestet efter Landsforeningens forslag (årsb. 1934 s. 21).

Fredningen har vært bekjentgjort på vanlig vis. Der er dessuten satt op skilter av jernblikk på grensene til de eiendommer som ikke er fredet. Fredningsplakater er under utarbeidelse.

Man har imidlertid funnet at fredningen ikke kan bli fullt effektiv før hele strandlinjen er fredet. «Kjenn Ditt Land» på Eidsvoll har derfor sendt Kirkedepartementet en søknad om at de 7 ikke fredede parseller langs Vorma må bli tvangsfredet i henhold til naturfredningsloven. Man

foreslår i søknaden at der først forsøkes opnådd en minnelig overenskomst angående eventuell erstatning, — og hvis dette ikke fører frem, at man da foretar takst ved skjønn. Det siste alternativ bør da først bli å betrakte som en forsøkssekspropriasjon, for å se om utgiftene er overkommelige. Denne søknaden blev sendt departementet gjennom Landsforeningen den 20. desember 1935.

Kjøpmann C. F. Brandt, Eidsvoll forteller i en skrivelse i januar at «allerede denne første vintersesong er enderne blitt betydelig tammere, og sympatien for fredningen er stigende.» Videre skriver herr Brandt at svanene har et nokså sikkert tilholdssted ved Doknessanden, og at publikum nesten til stadighet kan se svaner fra toget mellom Eidsvoll og Minnesund.

fredet. Innen dette område skal dyrelivet og vekstlivet være fredet mot jakt og fangst, og mot ødeleggelse av reir og beskadigelse av busker og trær.

Gårdens eier tillates 1) — efter samråd med fylkesskogmesteren — å fjerne nedfalne og syke trær og 2) å fange eller skyte skadedyr efter samråd med Østlandske Krets av Landsforeningen for Naturfredning i Norge.

II. Fredningsvedtaket blir å kunngjøre ved opslag på fredningsstedet.»

Da fredningen skulde tinglyses, viste det sig imidlertid at der hvilte panteheftelse på eiendommen. Man må altså ha pantavernes samtykke til tinglysningen for at fredningen skal bli effektiv. Den største panthaveren har den 15. juni 1935 anmodet departementet om at tinglysningen må utstå inntil videre. Slik står dessverre saken fremdeles.

NATURPARKEN «HANS ENERSENS MINDE»

ved Galtebo i Spydeberg.

Hans J. Galtebo, eieren av Galtebo gård i Spydeberg, Østfold fylke søkte den 14. april 1934 om å få 20 mål av eiendommen fredet som naturpark (årsb. 1934 s. 24).

Saken blev av Landsforeningen sendt til Kirkedepartementet den 16. mai 1934 med den beste anbefaling.

Ved kongelig resolusjon av 7. juni 1935 blev det bestemt:

«I. I henhold til § 1 i lov om naturfredning av 25. juli 1910, jfr. lov av 14. juli 1916 skal en naturpark stor ca. 20 mål, kalt «Hans Enersens minde» på g.nr. 95 br.nr. 234, Galtebo i Spydeberg med grenser som angitt på et fremlagt kart være

SKAUGUMSÅSEN ER FREDET

Om det som er gått forut i denne saken henvises til årsberetningene for 1933 s. 29 og for 1934 s. 24.

Den 21. juli 1934 sendte Landsforeningen saken til Kirkedepartementet med forslag om fredning av et område på ca. 229 mål i sydkrenten av Skaugumsåsen. Eiere av området er Hs. kgl. Høihet kronprins Olav, Asker kommune og skolebestyrer Hartmann.

Ved kongelig resolusjon av 7. juni 1935 blev det bestemt at endel av Skaugumsåsens fjellvegg og ur med plante- og dyreliv i Asker med grenser som angitt på et fremlagt kart skal være fredet mot beskadigelse eller ødeleggelse av ethvert slags.

Fredningsvedtaket er kunngjort på vanlig vis. Foreningen har latt trykke fredningsplakater, som vil bli opsatt i terrenget av kommune-ingeniørkontoret i Asker så tidlig som mulig sommeren 1936.

HOLTERKOLLEN

Holterkollen ligger på østsiden av Nitte-dal i Akershus fylke, ca. 20 km. fra Oslo og med lett adkomst fra byen. Det er en skog-ås med en høide over havet på 425 m. Herfra har man en storslagen utsikt over store deler av østlandet. Imidlertid er for en tid siden kollen med omliggende skog-terreng, tilsammen angivelig 900 mål, solgt til en Oslo-mann, disponent Røren, som skal parsellere ut hele området, selve kollens topp innbefattet, til hyttetomter. Der var sommeren 1935 solgt en hel del tomter til Oslo-folk, og der forelå en håndgivelse på selve topparealet.

Da formannen for Østlandske Kretsforening fikk vite dette fant han at foreningen burde opta arbeidet for å bevare toppen av Holterkollen mot bebyggelse, — på samme vis som tidligere er skjedd med toppen av Vettakollen. Herr Røren erklærte sig villig til å utsette salget av toppen inntil videre. Han var også villig til å selge toppen med et område på 20 mål for kr. 1 250.

Der blev rettet henvendelser om støtte for innkjøp og fredning av dette areal til Oslo og Nittedal kommune, til Oslo Sporveier, Kirkedepartementet og Reisetrafikkforeningen for Oslo og Omegn. Men dessverre, man fikk avslag fra samtlige. Der blev også rettet henvendelse til Oslo Fri-luftsråd uten at det førte til noe.

KJØLEHOLMEN I NØTTERØY

Den 25. november 1935 mottok man fra eieren av *Kjøleholmen*, gr.nr. 49 br.nr. 1 i Nøtterøy herred, Vestfold fylke, juveler A. David-Andersen, Oslo, en anmodning om bistand med å få fredet *dyrelivet* på øya. Det foregår til stadighet ulovlig jakt og snarefangst av årfugl og ender.

Øya har en størrelse av ca. 200 mål. Den er delvis skogbevokset og delvis bare fjell uten annen vegetasjon enn mose og lyng. Skogen består av gran, furu og blandet løvskog, vesentlig bjerk. På øya hekkes årfugl, ender og småfugl og på de tilliggende skjærene måker og terner.

Efter å ha innhentet de nødvendige opplysninger blev sakens dokumenter sendt til Kirkedepartementet den 22. januar 1936 med foreningens beste anbefaling.

KONGENS UTSIKT OG KROK-KLEIVA

En av de første dagene av september 1935 fikk man fra Kirkedepartementet oversendt en skrivelse fra Hønefoss og Opland Turistforening til Socialdepartementet. I skrivelsen meddeler formannen, *Rolf Wiborg Thune*, at turistforeningen har tatt op spørsmålet om fredning av «Kongens utsikt» og selve Krokkleiva på Ringerike. «Spørsmålet er opstått i forbindelse med den store interesse og fra ikke så få hold uttalte beklagelse over den planlagte bilvei over Krokskogen fra Lommedalen til Klevstuen.» Videre forespør turistforeningen hvilke skritt man må foreta for å få i stand en slik fredning.

Efter foranledning av Østlandske Kretsforenings formann blev der lørdag den 16.

november foretatt en befarings av de ovenfor nevnte steder.

Veidirektør Baalsrud og dosent Hoel bilte over Krokskogen til Kleivstua hvor de møtte turistforeningens formann, Wiborg Thune, foreningens kasserer, telegrafbestyrer Stavø, overingeniør ved Veivesen Hartmann, hotelleier Hansen (Sundvollen Hotel) og fru Guldbrandsen (Kleivstua). Man drøftet spørsmålet om istandsettelse og vedlikehold av bilvei over Krokskogen og Krokkleiva til Sundvollen. Den nuværende vei burde utbedres og omkostningene med vedlikeholdet burde dekkes ved bompenger. Veidirektøren fremholdt som en mulighet å la veien inngå på budgettet som riksvei, og fremhevet at man manglet veier for passende rundturer med biler i Oslo omegn. Her vilde man nettop få en slik vei (Oslo—Lommedalen—Krokskogen—Krokkleiva—Sundvollen—Solihøgda—Sandvika—Oslo). Alle de tilstedeværende var enig i dette.

Man mente også at det vilde være ønskelig å få en viss strekning på begge sider av Krokkleiva fredet for bebyggelse, reklame o. lign. Det samme vilde være ønskelig for «Kongens utsikt». Man foretok en befarings av utsikten. Wiborg-Thune påtok sig å ordne saken med grunn-eierne til Krokkleiva og eieren av utsikten. Det var da forutsetningen at Østlandske Kretsforening skulde besørge selve fredningen når slike overenskomster forelå.

Det viste sig imidlertid at eieren av «Kongens utsikt», godseier Moltzau, ikke vilde gå med på fredning. I et intervju med «Aftenposten» den 12. desember uttalte herr Moltzau bl. a.: «Hvad 'Kongens utsikt' angår, kan jeg uttale, at jeg ingen planer har med den. Utsikten kommer til å bli som den er i min tid. — Selve ut-

sikten omfatter ikke engang et mål, og hvad strøket rundt stedet angår, så behøver man ikke å være engstelig for det — det er nemlig vanskelig med vann deroppe.»

Man får da trøste sig med dette løftet, og så får man håpe at det populære og berømte sted må forbli uforstyrret i fremtiden også.

Spørsmålet om fredning av kleiva støter nok også på vanskeligheter. Imidlertid har godseier Moltzau erklært sig villig til å frede den øvre halvdel av kleiva, som han er eier av.

FUGLELIVET VED HEDDALS-VANNET

Notodden formannskap vedtok den 24. juli 1935 enstemmig følgende forslag fra telegrafbestyrer O. Henriksen:

«Den øvre del av Heddalsvannet med utløpene fra Tinnelven og Heddøla er et tilholdssted for flere slags villender og andre fuglearter som bidrar til å skape liv og naturstemning i landskapet. For Notodden og de nærmeste distrikter vilde det være ønskelig at denne fuglebestand kunde vernes om, og Notodden formannskap foreslår derfor, at der inntil videre — i samarbeide med Heddal kommune — søkes etablert totalfredning av alt fugleliv (skadefugl undtatt) innenfor nærmere bestemte grenser av det nevnte område.»

Heddal herredsstyre sluttet sig enstemmig til forslaget i møte den 23. august 1935. Sakens dokumenter blev den 18. september sendt til Landbruksdepartementet fra fylkesmannen i Telemark. Landbruksdepartementet anbefalte andragendet og videre sendte det til Kirkedepartementet den 28.

oktober. Østlandske Kretsforening fikk saken til uttalelse den 23. februar 1936 og returnerte dokumentene den 24. s. m. med foreningens beste anbefaling.

SÆTERS GÅRD I HEDMARK

Professor W. Werenskiold mottok i februar 1936 en anmodning fra forfatteren Ivar Sæter om å være ham behjelpelig med å få statsfredet hans gamle ættegård Sætersgård i Tolga, Hedmark fylke. Det var profesorens artikkel om naturfredning i årets almanakk, som hadde bragt herr Sæter på denne tanken.

Østlandske Kretsforening fikk sig andragendet oversendt og satte sig i forbindelse med herr Sæter. Etter endel forhandlinger om hvordan fredningen best kunde finne sted, sendte herr Sæter til riksantikvaren et andragende om fredning av de gamle husene på gården mot enhver skade. Samtidig blev et lignende andragende sendt til Østlandske Kretsforening om fredning av det omliggende terreng.

Der andras om fredning av et ca. 15 mål område av gården Tolgenslien ytre (Sætersgård) i Tolga herred, Hedmark fylke, sydvest av den inngjerdede innmark gr.nr. 24 br.nr. 1. På dette område ønskes også fredet:

- «1. Alle den gamle gårds husbygninger med gårdstunet og haven og det mellem husene og Olavshaugen liggende jordstykke.
2. Olavshaugen med den gamle badstue, med steinovnen og danseplassen samt skogen omkring haugen innengjerdet.
3. Den gården omliggende bjørkelund med kilden og lunden langs innkjørse-

len til gården, samt jordstykket Åkertrøen.

4. Museet på Sætersgård med tingleste statutter 1. mars 1932 som en egen institusjon med eget styre (6 hus i tallet og ca. 800 katalogiserte museumsnummer).»
5. Gravstedet med omliggende skoglund og akeren ved innkjørselen til gården er allerede fredet ved kgl. resolusjon av 13. mars 1931.

Det heter om Sætersgård (Tolgenslien) i Erling Engans beskrivelse av gården og ætten, at gården er eldre enn Tolga bygd. Den er nevnt allerede i 1612.

Sætersgård er en typisk østerdalsgård som ligger i idylliske omgivelser på et høideplatå midt i dalen. Den er blitt en stevneplass for større og mindre tilstelninger. Best kjent er Olsokstevnene i de senere år.

Andragendet om fredning av det gamle kulturhistoriske sted er fulgt av anbefalinger fra en rekke fremtredende menn i Østerdal. Det er da også med største glede at vår forening bidrar sitt til å bringe denne betydningsfulle sak i havn.

RANVIKHOLMENE I HURUM

Fra direktør Lars Vogt, Oslo, mottok man 4. februar 1936 følgende:

«Under henvisning til fredningsforhandlinger ført i 1918 mellem Deres styremedlem, advokat Alex. Nansen, og Ranvikholmenes eier, kaptein K. S. Irgens, meddeles at jeg i henhold til kjøpekontrakt av 3. ds. har erhvervet Ranvikholmene og at jeg ønsker eiendommen naturfredet på samme måte som nettop gjennomført for Mølens vedkommende.

Kjøpet av Ranvikholmene er skjedd i samarbeide med Oslofjordens Friluftsråd og det er hensikten at denne eiendom i likhet med naboen Mølen skal ligge åpent som fritt land for kommende slekter.

Inntil Friluftsrådet ser sig i stand til å gå inn i mitt kjøp av Ranvikholmene vil eiendommen bli stillet under Friluftsrådets beskyttelse på vanlig måte.

Naturfredningen av Ranvikholmene bedes velvilligst fremmet så hurtig som mulig og bekjentgjort i «Kunngjørelses-tidende» samt ved pressenotiser i Drammen, Holmestrand, Horten og Moss. Saken er nemlig den at etter at Mølen blev fredet, er Ranvikholmene hjemsøkt av folk som leter efter misteltein og andre planter for salg. Erfaring har vist at det særlig om våren før påske er behov for fredningen.»

Ranvikholmene ligger i Hurum, Buskerud fylke, g.nr. 35, br.nr. 35. De består av selve Ranvikholmen på 84.4 mål, Havneholmen 9.8 mål, Kalven 2.1 mål og Vealøs m. v. 16.1 mål, — samlet areal 112.4 mål.

Sakens dokumenter blev sendt Kirke-departementet den 7. februar 1936 med foreningens anbefaling.

SKRENTEN LANGS LYSAKERELVA

I årsberetningen for 1929 (s. 37) nevnte vi at Østlandske Kretsforening fra eieren av Øvre Voll i Bærum, herr E. Hirsch, hadde fått tilbud om vederlagsfri avståelse av skrenten ned mot Lysakerelva for sin eiendoms vedkommende til folkepark. Tilbudet var betinget av at d'herrer godseierne H. Løvenskiold og C. Løvenskiold gjorde en lignende innrømmelse for sine eiendommer mot elva, slik at der kunde bli et sammenhengende naturfredet parti.

Man rettet straks forespørsel til nevnte eiere; men saken stod i stampe inntil den blev tatt op høsten 1933 av de nærliggende «Vel»-foreninger. Ifølge meddelelser i pressen i februar—mars 1936 har godseierne Løvenskiold nu utlagt sin del av skrenten mot Lysakerelva til folkepark.

Efter dette vil Kretsforeningen ta spørsmålet op igjen og søke å få fredet skrenten på eiendommen Øvre Voll.

ANDEFUGLENE

Da Landbruksdepartementet i sin skrivelse til Landsforeningen av 24. februar 1934 meddelte at man ikke fant å burde gå til fredning av andefuglene langs kysten i høst- og vintertiden, tok Østlandske Kretsforening saken op for Oslofjordens og Drammensfjordens vedkommende. Den 15. mars 1935 sendte man en henstilling til fylkesmannen i Akershus, Østfold, Vestfold og Buskerud om at saken med anbefaling måtte bli forelagt de respektive fylkesting.

Vestfold fylkesting besluttet å utsette saken til 1936 for å få den forelagt for herredsstyrene.

Buskerud fylkesting besluttet enstemmig å anbefale årsfredning for et tidsrum av 5 år.

Østfold fylkesting besluttet med 18 mot 11 stemmer å anbefale fredning for kyst-distriktenes vedkommende.

Akershus fylkesting besluttet enstemmig å anbefale årsfredning for et tidsrum av 5 år.

Ved henvendelse til Landbruksdepartementet den 24. mars 1936 blev det opplyst

at saken er utsatt inntil videre, da departementet vil samle inn ytterligere opplysninger om forholdene.

FREDEDE TRÆR 1935

«Årakseika» i Nissedal. En stor eik, «Årakseika», på gården Årak Nordre i Nissedal, Austagder fylke, er på eierens anmodning fredet i henhold til naturfredningsloven. Fredningen er tinglyst ved Vest-Telemark sorenskriveri den 19. november 1935.

Olaf Hanssen ved Botanisk Museum opplyser om denne eika:

«Årakseiki» i Treungen, Aust-Agder, er eit av våre store eiketre. I rundmål mæler stammen 7.2 m. Høgd av treet 17 m. Største krune-tvermål 12 m. Avstand frå mark til greinkransen 4 m. og ved denne mæler treet 8 m. rundt. Treet er ope inni. Opningen er $\frac{1}{2}$ m. breid og det store hule romet

Furone på Hanehaugen, Nese, Bygland.

inne i eiki gjeng frå rothalsen 5 m. upp og ut i ein av dei store greinene. Det segjest at 10—12 mann kann få rom inne i treet på ein gong.

Eiki høyrer til segntrei våre. Olav Aarak, som var fødd 1812 sa, at eiki så óg like ut i hans ungdom.»

Vette-eik i Konsmo. En stor «vette-eik» på gården Eikeland i Konsmo herred, Vest-Agder fylke, er efter eierens ønske fredet i henhold til naturfredningsloven ifølge tinglysning av 30. desember 1935 ved Mandal sorenskriveri.

Hanehaug-furuene i Bygland. Fire furuer, «Hanehaugfuruene», på Hanehaugen i Bygland herred, Aust-Agder fylke, er efter eierens søknad fredet i henhold til naturfredningsloven ifølge tinglysning av 2. januar 1936 ved Setesdal sorenskriveri.

Furuene har rot-rundmål på henholdsvis 2.40, 1.95, 1.55 og 2.12 m. og høide 16, 14.5, 16 og 16 m.

Skulestyrar Jon Løyland skriver:

«Furone på Hanehaugen stend óg berre 20—30 meter frå huvudvegen. Dei hev vokse upp på gravhaugen til kong Hane som budde på Nese i Bygland på Olav Haraldson si tid. Dei stend tett ved ein annan og hev sams krune, og er uml. 15 m. høge. Der er fleire gravhauger rundt, og for 40—50 år sidan vart det grave i den eine. Han som grov vilde ikkje vita at han fann noko, men folk meinte noko anna. Han reiste straks til Amerika og vart der ein velholden mann.

Eigarane hev aldri vilja rørt Hanehaug-furane.»

Lande-eika i Bygland. Lande-eika på Lande i Grendi, Bygland herred, Aust-Agder fylke, er fredet efter søknad fra eie-

ren. Fredningen er tinglyst ved Setesdal sorenskriveri den 2. januar 1936.

Eieren, skulestyrar Jon Løyland, oppgir at eika har et rundmål 7 m. i brysthøide og 10 m. ved roten. Videre skriver han:

«Dette er største treet i Setesdal. Ho stend 20—30 m. ned frå huvudvegen gjennom Setesdal, og vert vitja av ei mengd menneske, serleg i turisttidi. Ho held på turka. Det er truleg oppdemningi av Byglandsfjorden som gjer dette.

Segni vil vita at det er eit gamalt vettetre som det vart «ofra» o. l. til til visse tider, og som ingen torde eller måtte hogge ner. Folk gissar gjerne på at ho hev ein alder av uml. 1000 år.

Ho vert fotografera i det uendelege umsumaren av turistane. Endå der ikkje stend noko slag skilt, veit folk å finna henne. Lærarskulen frå Kr.sand vitja henne for 3—4 år sidan. Da var dei inne i ho 22 stk. samstundes.»

Selje i Sanherad. En stor selje på Vestgården i Sanherad, Telemark fylke, er fredet efter eierens ønske i henhold til naturfredningsloven. Fredningen er tinglyst ved Nedre Telemark sorenskriveri den 1. oktober 1935.

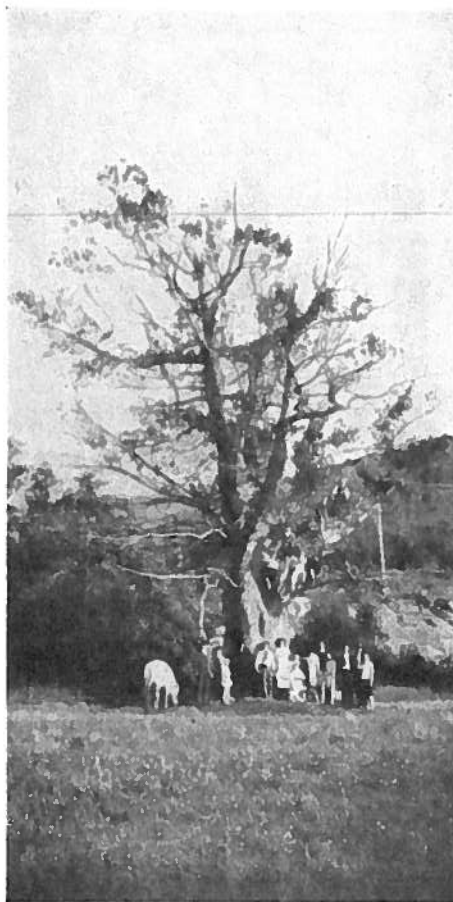
Lektor Pål K. Haugsjå, Skien, skriver om denne selja:

«Umlag $\frac{3}{4}$ m. frå rota hev ho kløivd seg. Ho mæler 4.10 m. i kringmål 1 fot frå jorda, og dei tvo stammene mæler 3.35 m. og 3.10 m. i 2 m. høgd over jorda i kringmål. Etter oppgåva av eigaren herr Hans Vestgård, tilskrift Gvarv, er selja planta av bestefaren hans, Hans Hansson Lindheim, kring 1840. For nokre år sidan sette eigaren ein wire rundt bae stammane så ikkje selja skulde kløyvast heilt ned.»

Ingier-eineren i Aker. Ingier-eineren ved Burud i Aker, Akershus fylke, er fredet efter eierens ønske i henhold til naturfredningsloven. Fredningen er tinglyst ved Akers herredsskriverembede den 26. april 1935.

Eineren står ca. $\frac{1}{2}$ meter fra grensen mot Hauketo gård i nordøstlig retning for Burud gård. Stammen måler 17.5 cm. i brysthøide, er ca. $8\frac{1}{2}$ m. høi og har en alder på antagelig ca. 117 år.

(Se billedet s. 44.)

Landecika.

Furubestanden på Fyresdal prestegård.
Statens skogvesen meddeler i skrivelse av 8. desember 1935 ang. fredning av furubestanden på Fyresdal prestegårds grunn, Telemark fylke:

«Efter forslag fra skogforvalteren i Grenland har Kirkedepartementet i skrivelse av 15. november 1935 gått med på å frede et

par eiendommelige furubestand på Fyresdal prestegårds grunn. Det ene furubestand står ved hovedveien på grunn som er bortleid til Fyresdal museum. Det annet furubestand står i Øieskogen. En av furuene ved Fyresvann er så stor at to mann ikke kan favne omkring den. Det er i alt 48 trær som er fredet. Der er satt op 3 fred-

Ingier-eneren.

ningsplakater. Fredningen er innført i sogneprestens kallsbok, tinglyst og kunn-
gjort i 'Norsk Kunngjørelsestidende' og
'Varden'.

Storfurua i Engerdal. Storfurua i Nor-
dre Engerdalsskogen i Engerdal, Hedmark
fylke, er søkt fredet etter anmodning fra
Trysil kommune-skogstyre.

Furua står like ovenfor Engerdalsseter.
Stammens omkrets er 3.07 m. ved jorden.
Høiden ca. 23 m. Fra 4.5 m. høide og op-
over blir stammen opdelt i store greiner
med op til 1.40 m. omkrets. Greinene dan-
ner sammen en stor, flott krone som er
synlig på lang avstand.

Tinglysningen av dette treet er blitt en-
del forsinket, idet sorenskriveren i Nord-
Østerdal nektet å utføre lysningen uten
gebyr. Vår forening har aldri betalt gebyr
ved slike høve, og sorenskriveren blev
gjort opmerksom på dette. Han erklærte
imidtild at gebyret er lovbestemt og at
han ikke hadde anledning til å frita for
betaling.

Dette er jo et spørsmål av stor principi-
ell betydning for foreningen, og den 27.
desember forela vi spørsmålet for Kirke-
departementet; den 27. februar 1936 sendte
dette departement saken til Justisdeparte-
mentet med følgende påskrift: «Det bemer-
kes at det vilde ha meget stor betydning
om en ordning kunde finnes så disse erklæ-
ringer kunde tinglyses uten gebyr, da de i
realiteten sparer det offentlige for utgifter
i forbindelse med en kongelig resolusjon
(jfr. lov om naturfredning av 25. juli
1910). Såvidt vites har Statsrevisjonen hit-
til aldri gjort antegnelse ved sorenskrivers
gratis-tinglysning av denne slags erklæ-
ringer.»

Justisdepartementet svarte den 28. fe-
bruar 1936:

«Skal tinglysning av de nevnte erklærin-
ger kunne skje gratis, må tinglysningen be-
gjæres av det offentlige og det må være på
det rene mellom det offentlige og vedkom-
mende naturfredningsforening at utgiftene
ved tinglysningen skal være foreningen
uvedkommende. Man henviser til sportel-
lovens § 167.

Dette departement vil for øvrig i tilfelle
som det foreliggende på ansøking eftergi
tinglysningsgebyret.»

Man mottok dokumentene i retur den 7.
mars.

I almindelighet blir fredningene tinglyst
gratis uten noen ophevelser fra sorenskri-
vernes side. I de forhåpentlig få tilfeller
hvor gratis tinglysning nektes oss i frem-
tiden, vil vi altså kunne få dette ordnet
gjennom Justisdepartementet. Imidlertid
vil vi søke å komme til en ensartet og per-
manent ordning for slike saker gjennom
forhandlinger med Kirkedepartementet.

* * *

Østlandske Kretsforening arbeider dess-
uten med fredning av følgende trær:

«Storfurua» ved Engerdalsseter i Trysil,
Hedmark fylke.

Eik på Rørestrand i Borre, Vestfold
fylke.

Eik på gården «Eika» i Asker, Akershus
fylke.

Eik på gården Stødtland i Trøgstad,
Østfold fylke.

Gran på Kongsgården i Askim, Østfold
fylke.

Furu på Skogstad i Valdres, Opland
fylke.

Alm på Nedre Klomset, Seljord i Tele-
mark fylke.

Eik på Øvre Bø, Seljord i Telemark fylke.

Eik på Djuve gård, Seljord i Telemark fylke.

Piletre i Tiedemannsgate, Oslo.

Lindetre på Ulvøya pr. Oslo.

SAMARBEIDE MED FRILUFTS- KLUBBEN I OSLO

Efter anmodning fra Friluftsklubben i Oslo, valgte kretsforeningens styre i møte den 9. januar 1936, professor W. Weren-skiold og oberstløytnant K. G. Gleditsch som foreningens representanter i Friluftsklubbens råd. Friluftsklubben arbeider på samme linje som Naturfredningsforeningen for å verne om karakteristiske utfluktssteder o. lign. i Oslo omegn.

BORDGRANEN PÅ GRORUD

«Bordgranen» på Grorud vart naturfreda 1918. Treet stend ved Nitedalsveien, Gruesletten, inkje so langt frå Grorud kappell. Denne merkelege granen er no diverre snart ein «saga blott». Granen er no heilt turr. Den tok til å skrantalt i 1932. Eigareren meiner skuld snjotyngdi. Og no er der inkje lenger ei grøn barnål på treet. Um

stutt tid er treet øydelagd. Det fortener difor ein liten «nekrolog» um korleis det såg ut: 17. mai 1935. Granen står i eit bakkehald fritt og fint på jordet. Då alt baret er turrt, har kruna myrtebrun farge. Endå er kruna nålrik, men store mengder av turre nåle ligg på marki under treet. På baret gror mengdevis av lav: *Parmelia physodes*, som liker seg på turre tregreiner. Treets rundmål ved rot er 2.85 m. Upp til greinkransen frå marki 1.60 m. Her deler treet seg i tri store greiner, kvar 1.40, 1.52 og 1.72 m. rundt inne ved leggen. Ei mindre grein, avskori for fleire år sidan. Ei av dei store greinene er no brotne av eit stykke ute på stammen og ligg nede ved roti. Dei hundradvis av mindre smågreiner heng rett ned, sume heilt til marki og lagar eit skjol innunder treet. Høgd av heile treet er berre 3.35 m. Tverrmål av kruna 10.90 m. Rundt ikring treet, mest i nordaust, gror der ein ring av meterhøge: *Rubus idacus*, *Prunus padus*, *Sorbus aucuparia*, *Artemisia vulgaris* og ein *Rosa* sp. Og inne ved roti under det myke baret, ein-skilde *Taraxacum* sp., *Galeopsis tetrahit*, *viola tricolor*, *Anthriscus silvestris*, *Urtica dioica*, *Galium boreale* og *Linaria vulgaris*.

Ei rotskiva av dette treet, som der no inkje lenger fylgjer noko pryd ved, bør koma til Botanisk Museum. Ein kunde kanskje få tidfesta alderen.

Oslo.

Olaf Hanssen.

Utdrag av regnskap 1935
for
Østlandske Kretsforening for Naturfredning i Norge.

Beholdning fra 1934 kr. 2 548.26

Kontingenter:

a. livsvarige 4 à 40.00			
b. Årsbetalende:			
1931 1 à 4.00	kr.	4.00	
1932 8 à 4.00	»	32.00	
1933 16 à 4.00	»	64.00	
1934 51 à 4.00	»	204.00	
1935 100 à 4.00	»	400.00	
			» 704.00

Renter 1935:

i Oslo Sparebank	kr.	31.81	
i Creditbanken av «Livsvarige Medlemmers Fond»	»	93.44	
i Creditbanken «Den gamle Mester»	»	5.52	
i Kreditkassen	»	31.86	
av kontingenter	»	9.27	
4½ % r. statsobl. 1931 kr. 2000.00	»	90.00	
Gave fra dosent Hanna Resvoll-Holmsen			» 261.90
			» 300.00

Utgift:

Div. utgifter til porto, fotografering, reiser, kontorrekvisita m. v. kr.	444.10	
Gårdskatt Toftelholmen	»	4.51
Kontingent Landsforeningen	»	234.67
Innsatt på bok for «Livsvarige Medlemmers Fond» i Creditbanken	»	343.44
Balanse	»	2 947.44
		kr. 3 974.16 kr. 3 974.16

1936.

Jan. 1. Beholdning:

Innestående i Oslo Sparebank	kr.	1 620.57	
— i Kreditkassen (S. Aars)	»	1 094.56	
— i Creditbanken («Den gamle Mester»)	»	227.22	
Kontant	»	5.09	
			kr. 2 947.44

Livsvarige medlemmers fond utgjør pr. 31/12-35 kr. 5 309.22, hvorav inntår i Den norske Creditbank på 6/m bok nr. 53457 kr. 3 421.86
og beror i Norsk 4½ % Statslån 1931 S. I, pål. kr. 2 000.00, innkjøpt for » 1 887.36
kr. 5 309.22

Revidert og iorden.

Oslo den 19. mars 1936.

JENS PRINTZ
Revisor.

Oslo den 22. februar 1936.

ANTON HEYERDAL
Kasserer.

ØSTLANDSKE KRETSFORENING AV LANDSFORENINGEN FOR NATURFREDNING I NORGE

MEDLEMSFORTEGNELSE

PR. 1. JANUAR 1936

A. Livsvarige medlemmer

(kr. 40.00 en gang for alle).

Aall, Hans, direktør, Bygdøy.
Akers kommune.
Andresen, Joh. H., fabrikkieier, Skøyen.
Aubert, Axel, dr., generaldirektør, Oslo.
Berg, Jens W., verkseier, Glasmagasinet, Oslo.
Berg, Nils Chr., verkseier, Jevnaker.
Bjanes, landbruksdirektør, Oslo.
Bjercke, Alf, dr. ing., Oslo.
Bjercke, Richard, generalkonsul, Oslo.
Bondeungdomslaget i Oslo, Kr. 4desgt.
Broch, H., professor, Oslo.
Bronn, Olaf, grosserer, Bestun.
Bronn, Torleif, cand. jur., Bestun.
Bruun, Eskild, høiesterettsadvokat, Oslo.
Bryn, Alfred J., ingeniør, Oslo.
Buskerud Jæger- og Fiskerforening, Drammen.
Børs, Otto, direktør, Narvesens kiosk., Oslo.
Christiansen, Alex. jr., Bestun.
David-Andersen, A., juveler, Oslo.
Delphin, Arne, ingeniør, Oslo.
Delphin, Chr., stud., Oslo.
Der kgl. Selskap for Norges Vel, Oslo.
Diesen, Bredo, tannlæge, Oslo.
v. Ditten, Th., Skravestadverket pr. Sandefjord.
Drammens og Oplands Turistforening, Drammen.
Eitzen, Camillo, Oslo.
Fett, Harry, riksantikvar, Akersgt. 42, Oslo.
Foltmar, Ludv., byråchef, Oslo.
Friluftsklubben, Oslo.
Gleditsch, K. G., oberstløytnant, Vettakollen.
Gleditsch, Mimi, frøken, Oslo.
Grimeland, B. A., skolebestyrer, Oslo.
Grøndahl, Anders, boktrykker, Slemdal.
Gulbranson, C., general, Bergen.
Hals, Hans, Stockholm.
Hambro, Elise, skolebestyrer, Bergen.
Hansson, Chr., direktør, Bygdøy.
Hansson, Dagny, fru, Bygdøy.
Hartmann, Aage, Bygdøy.
Hartmann, G., ingeniør, Lysaker.
Heiberg, Axel, konsul, Lysaker.
Heyerdahl, Anton, advokat, Oslo.
Heyerdahl, F., direktør, Aker.
Hoel, Adolf, dosent, Oslo.
Holm, A. E., læregutt, Oslo.
Holmboe, Jens, professor, Tøyen.
Holst, Trone, direktør, Oslo.
Holtedahl, Olaf, professor, Vinderen.
Horn, Gunnar, dr., Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser.
Huitfeldt, redaktør, «Aftenposten».
Huitfeldt, Hans, læge, Oslo.

Ingier, Alexandra, dr. med., Oslo.
Juell, Chr., stadsdyrlæge, Kr.sand.
Karlsen, direktør, Uranienborg Terrasse 11, Oslo.
«Kjenn Ditt Land» (Centralforeningen),
Kr. Augustsgt., Oslo.
Kjos-Hansen, distriktslæge, Egersund.
Kongsberg formannskap, Kongsberg.
Koren, Finn Thore, Oslo.
Koren, frk. Kathrine, Oslo.
Krøtø, O., tannlæge, Oslo.
Lange, Øyvinn, redaktør, Oslo.
Larsen, Trygve, disponent, Oslo.
Lid, Johannes, konservator, Oslo.
Lindboe, Einar, læge, Oslo.
Lindemann, C. F., læge, Oslo.
Lund, Otto, forstkandidat, Oslo.
Løken, Johan, overrettssakfører, Gyldenløvesgt. 22, Oslo.
Løvenskiold, Carl, forstkandidat, Oslo.
Mustad, Else, fru, Aker.
Mustad, Wilhelm, fabrikkieier, Oslo.
Møller, Lovise, Industrigt. 30, Oslo.
Mørk, H. A., direktør, Holtet st.
Møystad, H., godseier, Elverum.
Nansen, Aleksander, advokat, Oslo.
Narvesen, B., direktør, Ringebu.
Nielsen, Ingwald, frue, Oslo.
Norsk Hotel- og Restaurantforbund, Oslo.
Nyquist, Arild, skibsreder, Oslo.
Olsen, Rudolf, skibsreder, Oslo.
Oslo kommune, borgermesteren.
Printz, Axel, kaptein, Oslo.
Printz, Jens, sekretær, Oslo.
Quille, Borghild, fru, Oslo.
Qvale, Finn, major, Oslo.
Ringnes, Knud, direktør, bryggerieier.
Saxlund, E., advokat, Oslo.
Schage, Victor L., skibsreder, Oslo.
Schilling, Hj., overlæge, Oslo.
Sejersted, H. N., overingeniør, Oslo.
Selskapet for Nordstrands Vel, Nordstrand.
Sem, Elise, høiesterettsadvokat, Holmenkollen.
Skavang, H., fondsmegler, Oslo.
Skogdirektørens kontor, Landbr.dept., Oslo.
Stang, J. B., skibsreder, Oslo.
Stenersen, Gudmund, maler, Oslo.
Strøm, Chr., grosserer (Steen & Strøm), Oslo.
Strøm, K. Münster, Oslo.
Strøm, O., overlærer, Oslo.
Thommesen, Rolf, redaktør, «Tidens Tegn».
Thoresen, Ole R., skibsreder, Oslo.
Tillisch, Albert, overlæge, Vardåsen Sanatorium.
Traaen, A. E., dosent, Landbrukshøiskolen, Ås.
Treschow, F., godseier, Larvik.
Turistforening, Den norske, Oslo.
Wedel-Jarlsberg, Mathilde, fru, Oslo.
Werenskiold, W., professor, Lysaker.
Wessel, Ellen, fru generaldirektør, Sarpsborg.

Wetlesen, Edgar V., ing., Bygdø.
 Wiborg, Justus, direktør, Kalvild pr. Lillesand.
 Wiborg, fru Kathinka, Kalvild pr. Lillesand.
 Wilse, A. B., fotograf, Oslo.
 Young, fru godseier, Vettakollen.
 Ødegård, Axel, direktør, Slemdal, V. Aker.
 Ørving, Arne, grosserer, Slemdal 18.
 Østråt gård, bankchef C. Bugge, Hamar.

B. Årlig betalende medlemmer
 (kr. 4.00 pr. år).

Aagaard, Birger, fiskeriinspektør, Oslo.
 Aarhus, Knud, bokholder, Oslo.
 Amundsen, K. Vilh., kaptein, Oslo.
 Andersen, Gudolf, direktør, Oslo.
 Askheim, Th., ingeniør, Oslo.
 Augdahl, Per, ekspedisjonschef, Vettakollen.
 Bang, Olaf, depotchef, Oslo.
 Benningstad, O., landbr.lærer, Stange.
 Bentzen, B. E., major, Oslo.
 Berg, Arild, Oslo.
 Bergh, Arno, arkitekt, Oslo bys vel, Oslo.
 Berg, Rolf A., kjøpmann, Drammen.
 Bergsland, Chr., grosserer, Husebyveien 10,
 S. Huseby.
 Blom, fru Constance, Slemdal.
 Bonnevie, Kristine, professor, Oslo.
 Bøhn, lensmann, Vettakollen.
 Christensen, I. E., fylkesmann, Oslo.
 Christiansen, Thea, frk., Slemdal.
 Conradi, Th., inspektør, Oslo.
 Danelius, dr., Trondheim.
 Dannevig, Alf, cand. real., Arendal.
 Delphin, Kr., overrettssakfører, Oslo.
 Drangeid, Olav, skogforvalter, Jønsberg, Stange.
 Eckhoff, fru Aagot, Bestun.
 Eidsvoll: «Kjenn Ditt Land», ved O. T. Lund.
 Ellefsen, frk., apoteker, Tromsø.
 Flood, Johannes, apoteker, Rikshospitalet, Oslo.
 Foss, A., diplomingeniør, Oslo.
 Friis, Hielm, overrettssakfører, Oslo.
 Giertsen, Giert, direktør, Blommenholm.
 Giæver, John, sekretær, Oslo.
 Glückstad, frk. Kinn, Oslo.
 Grahm, Odd, kaptein, Aker.
 Gran, H. H., professor, Slemdal.
 Grette, Einar, advokat, Slemdal.
 Grimeland, B. A., skolebestyrer, Oslo.
 Gulbrandsen, Carl, grosserer, Oslo.
 Gulbranson, Joh., kriminaldommer, Vettakollen.
 Gundersen, Carl, overrettssakfører, Drøbak.
 Haavind, Rolf, disponent, Oslo.
 Hartvig, P., læge, Kragerø.
 Hang, Hans, forstmester, Larvik.
 Haug, Therese, frk., Oslo.
 Heim, Ant., direktør, Oslo.
 Hilden, John, sekretær, Oslo.
 Hoel, Sigurd, salgschef, Oslo.
 Holmenkollen Vel, lektor Russ, Holmenkollen.
 Holmsen, Per, Vettakollen.

Huitfeldt-Kaas, Hartvig, dr., Bygdø.
 Hverven, J., Oslo.
 Høegh, Hans C., blomsterhandler, Oslo.
 Hygen, Georg, Oslo.
 Jebe, Fredrik, assessor, Oslo.
 Jensen, Eskild, disponent, Vinderen.
 Jensen, ingeniør, Gulsbogen, Drammen.
 Jordbakke, Hans, fanejunker, Vestre Holmen.
 Jørstad, Ivar, statsmykolog, Oslo.
 Kildal, W., forstmester, Maridalen.
 Kiær, A., fhv. førstebibliotekar, V. Aker.
 Knudsen, Elise, fru, Gl. Kirkeplass 2, Drammen.
 Knudsen, Magnus, grosserer, Arendal.
 Koefoed, Holger, Hvalstad.
 Kyhn, frk. Nanna, Oslo.
 Landmark, Hans, ing., Oslo.
 Larsen, fru Ruth, Oslo.
 Larsen, Trygve, disponent, Oslo.
 Levy, fru Elisa, Oslo.
 Lund, K., ing., Oslo.
 Lyng, B., professor dr., Ø. Aker.
 Løvenskiold, Herman L., dr., Kirkevn. 69, Oslo.
 Moestue, Knut, Heggeli.
 «Morgenbladet», Oslo.
 Munthe-Kaas, E., redaktør, Oslo.
 Munthe-Kaas, Erika, fru, Meltzersgt. 9, Oslo.
 Münster, Ths., bergmester, Bygdø.
 Møinichen, dr., Midtstuen San., V. Aker.
 Natvig, H., dr., Oslo.
 Nielsen, C. E., telefondirektør, Drammen.
 Nilson, Robert, skisreder, Oslo.
 Nissens pikeskole, Oslo.
 Nordhagen, Joh., overlærer, Oslo.
 Olsen, Carl, postfullmektig, Oslo.
 Olsen, frøken Signe, Oslo.
 Omsted, Carl, sekretær.
 Otnes, frøken Christiane, Oslo.
 Qvigstad, kaptein, Oslo.
 Ramm, redaktør, Vinderen.
 Refsum, Thorleif, diplomingeniør, Oslo.
 Resvoll, Thekla R., dr., Bestun.
 Resvoll-Holmsen, Hanna, dosent, Vettakollen.
 Ringnes, Chr. M., direktør, Hvalstad.
 Ruden, Ivar, skoginspektør, Sandvika.
 Rygge, fru professor, Josefinegt. 31, Oslo.
 Røer, Th., o.r.sakf., Oslo.
 Sann, fru Karoline, Simarud pr. Rånåsfoss.
 Schjelderup, Th., professor dr., Oslo.
 Schetelig, J., professor, Tøyen.
 Schanke, A., skogforvalter, Kongsvinger.
 Schie, Eiulf, disponent, Oslo.
 Skavland, fru Ella, Oslo.
 Slemdals, Vinderens og Vettakollens Vel, kapt.
 Lous, Vinderen.
 Smith, K. A., apoteker, Sortland.
 Spjeldnæs, major, Vettakollen.
 Steen, Thea, fru, S. Huseby, Ullern.
 Strand, fullmektig, Telegrafstyret.
 Strømner, direktør, Tollbodgaten 4, Oslo.
 Svae, Hj., major, Oslo.
 Tajet, Gustav, løytnant, Tåsen, V. Aker.
 Tharaldsen, H., fhv. lærer, Lillestrøm.

Thaulow, Harald, Oslo.
Tostrup, Agnes, frøken, «Kjenn Ditt Land», Oslo.
Ulvig, Elisa, frøken, Oslo.
Vogt, Lars, generalagent, Torvet 5, Oslo.
Voksenkollens Vel, Lorentzen, Voksenkollen.
Walle, A. Th., fenrik, Oslo.
Ween, Thorolf, kaptein, Bekkelagshøgda.

Wersvik, Knut, Oslo.
Wold, Karsten, kaptein, Oslo.
Wold, Knut G., Trondheim.
Zimmer, A., generalintendant, oberst, Slemdal.
Øgård, A., karttegner, Oslo.
Østensen, Einar E., overrettssakf., Oslo.
Østreng, Harald, advokat, Oslo.
Øyen, Toralf, kaptein, Vinderen.

VESTLANDSKE KRETSTFORENING FOR NATURFREDNING I NORGE

ÅRSBERETNING FOR 1935

På generalforsamlingen den 20. mai 1935 valgte nytt styre.

Dette konstituerte sig i møte den 5. juni med prof. dr. *Aug. Brinkmann* som formann, prof. dr. *O. Hagem* som varaformann og forsøksleder *A. Smitt* som kasserer. De øvrige styremedlemmer er skipsreder *G. v. Erpecom* og godseier *G. Heiberg*.

Generalforsamlingen valgte nedenstående medlemmer som varamenn for styret:

Konservator *S. Johnsen*, lektor *S. Ve*, dr. *K. Fægri*, fru *H. Eide Parr* og skipsreder *O. Grolle-Olsen* samt 15 medlemmer til å danne foreningens råd.

Ved professor dr. *Nordhagens* fratreden efter 10 års virke som vår kretsforenings formann ønsker det nye styre å frembære sin takk for det interesserte arbeide han har ydet gjennom 10 år, hvor hans botaniske innsikt ikke bare har vært av betydning for lokale fredningsformål, men også ved gjennomførelsen av fredningsarbeider på botaniske områder andre steder i landet.

Som fremhevet i forrige årsberetning anser professor *Nordhagen* det botaniske

arbeide han i sin tid gikk inn for: fredlysing av gamle og merkelige trær på Vestlandet, for å være gjennomført, og han uttalte, at kretsforeningen nu må ta op nye oppgaver — særlig av zoologisk art.

Den nuværende formann er valgt på dette program, arbeidet er påbegynt, men de meget større vanskeligheter som knytter sig til en fredning av dyrelivet i motsetning til et enkeltstående tre vil medføre at det vil ta sin tid innen de er modne til offentliggjørelse.

Av trefredningssaker forberedt av den tidligere formann er 2 bragt i havn, nemlig:

1) En kjempestor rogn (*Sorbus aucuparis*) stående i tunet på gården Lunde, g.nr. 105, br.nr. 4 i Gaular herred, Sogn og Fjordane fylke.

2) En stor ask (*Fraxinus excelsior*) i tunet på gården Speldnes, g.nr. 87, br.nr. 1 i Lindås herred, Hordaland fylke.

Formannen har som medlem av Landsforeningens styre levert et antall uttalelser om zoologiske fredningsforslag fra de andre kretsforeninger: reinfredning i høi-

fjellet, fuglefredningen på fyrvesenets eie-
dommer m. v. Han ønsker å uttale, at så
å si all for det positive fredningsarbeide
disponibel tid er gått med til korrespon-
dansen om det gjennom en årrekke verse-
rende spørsmål reist av Rogaland Krets-

forening angående Landsforeningens orga-
nisasjonsforhold, og å tilføie håpet om at
dette spørsmål nu må bli løst — vi trenger
all den tid vi kan få til forarbeider for
zoologiske fredningstiltak.

Aug. Brinkmann.

Vestlandske Kretsforening for Naturfredning i Norge.

Regnskapsekstrakt for året 1935.

Inntekter:

Beholdning:	
Innestående i:	
Bergens Privatbank, bok nr. 140 682	kr. 253.09
» — » » 114 108	» 456.15
» Kreditbank, sperret innskudd	» 314.06
	<u>kr. 1 023.30</u>
Innkomet medlemskontingent:	
A. Restanser:	
For året 1931	kr. 2.00
» » 1932	» 4.00
» » 1933	» 6.00
» » 1934	» 22.00
B. Innkommet i regnskapsåret	» 102.00
	<u>» 136.00</u>
Renter på bok nr. 140 682	kr. 8.16
» » » » 114 108	» 11.40
	<u>» 19.56</u>
	<u>Sum kr. 1 178.86</u>

Utgifter:

Diverse utgifter	kr. 21.35
Bidrag til trykning av hr. Carl Schøyens foredrag i Tønsberg september 1935: «Om sjøfuglene og sjøfuglefredningen»	» 100.00
Beholdning pr. 31. desember 1935:	
Innestående i:	
Bergens Privatbank, bok nr. 140 682	kr. 275.90
» — » » 114 108	» 467.55
» Kreditbank, sperret innskudd	» 314.06
	<u>» 1 057.51</u>
	<u>Sum kr. 1 178.86</u>

Revidert.

Bergen den 22. januar 1936.
BERGLIOT ANDERSEN

Bergen den 31. desember 1935.
ANTON SMITT

VESTLANDSKE KRETSFORENING FOR NATUFREDNING I NORGE

MEDLEMSFORTEGNELSE

PR. 31. DESEMBER 1935

A. Livsvarige:

Ameln, Henrik.
Bjørneseth, O., kjøpmann.
Blaauw, Einar, kjøpmann.
Grieg, Alex. B., skibsmegler.
Grieg, Halfdan, skibsmegler.
Heiberg, G. T., godseier.
Johnsen, A. Meyer, kjøpmann.
Kjæde, Jacob, skibsmegler.
Martens, Søren, o.r.sakfører.
Michelsen, Samuel, kjøpmann.
Monsen, Sverre W., kjøpmann.
Olsen, O. Grolle, skibsreder.
Thesen, Johan, konsul.
Wernøe Gulbrandsen A/S.

B. Årlige:

Andersen, Bergliot, frk.
Bakke, Jon, fiskerisekretær.
Bjerkan, Paul, fiskerikonsulent.
Blystad, J., ingeniør.
Brinkmann, Aug., professor dr.
Bye, I. Aug., kjøpmann.
Bødker, Miranda, frk.
Dethloff, H. G., læge.
Erpecom, Georg von, skibsreder.
Fasmer, H. B., fabrikkeier.
Fretheim Hotel.
Fægri, Knut, dr.
Gaarder, T., professor dr.
Geirsvold, C., frue.
Gjestland, B., disponent.
Hagem, Oscar, professor dr.
Hanssen, Olaf, vaktmester.
Hansen, Sigfrid, cand. mag.
Holm, Chr., læge.
Holmboe, Jens, professor dr.
Huus, Johan, konservator.
Høygaard, Arne, læge.

Høygaard, Bernt, distriktslæge.
Johnsen, Sigurd, konservator.
Karlsen, Astrid, amanuensis.
Knutsen, Maren, lektor, frk.
Kolderup, Carl Frederik, professor dr.
Kramer, Torleif, tannlæge.
Lid, Johs., konservator.
Lie, H. P., overlæge dr. med.
Lillefosse, Torkel, stipendiat.
Lothe, Johan Olaf, apoteker.
Lyngnes, R., lektor.
Lægneid, Per, overingeniør.
Magnus, Aagot, frue.
Magnus, Carsten.
Magnus, Elin.
Magnus, Henrik C., direktør.
Melkild, Olav, skoleinspektør.
Meyer, M., læge.
Monsen, Astrid, konservator.
Naustdal, Jacob, lærer.
Nordang, frue.
Nordhagen, frue.
Nordhagen, Rolf, professor dr.
Olsen, Einar, borgermester.
Ottesen, P. O., lensmann.
Parr, Helga Eide, frue.
Quist-Hansen, Cl., læge.
Reimers, Emanuel, kjøpmann.
Riise, E., lektor frk.
Roll, Otto, advokat.
Røskeland, Askill, overlærer.
Serck-Hansen, T., læge.
Shetelig, H., professor dr.
Smitt, Anton E., skogforsøksleder.
Solensteen, Esther, assistent frk.
Sontum, Harald, brandchef.
Stoltz, Chr., ingeniør.
Stoltz, G., rektor.
Svensen, S., Birger, byveterinær.
Tegnér, Fr., ingeniør.
Traavik, Barbra, frk.
Ve, S. lektor.
Wilmann, B., læge.
Zimmer, Torbjørn, frk.

ROGALAND KRETSTFORENING FOR NATURFREDNING I NORGE

ÅRSBERETNING FOR 1935

8de arbeidsår.

Styret har i det forløpne år, så langt dets evner og tid har rukkhet, arbeidet med de 14 programposter som forrige generalforsamling vedtok, og dessuten optatt en ny post.

I.

Fortidsminners bevaring.

Utarbeidelsen av oversikt over de fortidsminner i fylket som særlig bør sikres for efterslekten er fortsatt. Styret anmodet Kirkedepartementet om å få anbringe statens fredningsmerke ved alle de bautasteiner og gravhauger som omtales i forrige årsberetning, men fikk gjennom Landsforeringen avslag på samtlige søknader, undtatt den vedrørende langgraven Grøderøisen på Vistnes i Randaberg. Styret sendte imidlertid ny søknad. Denne gang blev den innvilget, og foreningen fikk tilsendt 27 fredningsmerker til anbringelse ved de respektive fortidsminner.

Den 30. mai foretok foreningen en utfukt til Grøderøisen og Bø-raunen med lagunen under ledelse av arrangements-

komitéens formann kjøpmann Knutsen. Vel 40 deltagere fordelt på store busser medfulgte. Fredningsmerket, anbragt på en kraftig 2 m. lang jernsøile, blev nedrammet foran gravkammeret, og foreningens formann holdt en tale om Norges eldste historie og om de forskjellige tiders måte å gravlegge de døde.

De tilsendte fredningsmerker er sendt til følgende fortidsminner, jfr. forrige årsberetning: Bautasteinen på Hålandshaugen ved Hålandsvannet i Randaberg, de såkalte kvilesteiner: 1) den ved Hafrsfjordbroens vestre ende på Jåsund, 2) den på gården Meling, 3) de 3 steiner på gården Haga, 4) den på gården Risa og 5) de 2 på gården Haugstad. Videre til den gjeireiste offerstein på Regehaugen, Rege i Sola, Tormod-bautasteinen på Tjelte i Sola, den gjenreiste runestein på Helleland i Sola, bautasteinen på Lynghaug, Braut i Klepp, bautastein Pigghedlo på Anda i Klepp, bautasteinen på Grønhaug i Klepp, gravhaugen Heislandsrudlå på Sør-Sunde i Mala, gravkammeret på Vardeheim, Helle-

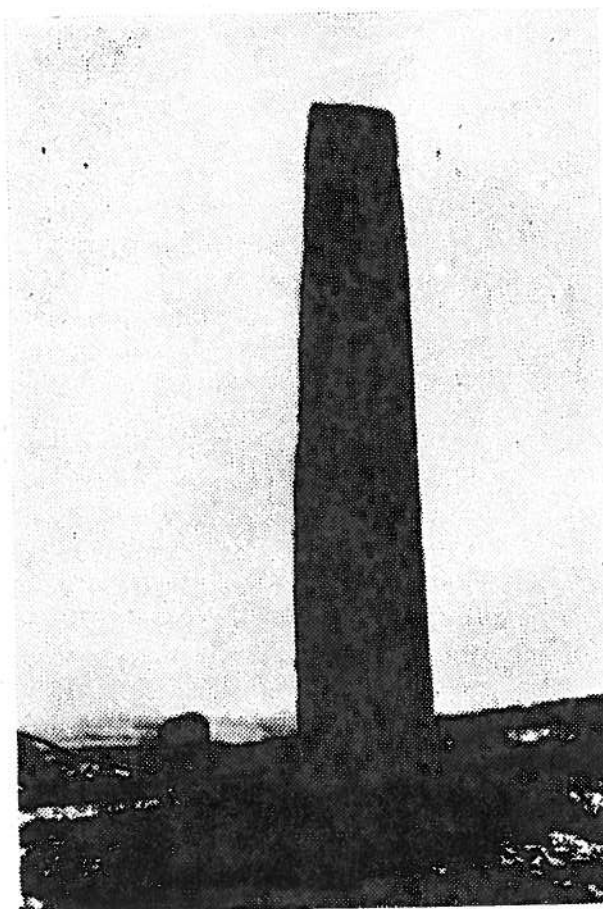
land i Sola, Kjørkjehaugen på Line i Time, Trodlaugan på Line i Time, langhaugen på Forsand og hustuftan på Seland i Time.

Tilbake gjenstår Mimarudlå på Sør-Sunde i Madla, Lynshaugen på Bø i Randaberg, de to bautasteiner på Bø i Randaberg. De to store bautasteiner på Sør-Lunde, Østre Åmøy og bautasteinen på Nag i Strand.

I år har styret optatt arbeidet med fredning av 3 mindre steiner som står på gårdbruker Bernhard Sundes eiendom nær Hafrsfjord. Det skal ha stått flere slike steiner der på marken og det kan være sannsynlig at man her har rester av en

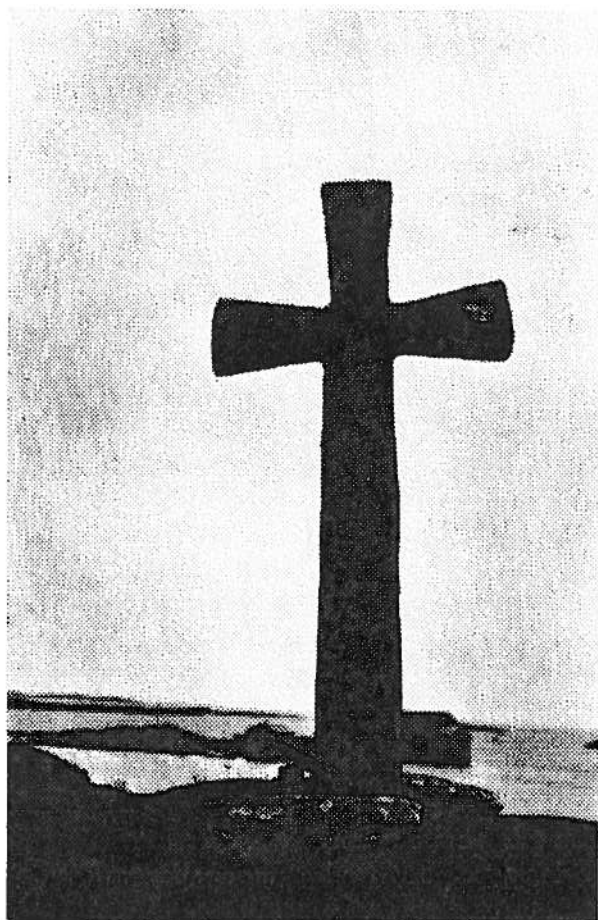
gammel tingkrets. På samme gård har det i mange år ligget en vakker bautastein på gårdsplassen, 4.30 m. lang, 0.62 m. bred og 0.16 m. tykk. Styret har nu latt denne bauta tilbaketransportere til utmarken og gjenreise på det sted hvor forfedrene reiste den i ukjent tid og i ukjent hensikt.

Det er visstnok ennu noen bautasteiner igjen på Jæren, men de kan dessverre ikke reddes. De er delvis opdelte og anvendt til grunnmurstein under hus, i låvebro, i brønner, som gjerde- og flaggstangstolper o.s.v. Styret anser sig derfor ferdig med Jæren for så vidt angår bautasteiner og har påbegynt eftersøkningen i Ryfylke-arkipelet,

Den tilbaketransporterte og gjenreiste store bautastein på Sør-Sunde i Madla.

Høide over jorden 3,70 m.,
bredde 0,62 m.

Steinkorset på Hviding i Kvitsøy
Høide 3,90 m., bredde over armene 1,87 m.

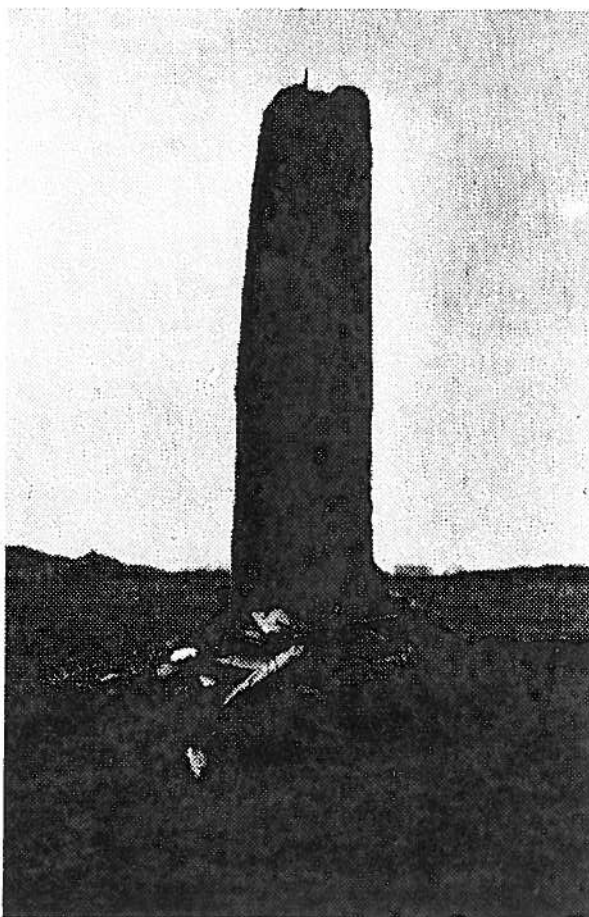
hvor vi hittil har de to veldige steinene på Åmøy.

På Kvitsøy er der nu av slike fortidsminner bare to bautasteiner og et veldig steinkors, antagelig Norges største og vakreste steinkors. Vi bringer bilde av den største bautastein og av korset.

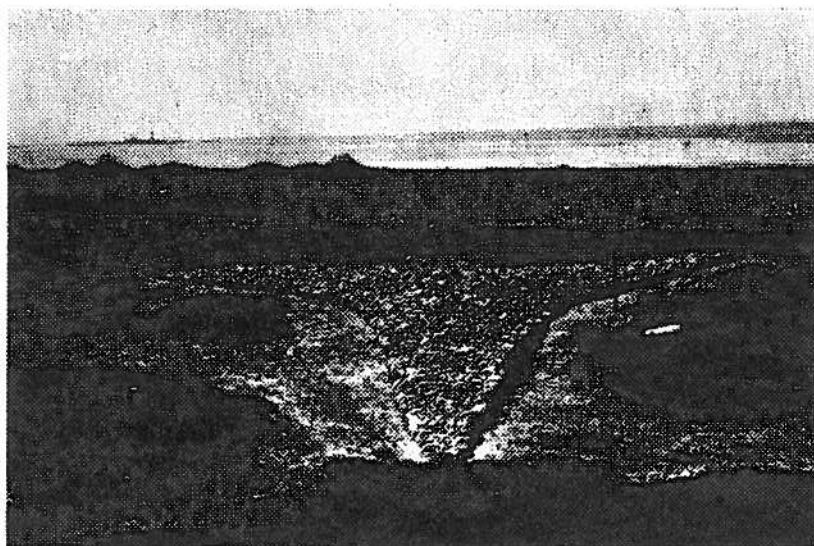
Søknad om fredningsmerke til disse fortidsminner er sendt Kirkedepartementet gjennom Landsforeningen.

Utpå høsten foretok det samlede styre sammen med journalist Dahl, ingeniør San-

ner og byggmester Torkelsen en dagstur til Tangarhaug. Der blev avmerket et stykke land på 60 mål som omfatter viktige fortidsminner. Samtidig fortsatte styret en tidligere påbegynt restaurering av en langgrav, som ligger nord for selve Tangarhaugen i en klynge av 5 rundhauger og en annen langgrav. Restaureringen av førstnevnte langgrav er nu helt ferdig. Haugen som er rektangelformet med skarpe vinkler, er steinsatt langs alle sider. Kantsteinen var for det meste skjult av sand. Langgra-

Bautastein på Meling i Kvitsøy.
Høide 3,36 m., bredde 0,85 m.

Den store steinsetningsstjerne på Selerinnen i Klepp.
Avstand fra centrum til hver av de 3 spisser 10,30 m.

vens lengde er 28.65 m., bredde 5.22 m.,
høide 1.20 m. Styret har underhandlet
med gårdens innehaver om prisen på de

Steinkorset på Krosshaug i Klepp.
Høide 2,40 m., bredde over armene 0,80 m.

avmerkete 60 mål, men forlangendet er
ganske uantagelig. Senere har styret gjen-
nem Jærens sorenskriverkontor søkt å op-
nå en rimelig pris på dette ellers verdiløse
felt, men der foreligger ingen avgjørelse.
Det har vært de skiftende styrers hensikt
å innkjøpe mer land omkring det av-
merkete, etterhvert som man kunde tilveie-
bringe midler. Foruten de mange fortids-
minner er strandpartiet av stor geologisk
interesse, og det nærliggende Tangarhaug-
vann vil også være et utmerket reservat
for vade- og svømmefugler.

Den kjente store steinsetningsstjerne på
Selerinnen ikke langt fra Tangarhaug er
ferdig restaurert.

Ved den 46 m. lange Grøderøis på Vist-
nes i Randaberg har noen av styrets med-
lemmer og postfullmektig Svensen nedlagt
meget arbeid. Oprenskning av den ene
langside er påbegynt, gravkammeret er
ryddet for nedstyrtet stein og den ene ende
er på det nærmeste ferdig. Det viste sig

da man fikk skrellet bort krekling- og røislyngtorver at endene har vært avmerket med kantstein i en halvcirkel.

Den store Lynshaugen på Bø i Randaberg er under utbedring. Det blev fortalt at statens veivesen, da det anla en vei derute i 1907/08, tok stein fra denne haug til veilegemet. I de groper som da fremkom, har styret latt tilkjøre 40 hestelass stein, men det gjenstår ennå meget. Når denne rundhaug blir ferdig, kan foreningen, takket være forståelsesfulle bidragsydere, kunne overlevere til kommende slekter i det minste én stor gravhaug som ikke viser gravrøveres maltraktering, men er gjengitt den form som våre forfedre engang i fjerne tider møisommelig gav den.

Alle reiser m. v. og det arbeid som styret har foretatt i terrenget, er med undertagelse av den før nevnte tur til Tangarhaug, i år som ifjor gjort uten noen utgift for foreningen.

Fredning av Hå forhenværende prestegård i Nærbø.

På et også i geologisk henseende meget interessant rullesteins strandparti ligger der en rekke gravhauger, gravkamre, en ringmur, to vel bevarte steinsetningsstjerner og den såkalte prekestol med steintavlen. Dette vekstløse og for gårdsdriften aldeles verdiløse parti søkte foreningen å få frede, jfr. forrige årsberetning. Staten var dengang eier av gården og den måtte selv ha den største forpliktelse til å bevare alle disse fortidsminner for kommende slekter, så meget mer som det ingen verdi hadde for øvrig, men staten avslo søknaden under henvisning til påtegning av daværende formann for Landsforeningen, og denne påtegning var ikke imøtekommende. Senere

er gården solgt ved tvangsauksjon til en privatmann som antas å ville utstykke gården i parseller. Styret mener at staten er forpliktet til i det minste å inngjerde de nevnte fortidsminner, som den gjorde ved fortidsminnene på Mølen i Brunlanes, hvorom «Morgenbladet» skrev en rekke artikler siste sommer. Saken må ikke nedlegges.

Fredning av Bø-raunen og lagunen i Randaberg.

Heller ikke søknad om fredning av dette parti har ført til noe resultat. Den var omfattet med stor interesse og anbefalt av 23 kulturelt interesserte foreninger og institusjoner. Selve raunen er kjent som aldeles enestående i sitt slags her i landet, og den innenfor liggende lagune er uten sammenligning det beste tilholdssted for svømme- og vadefugler som vi har her i fylket. Det var søkt om fredning etter loven av 1910 — en lov som ennå ikke er kommet i praktisk anvendelse i Rogaland — og styret tilbød overensstemmende med forrige generalforsamlings vedtak å bidra til innløsning av feltet med kr. 2 000, men søknaden blev avslått under henvisning til Landsforeningens påtegning. Departementet tilrådet foreningen å ordne sig med eierne. Styret anså det håpløst å komme til enighet med de 12—13 opsittere, som eier småflekker av feltet og anmodet derfor departementet i en ny skrivelse om å henstille til fylkesmannen i Rogaland å opta forhandlinger med samtlige eiere. Det er ennå ikke fylkes Landsforeningens nye formann å få noen avgjørelse.

På foranledning av gartner Halvdan Lund optok styret arbeid for å få bevare den eneste gravhaug som finnes innen byens grenser, den kjente Storhaugen på Stor-

haug. Det var meningen å utstyre den med flaggstang og innrede den som utsiktsplass m. v. Det blev skrevet i «Stavangeren» om saken. Ved elskverdig imøtekommenhet fra Parkvesenet lyktes det å berge haugen.

Søknad om fredningsmerke til det kjente steinkors på Krosshaug i Klepp er også sendt. Dette kors blev brukket og veltet av kåt ungdom i 1855. Våren 1935 blev det satt istand av Carl Særheim jr. og reist på sin gamle plass og i juni holdtes et krosshaugstevne hvor det var samlet over tusen mennesker. Sogneprest Sole forrettet høimessegudstjeneste og prestene Kvasnes og Solheim og misjonsprest Birkeli var tilstede

i ornat og talte. Der var orgelmusikk, sang og taler av bl. a. museumsdirektør Petersen.

Med kjøpmann Emelankton Aadnesens elskverdige hjelp som mellommann vil forskjellige gårdbrukere i Nærbø søke om å få fortidsminnefredningsloven innskjerpet ved anbringelse av fredningsmerket ved forskjellige fortidsminner.

II.

Fredning av enkeltstående trær, sjeldne planter og skogpartier.

Det i forige årsberetning nevnte veldige almetre i Skjold og storbjørken samme-

Storalmen på
Svinelid i Skjold.

Stammens omkrets 1 m fra
jorden 4 m. Treets høide
18—20 m. Antatt alder
500 år.

Storeiken i Helleland, Egersund herred.
Stammens omkrets 2,90 m., treets høide 15 m., kronevidde 28 m.

steds, som cierne d'herrer gårdbrukere Torbjørn Svinelid og Søren Stakland så generøst har forært foreningen, er det ennu ikke lykket å få frede ved kgl. resolusjon, men nu skrives der at det skal skje i januar.

På foranledning av foreningens nestformann handelsgartner Motland har styret innsendt søknad om fredning av en meget stor og prektig villapal, som står på gårdbruker Torger Karlsen Aases eiendom i Høiland. Treet er 8.60 m. høit, omkrets ved roten 2.83 m., kronens omkrets 50 m.

På gården Helleland i Egersunds herred er der et meget stort og meget livskraftig ciketree, det står i dyrket mark og dekker et mål jord. Stammens omkrets er 2.90 m., høide 3 m. Treets høide 15 m. Kronvidde 28 m.

Om fredning av dette tre har der vært ført langvarige forhandlinger; det måtte innløses og det blev først forlangt 500 kroner. Foreningen kan takke lensmann Mjølness i Egersund for at det endelig gikk i orden med 200 kroner, og foreningen kan takke konsul Arentz og Rogaland Skogsselskap for at innløsning blev mulig, idet

konsulen bidrog med kr. 100 og skogsselskapet med kr. 50.

Fredningssøknaden for de her nevnte 4 trær er anbefalt på det beste av Universitetets botaniske museum, med hvem styret har stått i livlig skriftveksel.

Fra Stavanger Turistforening og fra vår landsforening kom anmodning om å sørge for fredning av den meget sjeldne plante *Saxifraga aizoon* som vokser noen steder i Suldalsheiene. Turistforeningen vil påta sig eventuell opsetning av fredningsmerker og bekjentgjøre fredningen ved opslag i sine hytter.

Den i forrige årsberetning sendte søknad om fredning av Stavanger kommunes heier og skogstrekninger, vesentlig i Sirdalen, blev avslått av formannskapet under henvisning til lysverksdireksjonens innstilling. Borgermesteren stemte for.

Søknaden om fredning av statsskogen Hauganes i Malmin i Bjerkreim, jfr. forrige årsberetning, blev avslått av Landbruksdepartementet med den begrunnelse at man måtte forsyne de omboende gårdbrukere med tremateriell og for viltets

vedkommende fordi distriktene omkring var bortleiet til jakt.

Søknaden om fredning av den store statskog på Finnsnes i Tonstad, Sirdalen blev ikke befordret videre av den daværende formann for Landsforeningen. Den nuværende formann vil nu ta sig av saken.

Overensstemmende med foreningens programpost 9: Arbeid for forbud mot jakt fra maskindrevne fartøier, forbud mot jakt på søn- og helligdager og forslag om at jakt bare må drives av folk som må antas å ha skyteferdighet og kjennskap til jaktloven, sendte styret gjennom Landsforeningens sitt forslag til departementet, og dette svarer at forslaget om jakt fra maskindrevne fartøier vil bli optatt når jaktloven neste gang foreligger til revisjon. Det øvrige kommer departementet ikke inn på. Det viste sig senere at Landsforeningens daværende formann hadde omarbeidet og beklippet foreningens søknad i sin påtegning.

III.

Fuglefredning på fyrvesenets holmer og landtanger.

Denne store sak som foreningen bar frem i 1929, var det ikke mulig å få en avgjørelse på, tross gjentatte purringer. Det forelå forlengst uttalelse fra fyrdirektøren, men så blev saken liggende først i Handelsdepartementet og så i Kirkedepartementet hvor den lå i 2—3 år. Foreningen henvendte sig da til byens stortingsmenn, og kort tid etter mottok styret telegrafisk meddelelse fra stortingsmann Rygh at saken var vedtatt i samlet statsråd. Alle fuglearter undtatt kråke, ravn og stormåse skulde være fredet for alltid. Men da foreningen mottok papirene, viste det sig at bare de fyrstasjoner som antokes å være av

noen betydning for fuglelivet var fredet, at fyrvesenets oplagssteder på holmer og nes ikke var medtatt og det var heller ikke de mange holmer og nes hvor fyrlykter er anbragt. Men det værste var at det blev gitt fyrbetjeningen på et unevnt antall fyrstasjoner rett til innsamling av fugle-egg og dun, til tross for at de ingen sådan rett hadde før fredningen. Det er innlysende at en totalfredning må virke i høi grad desorienterende på almenheten når det blev kjent at de funksjonærer som er satt til å våke over det hele og er tildelt politimyndighet, selv kan gå og forsyne sig. Ingen naturfreder kan godta en slik dispensasjon, og styret har derfor forlangt at saken gjenoptas. Landsforeningens nye formann har forelagt våre besværinger for fyrdirektøren, som bl. a. svarer at der i sin tid var konferert gjentatte ganger med Landsforeningens tidligere formann og at der hersket enighet om hvad det vilde være praktisk å gjøre. Styret vil ha saken forelagt landsstyret og dets innstilling forelagt kretsforeningene.

IV.

Viltfredning i Rogaland.

Gjennem mange år har styret i en rekke avisartikler og på annen måte slått til lyd for en sterkere fredning, særlig av det avtagende fuglevilt på Jæren. Rogaland fylke stelling stillet sig imøtekommende og vedtok efter konferanse med konservator Schaanning en 3 års fredning av en rekke fuglearter. Denne fredning blev fornyet for de efterfølgende 3 år. Det samme blev gjort for inneværende periode med endel forbedringer. Styrets siste henvendelse til fylkestinget var underbygget med anbefalende påtegning av 23 kulturelt interesserte

foreninger og anbefalt av Stavanger Museum og av professor Kristine Bonnevie.

Landbruksdepartementet uttaler på forningens henvendelse at det ikke er anledning til å totalfredre for alltid, men bare for åremål. Da jaktlovens § 44 ingen tidsbegrensning fastsetter, foreslo styret totalfredning for en rekke fuglearter for 25 år. Landbruksdepartementet meddeler videre i sitt svar at det har henstillet til fylkesmannen i Rogaland å opta spørsmålet om fredning også av stokkender og fiskender for en tid av 5 år.

Efter henstilling fra Stavanger By og Amts Jæger- og Fiskerforening besluttet siste fylkesting å opnevne en nevnd som skulde utrede de forskjellige fredningsspørsmål og fremkomme med innstilling for neste fylkesting. Som fylkestingets representanter opnevntes ordførerne Ramndal og Høines, for museet konsul Arentz, for Jægerforeningen advokat Kluge og for Naturfredningsforeningen Isaksen. Nevnden har hatt et forberedende møte og der er senere innlevert et langt forelegg fra advokat Kluge og et lignende fra Isaksen.

I det neste møte, som varte 6½ time, vedtokes fredning av fler fuglearter enn tidligere og en klarere markering av det som blev foreslått fredet, dessuten totalfredning av hjort og elg, forbud mot snarefangst av hare og en begrensning av jakttiden for det jaktbare fuglevilt m. v.

V.

Nasjonalparker og reservater.

I august stod der en artikkel i «Stavangeren» om tamrein kontra villrein. Villreinen betegnes som et skadedyr som burde utryddes fordi den på flere måter vanskeliggjør tamreinholdet. I denne anledning

minner styret i en skrivelse av 14. august Landsforeningen om dens gamle krav om nasjonalpark i Suldals- og Bykleheiene og om foreningens tidligere innsendte forslag om opprettelse av reservat på Sauerflott mellom Suldal, Røldal og Hardangervidda. Tamreinholdet brer sig mer og mer i Jotunheimen, Gudbrandsdalen, Valdres, Rendalstraktene, Dovre, Hardangervidda og Bykleheiene i Setesdal, og det går overalt ut over villreinen. Det er nu påtrengende nødvendig at villreinen i tide får den beskyttelse som er nødvendig for dens vedlikehold. Tamreinholdet på statsalmenninger bør aldri tillates, og der bør heller aldri skytes noe dyr på disse heiestrekninger. Så fattig er ikke den norske stat at den behøver å drive handel med jaktkort, hverken i heier eller skoger. Statsalmenninger og statsskoger burde være fredens asyl hvor dyrene kan formere sig i fred og etterhvert spre sig til fornyelse av de arter som efterstrebes av jegere og fangstfolk i andre heier og skoger.

Sammen med en skrivelse fra Landsforeningen av 29. november kom et lenge forberedt forelegg for statsmyndighetene, utarbeidet av oberstløytnant Gleditsch om avsetning av nasjonalparker i Jotunheimen og andre steder bl. a. også i Suldals- og Bykleheiene. Styret uttalte sin anerkjennelse og tilslutning til dette arbeid under den bestemte og uttrykkelige forutsetning at der aldri noensinne blev løst noe skudd i de omhandlede trakter.

VI.

Kortfattet, spredt oversikt over arbeidet i 1935.

Der er i årets løp holdt 22 styremøter hvor fra 12 til 27 skrivelser er behandlet

pr. møte. Foruten cirkulærer og trykksaker er utsendt 308 skrivelser av forskjellig innhold, og der er skrevet 17 avisartikler og notiser omkring naturfredningsbevegelsen.

Post 11. Arbeid for at foreningen søker naturfredning optatt som fag i skolene. Styret gjorde en begynnelse ved å henvende sig til den store naturfredningsforening i Sveits med anmodning om opplysninger. Denne forening utgir foruten et medlemsblad for voksne også et blad for barn. Sammen med en elskverdig skrivelse sendte foreningen en del bøker, hefter og bilder. Disse fordelte styret på Stavanger folkeskoler ved skolestyret, Stavanger offentlige høiere almenskole og St. Svithuns skole som bilag til en lengere fremstilling av hvorledes styret hadde tenkt at saken skulde legges an. Fra skolestyret mottok man senere imøtekommende svar med anmodning om bl. a. å få låne bilder av fremmede lands nasjonalparker etc.

Fra sjefen for de 18 nasjonalparker i Kanada fikk styret oversendt et antall store, interessante bilder av de forskjellige større dyr som lever i disse parkene. 3 av billedene blev anvendt i en avisartikkel om villdyrjakt med fotografiapparat.

I anledning et til Odelstinget innsendt forslag fra Arbeidernes Jæger- og Fiskerforbund om å få jakten på rovdyr frigitt, sendte styret en henvendelse til Odelstinget med henstilling om ikke å foreta noen forandring i omhandlede retning. Den ringe beskyttelse som de ytterst få gjenlevende bjørn i landet nu har, kan det vel aldri være meningen å redusere, og de virkelige rovdyr — ulv, jerv, gaupe og rødrev — er det jo adgang til å skyte når som helst.

Fra opsitterne på Rott har foreningen fått anmodning om rettledning med en 10 års totalfredning av fugleviltet på og om-

kring Rott med tilliggende holmer. Dette er en høist påkrevet foranstaltning, da fugleviltet derute er så omtrent utryddet. Og da Rott er Europas sydligste fuglevær, vil dette foretagende være av den største interesse og vekke oppmerksomhet også blandt videnskapsmenn i utlandet. Fredningen vil komme til å omfatte både Rott, Håstøygruppen og Kjør med mellemliggende småholmer.

Det var som kjent «Stavanger Aftenblad» som tok initiativet til dette fredningstiltak.

VII.

Landsforeningen eller landsstyret

består av de tilsluttede kretsforeningers formenn, og formann og nestformann skal velges hvert 3. år på landsmøter. I de 8 år vår forening har vært medlem, har der ikke vært holdt noe landsmøte, og Østlandske kretsforenings formann, oberstløytnant Gleditsch, har defor fungert som landsstyrets formann og Vestlandske kretsforenings formann, professor Nordhagen, som nestformann i samme tid. I vår fratrådte begge disse formenn. Som ny formann valgtes dosent Adolf Hoel, Oslo og som nestformann Isaksen, begge midlertidig inntil kommende landsmøte. De øvrige medlemmer av landsstyret er professor Brinkmann, Bergen, og lærer Sylte fra Surnadal Naturvern. Styret forlangte avholdelse av landsmøte og opsatte som program de 14 programposter som forrige generalforsamling vedtok (jfr. siste årsberetning). Hver post var motivert. Som ny opførtes post 15: Arbeid for at lyngsvidning om våren skal bli forbudt eller i hvert fall ikke tillatt efter 15. april. Ved lyngsvidning efter denne tid blir mange fuglereder med egg og

unger ynkelig ødelagt. Lyngsvidning bør aller helst henlegges til høstmånedene, september, oktober og november.

Den viktigste post gjaldt nye lover for landsstyret istedenfor den nu gjeldende mangelfulle og primitive lov som i høi grad vanskeliggjør et organisasjonsmessig samarbeid mellom landsstyret og kretsforeningene. Dette forslag vil bli behandlet på kommende landsmøte, som skal avholdes i Stavanger den 21. april etter innbydelse fra Rogaland Kretsforening.

Det fremgår av medlemsfortegnelsen at foreningen nu har 454 medlemmer. Det er tungt å øke dette tall når bare 2—3 av oss skal stille med det, men det er en lett sak å nå tallet 500 til neste generalforsamling, hvis de mange interesserte medlemmer har dette i tanker og påvirker sine bekjenskaper. Ett nytt medlem må vel alle kunne komme med.

FORTEGNELSE OVER FORENINGENS KULTURVERDIER

pr. 1. februar 1936.

1. Steinsetningstjernen på Selerinnen i Klepp.
Foræret av Jonas G. Selerinnen og sønner.
2. Grøderøisen på Vistnes i Randaberg.
Foræret av Olaus Vistnes.
3. Lynshaugen på Bø i Randaberg.
Innkjøpt.
4. Kyrkjehaugen på Line i Time.
Foræret av Tolleiv Line.
5. Trodlaugan på Line i Time.
Foræret av Jon og Ommund Line.
6. Langhaug på Forsand.
Foræret av Torstein Forsand.
7. Almetreet i Skjold.
Foræret av Torbjørn Svinelid.

8. Bjørketreet i Skjold.
Foræret av Søren Stakland.
9. Eiketreet i Helland.
Innkjøpt.

ÅRSMØTE

Foreningen holdt generalforsamling lørdag den 1. februar 1936. 41 medlemmer til stede. Årsberetning, foreningens ordinære regnskap og regnskapet for midler innsamlet til erhvervelse, restaurering og fotografering av fortidsminner i Rogaland godkjentes med anerkjennelse.

Til styre for 1936 gjenvalgte

Ole Isaksen, formann.
Wilh. Motland, nestformann.
S. Evensen, sekretær.
Erl. Torgersen, kasserer.
W. Knudsen.

Teknisk utvalg:

S. Evensen.
Ole Isaksen.
Anders Bærheim.

Redaksjonskomité:

Ole Isaksen.
Th. Dahl.
Bernhoft Osa.

Agitasjonskomité:

Erl. Torgersen.
Angell Olsen.
T. Torkelsen.

Revisorer:

Walter Andersen.
Th. Fjermestad.

Efter generalforsamlingen samledes man ved det tradisjonelle torskebord. Derefter blev salen ryddet til dans. Det var en hyggelig og minnerik fest.

ROGALAND KRETSTORENING FOR NATURFREDNING I NORGE

REGNSKAPSSAMMENDRAG FOR 1935

8. foreningsår.

Inntekter:

Beholdning 1. januar 1935	kr. 423.93
Innkomet kontingent:	
408 medl. à kr. 2.00	kr. 816.00
5 " - " 5.00	25.00
6 " - " 30.00	180.00
	» 1 021.00

Utgifter:

Overført til Rogaland Naturfredningsfond ifølge generalforsaml.beslutn.	
22. januar 1935	kr. 150.00
Bidrag til Landsforeningen til utgivelse av årshæftet	» 120.00
Kontingent til Landsforeningen 1935	kr. 128.10
1934	» 105.30
	» 233.40
Maskinskrivning	» 158.80
Porto, telegrammer	» 99.48
Annonser	» 69.02
Trykksaker	» 15.41
Inkassoprovisjon	» 70.40
Provisjon for nytegning av medlemmer	» 34.80
Bidrag til innkjøp av et eiketre i Egersund herred	» 50.00
Utgifter ved fotografering av sjeldne trær	» 60.65
Materialer	» 4.75
Leie av lokale til generalforsamling 22. januar 1935	» 15.00
Utgifter ved foreningens tur til Grøderøisen	» 4.00
Overført til Rogaland naturfredningsfond for 6 livsvarige medlemmer à kr. 30.00	» 180.00
Kassabeholdning	» 179.22
	kr. 1 444.93

kr. 1 444.93

kr. 1 444.93

Stavanger den 2. januar 1936.

OLE ISAKSEN (sign.),

OSM. FOSSAN, THS. FJERMESTAD (sign.),
revisorer.

ERLING TORGENSEN (sign.),
kasserer.

ROGALAND KRETSFORENING FOR NATURFREDNING I NORGE

ROGALAND NATURFREDNINGSFOND

Regnskap for 1935.

Inntekter:

Beholdning 1. januar 1935 kr. 1 952.40
 Tilført fra foreningskassen iflg. generalforsamlingsbesl. 22. januar 1935 » 150.00
 Overført for 6 livsvarige medlemmer à kr. 30.00 » 180.00
 Renter for 1935 » 58.56

kr. 2 340.96

Utgifter:

Beholdning 31. desember 1935 kr. 2 340.96

kr. 2 340.96

Stavanger den 2. januar 1936.

OLE ISAKSEN (sign.),

OSM. FOSSAN, THS. FJERMESTAD (sign.),
 revisorer.

ERLING TORGENSEN (sign.),
 kasserer.

Regnskap vedrørende innsamling til fondet for erhvervelse, restaurering og fotografering av fortidsminner i Rogaland.

Inntekter:

Fortegnelse over bidrag:

Navn	År 1934	År 1935	Sum
1. Stavanger Sparekasse	kr. 50.00	kr. 100.00	kr. 150.00
2. Disponent Fr. Kavli	» 20.00	» 50.00	» 70.00
3. Konsul Gustav Arentz	» 50.00	» 50.00	» 100.00
4. Konsul Erik Berentsen	» 50.00	» 100.00	» 150.00
5. Samvirkeselskapet Nordkronen	» 50.00	» 50.00	» 100.00
6. Kloster legat	» 100.00	» 100.00	» 200.00
7. Chr. Bjelland & Co.	» 25.00	» 25.00	» 50.00
8. Overmaskinist O. Isaksen	» 10.00	» 10.00	» 20.00
Do. Do. honorar for radioforedrag ...	» 40.00	» 40.00	» 80.00
9. Kjøpmann Arnt Anonsen	» 25.00	» 5.00	» 30.00
10. Rasmussen & Racine A/S	» 10.00	» 20.00	» 30.00
11. Peder Eeg og Fjermestad	» 10.00	» 10.00	» 20.00
Overføres	kr. 340.00	kr. 385.00	kr. 725.00

Navn	År 1934	År 1935	Sum
Overført	kr. 340.00	kr. 385.00	kr. 725.00
12. Grosserer Anton Pedersen	» 10.00	» 10.00	» 20.00
13. Fullmektig O. S. Olsen	» 10.00		» 10.00
14. Ingeniør S. Evensen		» 5.00	» 5.00
15. Agent Alfred Skjeveland	» 10.00		» 10.00
16. Bokhandler Opsanger	» 10.00		» 10.00
17. Disponent Ole Ellingsen	» 10.00		» 10.00
18. Konsul L. W. Hansen	» 10.00		» 10.00
19. Garvermester Ingv. Idsøe	» 10.00		» 10.00
20. Tannlæge Eilh. Nessler		» 10.00	» 10.00
21. Frisør E. Torgersen		» 5.00	» 5.00
22. Gartner Wilh. Motland		» 5.00	» 5.00
23. Skreddermester W. Knudsen		» 5.00	» 5.00
24. Verksmester T. C. Åmodt		» 5.00	» 5.00
25. Kjøpmann Arth. Tønnesen		» 5.00	» 5.00
26. Kjøpmann Erik Lunde	» 5.00	» 5.00	» 10.00
27. Reisende Oluf Hals		» 10.00	» 10.00
28. Grosserer John Dahle		» 10.00	» 10.00
29. Disponent E. K. Strømstad	» 5.00		» 5.00
30. Elektriker A. Mauland	» 5.00		» 5.00
31. Feiormester Osw. Jensen	» 5.00		» 5.00
32. Kjøpmann Syvert Skeie	» 5.00		» 5.00
33. Stavanger Aftenblad, avisartikkel		» 30.00	» 30.00
34. Materialf. L. A. R. Aadnesen		» 5.00	» 5.00
35. Fabrikkeier Aug. Mauritzen		» 50.00	» 50.00
	kr. 435.00	kr. 545.00	kr. 980.00

Samlet inntekt kr. 980.00

Utgifter:

1. Fotografering	kr. 340.20
2. Innkjøp av gravhaug på Bø	» 60.00
3. Bidrag til Bymarken	» 5.00
4. Karter	» 11.70
5. Tinglysing	» 28.00
6. Skyssutgifter	» 42.90
7. Fragtutgifter	» 3.37
8. Opsetning av merker	» 14.20
9. Restaureringsarbeider	» 90.00
10. Materiell til fredningsmerker	» 85.79
	» 681.16

I behold pr. 3. desember 1935 kr. 298.84

Stavanger 31. desember 1935.

OLE ISAKSEN
(sign.)

S. EVENSEN
(sign.)

ROGALAND KRETSFORENING AV LANDSFORENINGEN FOR NATURFREDNING I NORGE

MEDLEMSFORTEGNELSE

Æresmedlem.

Ole Isaksen.

Livsvarige medlemmer.

Ole Isaksen, overmaskinist.
Anders Bærheim, bestyrer.
Sigurd Evensen, ingeniør.
E. Berentsen, konsul.
Anton Pedersen, grosserer.
Bernh. Randulff, kontorchef.
Stavanger kommune.
Kr. Berg, høiesterettsadvokat.
Gustav A. Arentz, konsul.
John Dahle, kjøpmann.
Oluf Hals, handelsreisende, Oslo.
Thomas Fjermestad, kjøpmann.
A. M. Smedsrud, doktor.
Kjos Hanssen, distriktsdyrløge, Egersund.
R. Tørresen, kaptein.
Karl Marnburg, kjøpmann.
Stavanger og Rogalands Bank a/s.
Bøndernes Bank.
Hetland Sparebank.
Sandnes Sparebank.
Høilands Sparebank.
Norden Forsikringsselskab a/s.
Bjork, Sv. S., grosserer, Oslo.

Antall 23.

Foreninger og institusjoner.

Stavanger Gartnerforening.
Stavanger Turistforening.
Stavanger Ingeniørforening.
Stavanger Museum.
Stavanger- og Rogaland Dyrebeskyttelsesforening.
Stavanger avdeling av Foreningen for Fortidsminnesmerkers bevarelse.
Stavanger krets av Filologernes og Realisternes Landsforening.
Stavanger Folkeskoles pedagogiske Forening.
Stavanger Håndverk- og Industriforening.
Stavanger Maskinistforening.
Stavanger Ingeniør- og Brandvesens Funksjonærforening.
Rogaland Skogsselskap.

Antall 12.

Årlig betalende medlemmer.

Aadnesen, L. A. R., materialforvalter.
Aadnesen, Lars, maskinist.
Aadnesen, Olav, postbud.
Aamodt, T., verksmester.
Aanestad, Magne, kjøpmann.

Aanonsen, Arnt, kjøpmann.
Aarthun, Sjur, opsynsmann.
Aarrestad, Olav, vaktmester.
Aarstad, Karl H., stenarbeider.
Aas, Ditlev, bryggerimester.
Aase, Johan, postekspeditør.
Aasland, Jul., maskinmester.
Abeland, Rasmus, hattemaker.
Abrahamsen, Abraham, kinokontrollør.
Abrahamsen, Ingvald, maskinmester.
Abrahamsen, Trygve, gasskontrollør.
Ahmer, Christoffer, restauratør.
Alveberg, P., tollkontrollør.
Anbjørnsen, Anton J., snekker.
Anda, Johan, kjøpmann.
Andersen, Anders, styrmann.
Andersen, Andr., grosserer.
Andersen, Jonas, kjøpmann, Sandnes.
Andersen, K., handelsgartner.
Andersen, Vilhelm, bokbinder.
Andersen, Walter, kjøpmann.
Andreassen, Nordal, kjøpmann.
Anfindsen, Andr. O., grosserer, Sandnes.
Anfindsen, Martin O., grosserer, Sandnes.
Antonsen, Nils, kjøpmann.
Aschehoug, Joh., postekspeditør.
Askvik, Nic. B., kjøpmann.
Auestad, I. Th., grosserer.
Benning, Arne, lektor, Oslo.
Bergersen, Sigval, konsul.
Bergmark, Alex., postekspeditør.
Bergquist, L., gartner.
Birkedal, M., bestyrer.
Birkeland, G., underfoged.
Birkeland, M. K., politibetjent.
Birkeli, Emil, misjonsprest.
Bjørheim, Ingeborg, telegrafistinne.
Bjørheim, Rasmus, snekkermester.
Bjørheim, Lars, reisende.
Bjergo, J., agent.
Bjørnsen, Lars M., kjøpmann.
Bjørnsen, Otto, snekkermester.
Bore, Sven, smedemester.
Bowitz, Carsten, støperieier.
Brudvik, Arthur, bestyrer.
Brochman, Johannes, hovedbokholder, Bergen.
Bryne, Thoralf, handelsgartner.
Bærheim, Anders, handelsgartner.
Bærheim, Sigurd, tegner.
Carlsen, O., maskinist.
Christensen, Edv. Th., byggmester.
Christoffersen, Ole, restauratør.
Clementsén, Julius.
Clementsén, Lars, disponent.
Corneliussen, Ohmer, frisørimester.
Corneliussen, R., tapetserer.
Dahl, Alf., restauratør.
Dahl, Th., journalist.

Dahle, Michael, disponent.
 Danielsen, Inga, frk.
 Danielsen, W., maskinist.
 Dreyer, Jakob, forlagsboktrykker, konsul.
 Ebeltoft, H., sadelmaker.
 Eckhoff, M., bygningschef.
 Edland, Guthorm, gartner.
 Eeg, Peder, kjøpmann.
 Eide, B. W., distriktschef.
 Eide, I., driftsingeniør.
 Eide, R., kontorist.
 Eilertsen, J., gravør.
 Ellingsen, Fr., hovedbokholder.
 Elvig, R., glassmester.
 Emberland, Nils S., frisør.
 Endresen, Johan, vaktmester.
 Eskeland, Sven, gårdbruker.
 Eskeland, Thoralf, elektr. installatør.
 Evensen, E., tollopsyndsmann.
 Evertsen, Hjørdis, kontordame.
 Evertsen, Reinert, faktor.
 Fanebust, redaktør.
 Finnesand, John, maskinmester.
 Fjermestad, Martin, fabrikkier.
 Floor, Otto, bokhandler.
 Fossan, Osmund, ligningsassistent.
 Frafjord, Peder, fullmektig.
 Friiser, Thorleif, postekspeditør.
 Gabrielsen, B. J., disponent.
 Gausel, Bjarne, kjøpmann.
 Gilje, Erik Th., måleravleser.
 Gilje, Konrad, vaktmester.
 Gladstad, L., major.
 Godal, Alfred, maskinmester.
 Godal, Arne, handelsgartner.
 Greve, A. T., kjøpmann.
 Grude, I. Mossige, chefsekretær.
 Gudmundson, G. J., agent.
 Gulbrandsen, Carl, o.r.sakfører.
 Gullichsen, B., forretningsfører.
 Gundersen, Hildor, kommunerevisor.
 Gundersen, J. Stray, avdelingschef.
 Gundersen, Oluf, formann.
 Haaland, Ingvald, grosserer.
 Haaland, Thorvald, maskinassistent.
 Haaland, Lauritz K., kjøpmann.
 Haaland, Samuel, gårdbruker.
 Haaland, lærer.
 Haave, Thorleif, snekker.
 Haga, Andreas, gasskontrollør.
 Hagen, Sverre, bademester.
 Halvorsen, Severin, kjøpmann.
 Hamre, Birger, agent.
 Hamre, Th., hovedkasserer.
 Hamre, Udmund, fullmektig.
 Hansen, C., kontorchef.
 Hansen, Hans E., grosserer.
 Hansen, Herluff, gullsmed.
 Hansen, Hj. Feyling, postekspeditør.
 Hansen, Marie, fru.
 Haugland, Oluf, snekkermester.
 Haugstad, Odmund, skibsfører.
 Hedberg, Charles W., kjøpmann.

Hegre, Hans, i. styrmann.
 Helgesen, J., kjøpmann.
 Helgø, Halvor, agent.
 Helliessen, Knut, kontorchef.
 Hellstrøm, G., juveler.
 Helmiksen, Herluf, gartner.
 Henriksen, Børge O., postekspeditør.
 Henriksen, G., tannlæge.
 Henriksen, Leonard, maskinist.
 Hertervik, Paul, byggmester.
 Heske, Håkon, frisør.
 Heske, M. O., feiermester.
 Heskestad, Peder, lærer, Klepp.
 Holen, Erik, gartner.
 Homme, Bjørn, ingeniør.
 Housken, Ole, revisor.
 Hoseth, Harald, skiltmalermester.
 Hovland, Peder, i. styrmann.
 Husebø, Peder, verkstedformann, Sandnes.
 Hustad, skolebestyrer, Sandnes.
 Høie, Finn, mekaniker.
 Høiland, J., opsynsmann.
 Høiland, Jonas, agent.
 Høiland, P. L., blikkslagermester, Sandnes.
 Idsø, Thore, slaktermester.
 Imsland, Nacor, bestyrer.
 Ingebretsen, Alfred, maskinmester.
 Ingebretsen, Smitt, redaktør.
 Isachsen, Ada, fru.
 Isaksen, Fred., maskinassistent.
 Isaksen, Ingeborg, fru.
 Isaksen, J. S. verkseier.
 Isaksen, Marie, telefonbestyrerinne.
 Isaksen, Anne-Marie, fru.
 Iversen, Iver, formann.
 Iversen, P. M., grosserer.
 Jacobsen, E., fullmektig.
 Jacobsen, Henrik, kontorist.
 Jacobsen, Jacob, chauffør.
 Jacobsen, Lars, restauratør.
 Jacobsen, Olav, agent.
 Jensen, Fritz, kjøpmann.
 Jensen, Jens, politikontorist.
 Jensen, Mauritz, kjøpmann.
 Jensen, Osw., feiermester.
 Jensen, Torarin, kjøpmann.
 Jenssen, J. J., reguleringschef.
 Joa, Gustav, bryggeriarbeider.
 Johannessen, Anna, fru.
 Johannessen, Amund, maskinist.
 Johannessen, Josef, fabrikant, Oslo.
 Johannessen, Paul, kontorchef.
 Johansen, Aron, agent.
 Johnsen, Ingolf, kjøpmann.
 Johnsen, Johan, kasserer.
 Johnsen, Johs., paraplymaker.
 Johnsen, Knud, butikkchef.
 Johnsen, Oscar, snekker.
 Johnsen, Theodor, murmester.
 Juell, H., stadsingeniør.
 Juul, Aadne P., revisor.
 Jæger, Oluf, ekspeditør.
 Jøsang, R., ekspeditør.

Karlsen, Georg, postbud.
 Karlsen, Nora, fru.
 Kavli, Fr., disponent.
 Kirsebom, G. M. T., kjøpmann.
 Kleppe, Trygve, o.r.sakfører.
 Klock, J. M., smedemester.
 Knoph, Elias, kjøpmann.
 Knoph, Martha, fru.
 Knudsen, Wilh., skreddermester.
 Knutsen, J. C., apoteker.
 Kockrow, J., disponent.
 Kragmo, Eilert, filmoperatør.
 Kristiansen, Adolf, skibsfører.
 Kristiansen, Eivind, sadelmaker.
 Kristiansen, P., urmaker.
 Krogh, Chr., snekkermester.
 Kverneland, Ingebret, lagerchef.
 Kvie, Olaf, agent.
 Laland, Sverre, maskinist.
 Larsen, Aksel, disponent, Oslo.
 Larsen, Alf, restauratør.
 Larsen, Anker, postekspeditør.
 Larsen, B. Arnholdt, disponent.
 Larsen, Chr. Anker, journalist.
 Larsen, Georg, styrmann.
 Larsen, Leif O., kontorchef.
 Larsen, Olaf, maskinmester.
 Larsen, Olav, rørlegger.
 Larsen, Thomas F., driftsingeniør.
 Larsen, John, bokhandler.
 Larsen, M., tanntekniker.
 Larsen, Peder, hermetikkarbeider.
 Lea, Kathinka, bestyrerinne.
 Lervik, Gunnar A., maskinist.
 Lerø, Herborg, frk., Sandnes.
 Lie, Trygve, kontorist.
 Lien, Karl A., maskinsetter.
 Lindland, John, bestyrer.
 Lode, Ludvig, verkstedeier.
 Lone, Albert, statspolitibetjent.
 Ludvigsen, Thorvald, modellsnekker.
 Lund, Halfdan, gartner.
 Lund, Harald, magister.
 Lund, C. Olsen, kontorchef.
 Lunde, Erik, kjøpmann.
 Lunde, Olaf, agent.
 Lunde, S. A., dyrlæge, Sandnes.
 Lunde, Sigv., kobberslagermester.
 Lura, Sigurd, styrmann.
 Lye, Kristian, løytnant.
 Løken, J., bygartner.
 Løvik, Gunnar, fabrikkieier.
 Løvås, Olaf, hotelleier, Moi.
 Maakestad, Agathe, fru.
 Madland, Erik, chauffør.
 Madsen, Arthur, kommunegartner.
 Madsen, Trygve, gartner.
 Marcussen, Thorstein, fyrbøter.
 Markussen, Alf, stereotypør.
 Martinsen, Hjalmar, frisørmester.
 Mauritsen, Aug., fabrikkieier.
 Mauritsen, M., pastor.
 Medby, O. B., kjøpmann.

Meidell, Chr., læge.
 Meland, Korn., kasserer.
 Meling, T., vaktmester.
 Middelthun, Bertr. C., borgermester.
 Mjølunes, H., forhenv. lensmann, Egersund.
 Mjølunes, O. H., lensmann, Egersund.
 Moe, Anstein, skibsfører.
 Moe, H. Asche, botaniker.
 Moen, Tjostov, kontorchef.
 Molaug, Peter, skolebestyrer.
 Monsen, Magnus, slaktermester, Sandnes.
 Motland, Wilh., handelsgartner.
 Munch, Ludovica, lærerinne.
 Mydland, L. A., disponent.
 Nessler, Wilh., tannlæge.
 Nielsen, Erling, stadsarkitekt.
 Nilsen, Arne, mekaniker.
 Nilsson, E., chauffør.
 Norland, M., læge.
 Norland, Peder, gårdbruker, Høgsfjord.
 Norland, Thorvald, disponent.
 Nygren, Trygve, inspektør.
 Nygård, Olene, frk., handlende.
 Nærum, J., konsul.
 Næs, H., læge.
 Næs, Øistein, tapetserer.
 Nøland, Trygve, gartner.
 Odden, T. G., bestyrer.
 Oddsen, Ing. Olaf, postekspeditør.
 Oftedal, Lars, malermester.
 Oftedal, Tjøl, redaktør.
 Olsen, A. Bærem, disponent.
 Olsen, Aksel, kobberslagermester.
 Olsen, Albert, maskinsetter.
 Olsen, August, elektr. rep.verksted.
 Olsen, Bertha, frk.
 Olsen, Hans, disponent.
 Olsen, Håkon Angell, byselger.
 Olsen, Kamutha, fru.
 Olsen, O. S., borgermesterfullmektig.
 Olsen, Ola, fabrikkieier.
 Olsen, Omm., kjøpmann.
 Omdahl, Ingolf, kasserer.
 Opsahl, Anna, frk., lærerinne, Sandnes.
 Opsanger, K., bokhandler.
 Osa, Bernhoft A., zoolog.
 Pallesen, H., los.
 Paulsen, Gunnar, bokbinder.
 Paulsen, John, skibsfører.
 Paulsen, M., tollkontrollør.
 Pedersen, Birger, disponent.
 Pedersen, G. J., gartnerformann.
 Pedersen, Sigfrid, fru.
 Pedersen, Ole, forretningsfører.
 Petersen, Jan, museumsdirektør.
 Pettersen, Gerh., redaksjonssekretær.
 Pisani, Adolf, postbud.
 Pihl, Trygve, agent.
 Pram, Hjalmar, ingeniørkjemiker.
 Randulff, Thomas, depotchef.
 Rasmussen, Trygve, boligbestyrer.
 Ramsland, Erling J. A., grosserer.
 Ree, Hans G., pakkemester.

Rege, Bertinius, stadsveier.
 Riis, Johan, megler.
 Riisdal, Ola, lensmann, Sauda.
 Roaldsø, M. O., forretningsfører.
 Robberstad, Hans, kjøpmann.
 Rullestad, Karoline, lærerinne.
 Rullestad, Øistein, tannlæge.
 Rullestad, Ø., skolebestyrer.
 Ruus, Th., tollkontrollør.
 Rygh, Birger, arkitekt.
 Rygh, C. M., redaktør.
 Rygh, Sigurd, forsorgschef.
 Rygh, Ingrid, frk.
 Rødne, Lars, o.r.sakfører.
 Salvesen, Fr., avdelingschef.
 Sandved, Chr., ingeniør.
 Sandved, Peder, handelsgartner, Høyland.
 Sanner, Alf, bestyrer.
 Schanning, H. Thv. L., konservator.
 Selrod, R., teknisk skoledirektør.
 Selvik, Tønnes, jernbanevisitør.
 Serigstad, Joachim, eksportør.
 Simonsen, Chr., agent.
 Sirnes, Alf, opsynsmann.
 Sivertsen, Sigurd, inspektør.
 Simonsen, Ludvig, skredder.
 Sjursen, Sigurd, avdelingschef.
 Skjæveland, Alfred, agent.
 Skjæveland, E. A., maskinist.
 Skjæveland, Einar, fullmektig.
 Skjæveland, Otto, styrmann.
 Skretting, Tallak, fabrikkveier.
 Sletten, Klaus, redaktør.
 Smith, E., dyrlæge.
 Solemslid, Arthur, skogforvalter, Sandnes.
 Solheim, Ludvig, prost.
 Stabenfelt, Nils, boktrykker.
 Stavnem, Thor, postmester, Sandnes.
 Stensland, Gustav, kjøpmann.
 Steen, R. L., kasserer.
 Storhaug, L., arkitekt.
 Svanes, Edv., styrmann.
 Svendsen, Gerhard, maskinmester.
 Svensen, Leo, Finn, maskinist.
 Svensen, Emil, kontorchef.
 Svensen, Odd, mekaniker, Sandnes.
 Svensen, Oscar, postfullmektig.
 Svihus, Trygve, landmåler.
 Sæland, G., forvalter.
 Sømme, Ole, vaktmester.
 Sønneland, G., hovedbokholder.
 Sørbo, Alf, grosserer.

Sørbo, Gabriel, støpericier.
 Sørbo, Marie, handlende.
 Søiland, Erling, kjøpmann.
 Søyland, Svein, lensmann, Gjesdal.
 Tau, Ottar, snekker.
 Thomsen, Ingvar, kjøpmann.
 Thomsen, Rasmus, avdelingschef.
 Thorbjørnsen, Jørgen, revisor.
 Thormodsen, Thomas, ligningsassistent.
 Thoring, Aug., disponent.
 Thorkildsen, R., læge.
 Thorsen, Arne, kontorist.
 Thorsen, G., vaktmester.
 Thorsen, Gustav, revisor.
 Thorsen, L., ingeniør.
 Thorsen, Thv., skibsfører.
 Thorsen, Tønnes, kontorchef.
 Thjemøe, P., driftsassistent.
 Tjessem, T., fenrik.
 Tollefsen, B., postbud.
 Topdal, Marie, frk.
 Torgersen, Erling, frisørmeester.
 Torgrimsen, K. M., konsul.
 Torjussen, S., telegraffullmektig.
 Torkelsen, Ole, verksformann.
 Torkelsen, Torkel, byggmester.
 Torkildsen, Thor, tapetserer.
 Torstensen, Th., lokomotivfører.
 Tunge, Thore, slaktermester.
 Tranberg, Oluf, kjøpmann.
 Tvedt, Cicilie, frk.
 Tønnesen, Arthur J., kjøpmann.
 Tønnesen, T., vognfabrikant.
 Vangestad, A., reisende, Oslo.
 Vatland, Emil, eskearbeider.
 Veland, Johannes, los.
 Veire, Th., kjøpmann.
 Vigrestad, Asbj., støpericier.
 Waldeland, Jonas, byggmester.
 Wareberg, Gunnar, kjøpmann.
 Willumsen, Thycho, ingeniør.
 Willumsen, Wilh., kontorchef.
 Wiig, H., bankchef.
 Wietfeldt, Arnold, kjøpmann.
 Zwerg, C., handelsgartner.
 Øglænd, Sigurd J., kjøpmann, Sandnes.
 Øgreid, Knud, arkitekt.
 Østraadt, Severin, lektor.
 Øvregård, Bernt, lektor, Sandnes.
 Øxnevad, E., kjøpmann.

Antall 411.

Tilsammen 454 medlemmer, hvorav der er betalt kontingent til landsforeningen for 427 medlemmer — kr. 0.30 pr. medlem i henhold til foreningens lov § 4 d. De 21 medlemmer som der ikke er betalt for er livsvarige medlemmer som der er betalt for tidligere, for foreninger hvor medlemskapet er

gjensidig uten utveksling av foreningskontingent og for 5 årlig betalende medlemmer som er innmeldt ved årets slutt og som derfor betaler kontingent for år 1936.

Avgang ved død og utmeldelse i 1935 utgjør 23.
 Tilgang i 1935 64.

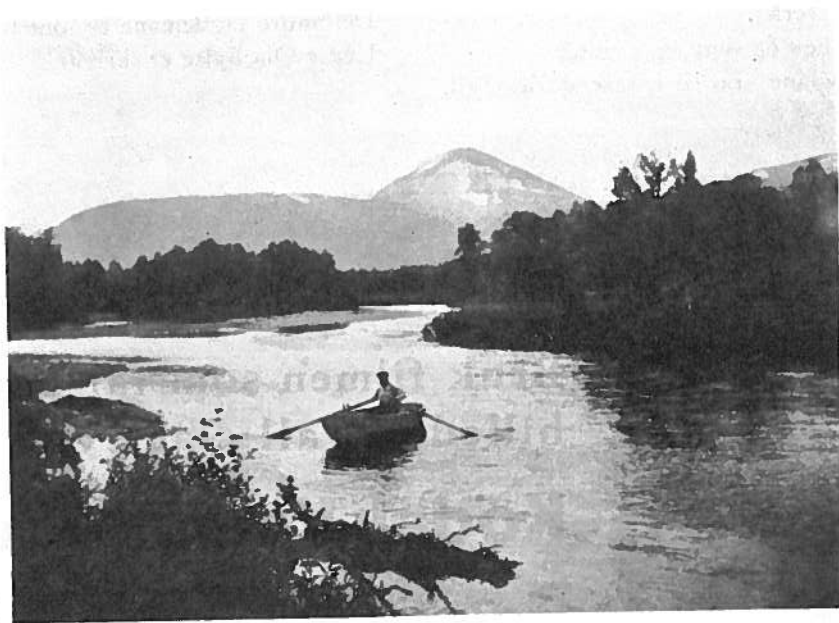
SURNADAL NATURVERN

ÅRSMELDING FOR 1935

Surnadal Naturvern hev ei tid arbeidt for å få til ein fristad inne i Trollheimen, for alle dyr, slik at all jagt og fangst skulde vera forbode. Ja, det var óg tenkt å taka skogen med so alt skulde fredast. I og omkring høgste fjellet Snota var det tanken å få det til. Eg sender hermed 2 bilåte frå Trollheimen, som eg vil beda um å få inn i årboka. Det fyrste syner dalen innerter til Snota som vi ser i bakgrunnen. Det er både skog og fjell og vene dalar derinne. Det andre biletet er av ei stor furu som bjørnen i si tid hadde heimen sin attmed. Her låg han og kvilde seg um dagane. Det er att nokre slike tre derinne endå, og på mange syner det merke etter tennene til bjørnen. Gamle folk fortel meg at bjørnen

hadde det med å risa upp så høgt han var god til, og so bita av borken på treet. Dei trur han vilde sjå kor stor han var. Og slike tre kaller dei «Melartre». No er det ingen bjørn meir i Trollheimen; men me vonar han vil koma att. Og det er for å få til ein fristad til han me arbeider. Um det vil lukkast veit eg ikkje.

Frå gamal tid hev me her i dalen mange minne um bæveren. Ei heil grend heiter Bøvra. Ei elv heiter óg Bøvra. I nord for Surnadal er det store flate åsar nett som i Trøndelag og millom skogåsane er det mange vatn. Frå dei renn ei elv som heiter Svorka. I denne elva og kring vatna var det bæver. Ein høl i elva heiter «Bjorvollhølen». Som ein ser er det gamlenamnet

Vindoldalen med Snota, høgste fjell i Trollheimen.

Heimen til bjørnen.

på bæveren som her minnst. Dalen som elva renn igjennom heiter Bæverdalen etter bæveren. No arbeider vi for å få bæveren hit att.

I mange år var maren burte, både frå skog og fjell. No i år ser folk far etter han mange stader her, so det ser ut til at fredinga hev verka.

Oteren hev óg synt seg i vinter.

Med fuglane står det sers dårlegt til.

Rypa er umtrent burte. Folk kann ganga i skog og fjell i dagevis utan å sjå far etter fugl. So no må det gjerast noko skal ikkje fuglane døy ut. Eg trur det lyt verta totalfredning i mest 5 år.

Styret for Surnadal Naturvern er no:

J. L. Chaworth Musters, formann.

Dei andre lagslemane er som før.

Lærar Ola Sylte er skrivar.

Ola Sylte.

**Bruk filmen som tar gode
billeder i all slags vær –**

**Kodak Verichrome
Film**

INNHOILDSFORTEGNELSE

	Side		Side
Landsforeningen for Naturfredning i Norge.		Rogaland Kretsforening.	
<i>Arsberetning for 1935</i>	1	<i>Arsberetning for 1935</i>	53
Landsforeningens organisasjon og kontor ..	1	I. Fortidsminners bevaring	53
Behandlede saker:		Fredning av Hå forhenværende preste- gård i Nærbø	57
Svalbard	4	Fredning av Bø-raunen og lagunen i Randaberg	57
Kalksteingrottene i Rana av G. Horn ..	4	II. Fredning av enkeltstående trær, sjeldne planter og skogpartier	58
Ørnen	5	III. Fuglefredning på fyrvesenets holmer og landtanger	60
Villreinen	6	IV. Viltfredning i Rogaland	60
Junkerdalen—Balvatnet fredningsfelt ..	8	V. Nasjonalparker og reservater	61
Sjøfuglene	10	VI. Kortfattet spredt oversikt over ar- beidet i 1935	61
Saxifraga aizoon	11	VII. Landsforeningen eller Landsstyret ...	62
Omfattende fredning ved Kristiansand ..	11	Fortegnelse over foreningens kultur- verdier pr. 1. februar 1936	63
Nasjonalpark ved Svartisen	12	Årsmøte	63
Propaganda for naturfredningen	12	Regnskapssammendrag for 1935	64
Vær med å verne om norsk natur	13	Regnskap vedrørende innsamling til fondet for erhvervelse, restaurering og fotografering av fortidsminner i Roga- land	65
Internasjonalt samarbeide	13	Medlemsfortegnelse	67
Landsforeningens regnskaper	14		
Fredede områder og forekomster i Norge ..	16	Surnadal Naturvern.	
1. Områder	16	<i>Årsmelding for 1935</i>	71
A. Naturparker	16		
B. Delvis fredede områder	17	<i>Fortegnelse over illustrasjoner.</i>	
2. Enkelte forekomster	19	Oberstløytnant K. G. Gleditsch	2
A. Trær og planter	19	Fra Olavsgrotten	5
B. Geologiske forekomster	26	Feltene som er foreslått fredet i Dovre og Jotunheimen	6
C. Forhistoriske forekomster	26	Do. på Hardangervidda	7
		Plantefredning i Junkerdalen—Balvatn	9
Østlandske Kretsforening.		Oversiktskart over fredede områder i Sør- Norge pr. 1/1 1936	28
<i>Arsberetning for 1935</i>	30	Do. i Nord-Norge og Svalbard	29
Medlemstall, styre og kontor	30	Strandparti på Mølen	32
Behandlede saker:		«Fuglerede», <i>Neottia nidus aris</i>	32
Hovedøya	31	Kart over Mølen	33
Mølen i Hurum	31	Furone på Hanehaugen, Nese, Byggland	42
Planteveksten på Mølen av Asbjørn Hagen	33	Lande-eika	43
Mølen i Brunlanes kunde ikke reddes ..	35	Ingier-eneren	44
Fredning av fuglelivet langs Vormå ..	36	Den tilbaketransporterte og gjenreiste store bautastein på Sør-Sunde i Madla	54
Naturparken «Hans Iversens Minde» ved Galtebo i Spydeberg	37	Steinkorset på Hviding i Kvitsøy	55
Skaugumåsen er fredet	37	Bautastein på Meling i Kvitsøy	55
Holterkollen	38	Den store steinsetningstjerne på Selerinnen i Klepp	56
Kjøleholmen i Nøtterøy	38	Steinkorset på Krosshaug i Klepp	56
Kongens utsikt og Krokkleiva	38	Storalmen på Svinelid i Skjold	58
Fuglelivet ved Heddalsvannet	39	Storeiken i Helleland, Egersund herred	59
Sætersgård i Hedmark	40	Vinddøldalen med Snota, høyeste fjell i Troll- heimen	71
Ranvikholmene i Hurum	40	Heimen til bjørnen	72
Skrenten langs Lysakerelva	41		
Andefuglene	41		
Fredede trær 1935	42		
Samarbeide med Friluftsklubben i Oslo ..	46		
Bordgranen på Grorud av Olaf Hanssen	46		
Utdrag av regnskap 1935	47		
Medlemsfortegnelse pr. 1. januar 1936	48		
Vestlandske Kretsforening.			
<i>Arsberetning for 1935</i>	50		
Utdrag av regnskap 1935	51		
Medlemsfortegnelse pr. 1. januar 1936	52		

Livsforsikring

Norges eldste livsforsikringselskap

Karl Johansgt. 16.

Gjensidige.

Reis i Norge med BERG-HANSEN'S billetter.

Glem ikke

Illustrert Familieblad

Hver uke ny serie av Nils og Blåmann

Ukens glede for voksne og barn

**VI HAR ALLE NYHETER
I FAGET -**

VI UTFØRER ALT I
REPRODUKTIONER
KLICHEER, MATRICER
STEREOTYPIER, GALVANOS

WILH. SCHEEL & CO

ARBINSGT. 1. — TELF. 43522-43719

Brødrene Sørensen

Øvre Slottsgt. 18
OSLO

GARN
UNDERTØI
UTSTYR

Beste, billigste og
sundeste drikk til
morgen og kveld er

Freia

SELSKAPS
CHOKOLADE

H. COCK-JENSEN Fuglekvidder og Fiskelek NATURHISTORISKE SKISSER

MED FUGLEBILLEDER
AV KARL UCHERMANN
Kr. 2.50, innb. kr. 3.75

Jeg er sikker på å se det mest
gretne ansikt lyse og smile lunt un-
der lesningen av hans fugleskisser.

«BERGENS AFTENBLAD»

OLAF NORLIS FORLAG

Briller

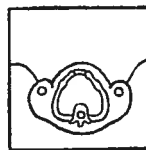

CHRISTIAN FALCHENBERG
NEDRE SLOTTSGATE 25

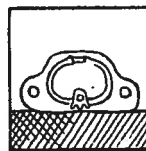
A/s Den Norske Knappefabrik
LILLEHAMMER

Fabrikasjon av alle sorter
metall, stoff, overallsknapper og
spenner samt stennøttknapper.

Ikke slik —

men slik —

*Illustrasjon fra
«Liv og Sundhet»*

skal barnets leie være

Følg med i *LIV og SUNDHET*

— for Deres barns skyld.

Fabritius & Sønners Forlag

NORGES STATSBANERS REISEKONTOR:

- OSLO:** Statsbanenes Reisekontor og Sovevogncentral, Østbanestasjonen. Telefon: Central 27 160. Telegramadresse: «Reisekontoret, Oslo».
- TRONDHEIM:** Statsbanenes Reisekontor, Trondheim stasjon. Telefon: 3975 og 220. Telegramadresse: «Reisekontoret, Trondheim».
- BERGEN:** Statsbanenes Reisekontor, Bergen stasjon. Telefon: 10768 og 15150. Telegr.adr.: «Reisekontoret, Bergen».
- BERLIN:** Amtliches Reisebüro für Norwegen, Unter den Linden 32.
- LONDON:** Norwegian State Railways, Travel Bureau, 21—24 Cockspur Street.
- NEW YORK:** Norwegian Travel Information Bureau, 115 Broad Street.

UTGITT AV LANDSFORENINGEN
FOR NATURFREDNING I NORGE
MAY 1936

Trykt hos Fabritius & Sønner, Oslo